

De niet-regelmatige kerkbezoekers in Barneveld

**Een veldonderzoek naar de niet-regelmatige kerkbezoekers in
Barneveld om hen als kerk beter te kunnen bereiken.**

M.J. Haagen

Eindscriptie aangeboden aan de examencommissie van de
Evangelische Theologische Hogeschool te Ede ter verkrijging van de
bachelorgraad van de opleiding Godsdienst-Pastoraal Werk

Afstudeerrichting: Voorganger

Scriptiebegeleider: J. van der Plas MA

Januari 2009

Samenvatting

Door allerlei media wordt veel aandacht besteed aan de groeiende kerken in Barneveld. Maar hoe zit het met de grote groep niet-regelmatige kerkbezoekers in Barneveld? In deze scriptie wordt een veldonderzoek naar de niet-regelmatige kerkbezoekers in Barneveld beschreven. Er wordt ingegaan op de factoren die niet-regelmatige kerkbezoekers in Barneveld ervan weerhouden om naar de kerk te gaan en op de factoren die zouden kunnen bijdragen dat zij wel naar de kerk zouden gaan. Aan het einde van deze scriptie worden er conclusies getrokken en worden er aanbevelingen gedaan aan Christengemeente DoorBrekers over hoe zij de niet-regelmatige kerkbezoekers in de omgeving beter zou kunnen bereiken met het evangelie van Jezus Christus.

INHOUDSOPGAVE

	LIJST VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN	5
1	INLEIDING	6
1.1	Aanleiding tot het onderzoek	6
1.2	Probleemstelling, doelstelling en deelvragen	6
1.3	De relevantie voor de praktijk	7
1.4	Onderzoeksmethode	8
1.5	Projectontwerp	8
1.5.1	Onderzoeksbenadering	9
1.5.2	Selectie van de respondenten	9
1.5.3	Opstellen van de vragen voor de enquête en interviews	10
1.5.4	De betrouwbaarheid en validiteit	10
1.6	Opbouw van het verslag	11
2	THEOLOGISCH EN THEORETISCH KADER	12
2.1	Onderzoeksdefinities	13
2.1.1	Kerk en gemeente	13
2.1.2	Niet-regelmatige kerkbezoekers	13
2.1.3	Belemmerende factoren	14
2.1.4	Stimulerende factoren	17
2.2	Het bereiken van mensen die niet in Jezus Christus geloven	18
2.3	Het benaderen van mensen die niet in Jezus Christus geloven	20
2.3.1	De kerntekst	20
2.3.2	Paulus: een voorbeeld	22
2.3.3	Jezus: een voorbeeld	23
2.3.4	Conclusie: Lessen voor vandaag	24
2.4	Culturele kloof	24
2.5	Marktgericht denken en marketingmethoden in de kerk	27
2.5.1	Definities van ‘markt’, ‘marketing’, ‘marketingmethoden en strategieën’	27
2.5.2	Marktgericht denken en marketingachtige methoden in de kerk	28
2.5.3	Doelgroeponderzoek	29
2.5.4	Bezwaren om gebruik te maken van marktgericht denken in de kerk	30
2.5.5	Argumenten en voorwaarden waaronder wel gebruik gemaakt kan worden van marktgericht denken in de kerk	31
2.6	Conclusie	32

3.	RESULTATEN	34
3.1	Onderzoeksgegevens	34
3.1.1	Responspercentage en non-respons	35
3.1.2	Representativiteit en geldigheid	35
3.1.3	Betrouwbaarheid	36
3.1.4	Analysemethoden	37
3.2	Deelvraag 2: Welke factoren belemmeren niet-regelmatige kerkbezoekers om naar de kerk te gaan?	38
3.2.1	Resultaten	38
3.2.2	Relevante en significante verbanden	49
3.2.3	Deelconclusie	55
3.3	Deelvraag 3: Welke factoren belemmerden niet-regelmatige kerkbezoekers om naar de kerk te gaan voordat ze regelmatige kerkbezoekers werden van Christengemeente DoorBrekers?	57
3.3.1	Onderzoeksgegevens	58
3.3.2	Resultaten	58
3.3.2	Deelconclusie	64
3.4	Deelvraag 4: Welke factoren zouden kunnen bijdragen voor niet-regelmatige kerkbezoekers om wel naar de kerk te gaan?	66
3.4.1	Overzicht van de resultaten	66
3.4.2	Analyse van de resultaten	68
3.4.3	Deelconclusie	69
3.5	Deelvraag 5: Welke factoren hebben er toe bijgedragen dat niet-regelmatige kerkbezoekers in Christengemeente DoorBrekers nu wel naar de kerk gaan? Wat is hun mening over hoe niet-regelmatige kerkbezoekers wel en niet bereikt zouden moeten worden?	70
3.5.1	Overzicht van de resultaten	70
3.5.2	Deelconclusie	72
4.	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	74
5.	LIJST VAN GERAADPLEEGDE LITERATUUR	77
6.	BIJLAGEN	79
	<i>Bijlage 1: Visie van Christengemeente DoorBrekers</i>	80
	<i>Bijlage 2: Enquête</i>	81
	<i>Bijlage 3: Interview</i>	85
	<i>Bijlage 4: Volledig overzicht van antwoorden op de open vragen van de enquête</i>	90
	<i>Bijlage 5: Artikel in DoorBrekers Magazine</i>	94
	<i>Bijlage 6: Artikel in de Barneveldse Krant</i>	95

LIJST VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN

ETH	Evangelische Theologische Hogeschool te Ede
NBG	Nederlands Bijbelgenootschap (1951)
SPSS	Statistical Package for Social Sciences

Gebruikte afkortingen van de bijbelboeken volgens de regels van de ETH:¹

Matt.	Matteüs
Luc.	Lucas
Joh.	Johannes
Hand.	Handelingen
Rom.	Romeinen
1 Kor.	1 Korintiërs
Gal.	Galaten
Ef.	Efeze
1 Tim.	1 Timoteüs
2 Petr.	2 Petrus

¹ A.W. Zwiep, *Handleiding voor het schrijven van de eindscriptie. Richtlijnen voor het schrijven van de eindscriptie voor de bacheloropleidingen Godsdienst-Pastoraal Werk en Leraar godsdienst tweede graad van de Evangelische Theologische Hogeschool te Veenendaal* (Veenendaal: Evangelische Theologische Hogeschool, 2003) p.26

1. INLEIDING

In dit hoofdstuk zal eerst de aanleiding tot het onderzoek, de probleemstelling, doelstelling en deelvragen besproken worden. Vervolgens zal ook aangegeven worden wat de relevantie van het onderzoek is voor de praktijk. Daarna zal de onderzoeksmethode en het projectontwerp beschreven worden en ten slotte de opbouw van het verslag.

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

De aanleiding tot dit onderzoek is een uitzending van het actualiteitenprogramma Netwerk over 'Barneveld – refodorp?', die uitgezonden is op dinsdag 25 maart 2008 op Nederland 2.¹ In deze uitzending is aandacht besteed aan een discussie die speelde in de gemeente Barneveld rondom de bouw van twee grote reformatorische kerken. De Barneveldse Krant stond toen bol van meningen naar aanleiding van een column van Pro'98-fractievoorzitter Monique Rosbergen. Zij wees erop dat Barneveld in haar ogen steeds reformatorischer aan het worden is, wat uiteindelijk consequenties zal gaan hebben voor het openbare bestuur. Haar opmerking maakte een hele discussie los en zorgde voor veel opschudding. De kwestie trok na publicaties in de Barneveldse Krant regionale en landelijke aandacht in onder meer AD Amersfoortse Courant, Nederlands Dagblad, Reformatorisch Dagblad, Trouw, de Volkskrant en NRC Handelsblad.²

In deze reportage van Netwerk komen verschillende Barnevelders aan het woord. Daaruit lijkt het of de bouw van deze nieuwe megakerken in Barneveld een negatief effect heeft op het beeld dat niet-kerkbezoekers hebben van de kerk en van het geloof in God. Dat riep vragen bij mij op zoals: Wat weerhoudt niet-kerkbezoekers ervan om naar de kerk te gaan? Wat zou ervoor zorgen dat zij wel naar de kerk gaan? Wat voor een kerk zouden ze wel willen bezoeken? Welke lessen kunnen wij hier als kerk uit trekken? Naar aanleiding van deze uitzending en de vragen die dat opriep bij mij was Peter Paauwe, voorganger van Christengemeente DoorBrekers, geïnteresseerd naar antwoorden op deze vragen en is daarom opdrachtgever geworden van dit onderzoek.

1.2 Probleemstelling, doelstelling en deelvragen

Dit onderzoek heeft een tweeledige doelstelling. Ten eerste wil ik met dit onderzoek een overzicht geven van factoren die niet-regelmatige kerkbezoekers ervan weerhouden om naar de kerk te gaan en van factoren die zouden kunnen bijdragen aan hun kerkbezoek. Hieruit

¹ Actualiteitenprogramma Netwerk, *Orthodoxe christenen in Barneveld. Televisie-uitzending van 25 maart 2008*, www.netwerk.tv/node/624

² Barneveldse Krant (25 maart 2008), *Netwerk-uitzending over 'Barneveld-refodorp?'*, www.barneveldsekrant.nl

voortvloeiend aanbevelingen doen aan Christengemeente DoorBrekers om niet-regelmatige kerkbezoekers beter te kunnen bereiken met het evangelie van Jezus Christus.

Uiteindelijk is de volgende probleemstelling geformuleerd die ik door middel van dit project heb proberen te beantwoorden:

Welke aanbevelingen zouden gedaan kunnen worden aan Christengemeente DoorBrekers om niet-regelmatige kerkbezoekers beter te kunnen bereiken op basis van de factoren die niet-regelmatige kerkbezoekers er van weerhouden om naar de kerk te gaan en op basis van factoren die zouden kunnen bijdragen aan hun kerkbezoek?

Onder een niet-regelmatige kerkbezoeker wordt het volgende verstaan: een inwoner van de gemeente Barneveld die minder dan één keer per maand naar de kerk gaat.

Om deze probleemstelling te kunnen beantwoorden heb ik de volgende deelvragen geformuleerd:

1. Wat zijn de theologische en theoretische kaders van het onderzoek naar niet-regelmatige kerkbezoekers in Barneveld?
2. Welke factoren belemmeren niet-regelmatige kerkbezoekers om naar de kerk te gaan?
3. Welke factoren belemmerden niet-regelmatige kerkbezoekers om naar de kerk te gaan voordat ze regelmatige kerkbezoekers werden van Christengemeente DoorBrekers?
4. Welke factoren zouden kunnen bijdragen voor niet-regelmatige kerkbezoekers om wel naar de kerk te gaan?
5. a) Welke factoren hebben er toe bijgedragen dat niet-regelmatige kerkbezoekers in Christengemeente DoorBrekers nu wel naar de kerk gaan?
b) Wat is hun mening over hoe niet-regelmatige kerkbezoekers wel en niet bereikt zouden moeten worden?
6. Welke aanbevelingen zouden gedaan kunnen worden aan Christengemeente DoorBrekers op basis van de bovengenoemde deelvragen?

1.3 De relevantie voor de praktijk

Dit onderzoek vindt plaats op verzoek van Christengemeente DoorBrekers, daarom zal hieronder beschreven worden wat de relevantie van dit onderzoek is voor deze gemeente.

In de visie van DoorBrekers wordt gesproken over ‘Onze Droom voor Barneveld’. Daarin staat kernachtig beschreven wat de droom van DoorBrekers is: ‘Wij dromen van een Christengemeente waarin het zal gonzen van de mensen, die God zeven dagen in de week gepassioneerd dienen. Een gemeente waar jong en oud met groot plezier en in alle vrijheid de ruimte krijgen hun volle potentieel van gaven en talenten in te zetten voor God.’¹ Ook wordt er in de visie van DoorBrekers gesproken over ‘Onze grootste Passie’. Daarin staat onder andere

¹ Zie bijlage 1 voor volledige visie van Christengemeente DoorBrekers. DoorBrekers (2005), *Visie Christengemeente DoorBrekers*, www.doorbrekers.net/index.php?id=18

het volgende: ‘Onze passie is dat het koninkrijk van God doorbreekt door de kracht van de Heilige Geest in het leven van elke persoon, gezin, familie, dorp, stad, land en continent, wereldwijd.’¹

Dit onderzoek wil een bijdrage leveren aan het laten doorbreken van Gods koninkrijk in het leven van elke persoon en gezin in de gemeente Barneveld. Dit onderzoek is relevant omdat het draait om de potentiële doelgroep die DoorBrekers wil bereiken, namelijk mensen die nog niet of nauwelijks naar de kerk gaan. Om aan een gemeente te bouwen waar jong en oud met groot plezier naar toe gaat en waar men God gepassioneerd kan dienen, is het belangrijk om te weten wie deze mensen zijn en te weten hoe ze tegen God en de kerk aankijken. Daarmee kan gekeken worden of er als gemeente het maximale gedaan wordt om aansluiting te vinden bij deze mensen. Ook geeft het een beter zicht op wat daarin belemmerend en stimulerend werkt. Deze inzichten helpen om de potentiële doelgroep beter te kunnen bereiken met het evangelie van Jezus Christus. Dit onderzoek kan daarmee een bijdrage leveren aan het verwezenlijken van de droom van DoorBrekers voor Barneveld.

1.4 Onderzoeksmethode

Voor dit onderzoek werden een aantal methoden gebruikt om de probleemstelling te onderzoeken en erachter te komen wat mensen belemmert en wat mensen stimuleert om naar de kerk te gaan. Er is gebruik gemaakt van een literatuuronderzoek, een enquête en interviews.

Er is een korte literatuurstudie gedaan om de theologische en theoretische kaders van het onderzoek vast te stellen. Dit om een raamwerk te krijgen waarbinnen dit onderzoek geplaatst kan worden. Deze kaders worden besproken in hoofdstuk 2.

Ook is er een groot onderzoek uitgevoerd onder niet-regelmatige kerkbezoekers in Barneveld om er achter te komen welk beeld zij hebben van de kerk en wat hen belemmert en wat hen zou stimuleren om naar de kerk te gaan. Dit onderzoek is uitgevoerd door middel van een enquête waarbij een tweetal enquêteurs langs de deuren is gegaan op zoek naar respondenten. De enquêtes zijn mondeling afgenomen en anoniem verwerkt. De resultaten hiervan worden besproken in hoofdstuk 3.

Daarnaast zijn er een aantal korte interviews afgenomen met kerkbezoekers van DoorBrekers om er achter te komen waarom ze nu wel regelmatig naar de kerk gaan en vroeger niet. En hoe zij vinden dat niet-kerkbezoekers bereikt moeten worden. De uitslag van deze interviews wordt besproken in hoofdstuk 3.

1.5 Projectontwerp

¹ Zie bijlage 1 voor volledige visie van Christengemeente DoorBrekers

In deze paragraaf worden de verschillende achterliggende stappen besproken die genomen zijn om tot de uitvoering van het project te komen en het onderzoek mogelijk te maken.

1.5.1 Onderzoeksbenadering

Als onderzoeksbenadering is er zowel gekozen voor kwantitatief onderzoek als kwalitatief onderzoek. Om zicht te krijgen op wat niet regelmatige kerkgangers belemmert en mogelijk zou stimuleren om naar de kerk te gaan is er gekozen voor het afnemen van een enquête (kwantitatief onderzoek). Er is gekozen voor een enquête om een grote groep van mensen te kunnen ondervragen, wat bij een interview niet mogelijk is. Ook is er gekozen om de enquête mondeling af te nemen. Het voordeel daarvan is dat je relatief weinig non-respons hebt.¹ Mensen zijn vaak sneller bereid om mee te werken aan een face-to-face enquête in plaats van dat zij een schriftelijke enquête moeten invullen. Een ander voordeel is dat een mondelinge enquête beter geschikt is voor open vragen en je een goede controle hebt of alle vragen beantwoord zijn.² Een nadeel is dat het afnemen meer tijd kost. Om dit probleem op te vangen zullen er meerdere enquêteurs zijn om toch een grote steekproef te kunnen houden uit de populatie.

Naast het houden van een enquête is er ook gekozen om een aantal interviews (kwalitatief onderzoek) te houden met regelmatige kerkbezoekers van DoorBrekers die vroeger niet regelmatig naar de kerk gingen om beter zicht te krijgen op welke belemmerende en stimulerende factoren in dit proces hebben meegespeeld. Door het houden van interviews is het mogelijk om deze factoren beter bloot te leggen en verdiepende vragen te stellen. Ook is het zo mogelijk om zicht te krijgen op andere factoren die hierin meespelen.³

1.5.2 Selectie van de respondenten

Voor zowel de enquête als voor de interviews zijn er respondenten geselecteerd. Er is gekozen om in eerste instantie iedereen die zich meldt binnen Christengemeente DoorBrekers voor een interview ook daadwerkelijk een interview af te nemen, mits zij vallen binnen de van te voren geformuleerde doelgroep. Daarnaast is er ook actief aan kerkbezoekers in DoorBrekers gevraagd of zij vallen onder de geformuleerde doelgroep om daarmee zoveel mogelijk mensen in deze doelgroep in kaart te brengen en te interviewen.

Binnen de verschillende wijken waaruit het dorp Barneveld bestaat, zijn er willekeurig een aantal straten gekozen die verspreid liggen over de hele wijk. Op die manier is geprobeerd om een zo divers mogelijk type respondenten te krijgen voor het onderzoek. In de geselecteerde straten is vervolgens langs elk huis gegaan om op zoek te gaan naar mogelijke respondenten.

¹ E.P.W.A. Jansen, H. Joostens, D.R. Kemper, *Enquêteren. Het opstellen en gebruiken van vragenlijsten* (Groningen: Wolters-Noordhoff, 2004, 3^e druk) p.81

² Jansen, *Enquêteren*, p.81

³ K.A.R. Markus, A.M. Oudemans, *Enquête research. Ontwikkelen van vragenlijsten en steekproeven*. In de serie 'Marktonderzoek voor projectonderwijs' (Groningen: Wolters-Noordhoff, 2007, 2^e druk) p.15

Om een aantal redenen is er geen enquête afgenomen bij mensen. Ten eerste als zij niet thuis waren. Ten tweede als ze niet wilden meewerken. Ten derde als zij niet binnen de doelgroep van niet-regelmatige kerkbezoekers vielen. Om de non respons zoveel mogelijk te beperken is er voor gekozen om tijdens de bouwvakvakantie geen enquêtes af te nemen. Ook zijn de enquêtes 's avonds afgenomen om op een zo'n gunstig mogelijk tijdstip langs de deuren te gaan met een zo'n groot mogelijke kans dat mensen thuis zijn.

Er is gekozen om een leeftijdsgrens van 16 jaar als minimum te hanteren om mee te kunnen werken aan een enquête of interview. Dit is een leeftijd waarin veel jongeren een vrije keus hebben om zelf te bepalen wat ze willen. Ook kunnen ze zelf goed hun mening aangeven en hebben ze over het algemeen voldoende mate zicht op wat hen belemmert en stimuleert.

1.5.3 Opstellen van de vragen voor de enquête en interviews

Gegevens vanuit literatuur en andere onderzoeken die er op dit terrein geweest zijn in de afgelopen jaren zijn gebruikt bij het opstellen van de enquête en interview vragen. Bij de interviews met regelmatige bezoekers van DoorBrekers waren de vragen wel van te voren opgesteld, maar dienden ze vooral als hulpmiddel en richtlijn voor de interviewer om de verschillende aspecten aan bod te laten komen en om ook later het vergelijken makkelijker te maken.

De enquête bestond niet alleen uit vragen over God en de kerk, maar ook een aantal vragen over zaken als leeftijd en geslacht, om zodoende zicht te krijgen of dat van invloed is op de beantwoording van de vragen. Daarnaast is er tijdens het onderzoek een proefenquête gehouden onder een aantal mensen om te kijken of de vragen goed aansloten op de belevingswereld van de doelgroep en om de enquête te kunnen testen en aanpassingen te kunnen doen.¹

1.5.4 De betrouwbaarheid en validiteit

Op verschillende manieren is er geprobeerd om de betrouwbaarheid en de validiteit van dit onderzoek te waarborgen en zoveel mogelijk te verhogen. Ik heb de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek proberen te garanderen door alle stappen in het onderzoek duidelijk te beschrijven. Om de geldigheid van het onderzoek te vergroten heb ik bij het houden van de enquête ervoor gezorgd dat er een diversiteit aan leeftijd en geslacht was en daarnaast heb ik ook de verschillende maatschappelijke lagen in de bevolking willen representeren door verschillende straten uit verschillende wijken in Barneveld te nemen. Vervolgens zijn ook de andere enquêteurs goed geïnstrueerd om de enquête op eenzelfde manier af te nemen om grote verschillen in resultaten te voorkomen. Daarnaast is er direct gevraagd naar onduidelijkheden, wat de geldigheid van de gegeven antwoorden verhoogt.

¹ Jansen, *Enquêteren*, p.19; Markus, *Enquête research*, p.84

Ook kan er gesteld worden dat de validiteit van de gegeven antwoorden verhoogd is, doordat mensen thuis geënquêteerd en geïnterviewd zijn waar respondenten zich het meest op hun gemak voelen.¹ Naast deze zaken heb ik mij tijdens de interviews zo open mogelijk opgesteld en aan de ondervraagden alle ruimte gegeven om hun verhaal te doen. Ten slotte zijn de resultaten en de conclusies die ik getrokken heb aan anderen voorgelegd om de objectiviteit te bevorderen.

1.6 Opbouw van het verslag

In deze paragraaf zal kort de inhoud van de verschillende hoofdstukken in dit verslag weergegeven worden.

In hoofdstuk 2 zullen de theologische en theoretische kaders van dit onderzoek beschreven worden. Het doel van dat hoofdstuk is om de gehanteerde begrippen en de doelstellingen van dit onderzoek nader te beschrijven en te definiëren. Daarnaast is het doel van dat hoofdstuk om de vooronderstellingen waarop dit onderzoek gebaseerd is te beschrijven en een kader te schetsen waarin dit onderzoek geplaatst kan worden.

In hoofdstuk 3 zullen de resultaten van dit onderzoek aan de orde komen. De verschillende bevindingen worden achtereenvolgens besproken aan de hand van de geformuleerde deelvragen en de verschillende onderzoeksmethoden. Op elke deelvraag zal vervolgens een deelconclusie geformuleerd worden.

In hoofdstuk 4 zullen vervolgens de conclusies en aanbevelingen beschreven worden van dit onderzoek. Er zal een antwoord worden gegeven op de probleemstelling op basis van de conclusies van de deelvragen.

Maarten Haagen,
Voorthuizen, januari 2009

¹ Markus, *Enquête research*, p.43

2. THEOLOGISCH EN THEORETISCH KADER

Dit onderzoek is gericht op het bereiken van mensen die niet of niet regelmatig naar de kerk gaan. Het doel van dit hoofdstuk is om de gehanteerde begrippen en de doelstellingen van dit onderzoek nader te beschrijven en te definiëren. Daarnaast is het doel van dit hoofdstuk om de vooronderstellingen waarop dit onderzoek gebaseerd is te beschrijven en een kader te schetsen waarin dit onderzoek geplaatst kan worden.

In de eerste paragraaf zullen de doelstellingen en de gehanteerde begrippen in dit onderzoek nader beschreven en uitgelegd worden. De volgende begrippen zullen gedefinieerd en uitgelegd worden: kerk en gemeente, niet-regelmatige kerkbezoekers, belemmerende factoren en stimulerende factoren.

In de tweede paragraaf zal een Bijbels kader worden geschetst waarin dit onderzoek geplaatst kan worden. De vooronderstelling is dat in ieder geval een gedeelte van de mensen die niet of niet regelmatig naar de kerk gaan, niet in Jezus Christus geloven als Verlosser van hun zonden. In deze paragraaf zal er beschreven worden wat er in de Bijbel beschreven staat over het uitreiken naar mensen die nog niet in Jezus Christus geloven om zo een Bijbels kader te schetsen waarin het onderzoek geplaatst kan worden. In deze paragraaf zal aan de hand van Bijbelteksten beschreven worden dat God Jezus Christus naar deze wereld zond om mensen weer bij God terug te brengen en daarnaast zal aangetoond worden dat Jezus Christus vervolgens zijn volgelingen uitzond om hetzelfde te doen.

De derde paragraaf is een vervolg op de tweede paragraaf. In deze derde paragraaf zal beschreven worden wat er in de Bijbel beschreven staat op welke manier Jezus en Paulus omgingen met mensen die nog niet in Jezus Christus geloofden als hun persoonlijke Verlosser voor hun zonden. Om vervolgens van daaruit lessen te trekken op welke manier christenen en christelijke kerken mensen die nog niet in Jezus Christus geloven zouden kunnen benaderen.

In de vierde paragraaf zal de kloof beschreven worden waar de kerk mee te maken heeft in relatie tot mensen die nog niet naar de kerk gaan. Deze kloof bestaat uit een aantal culturele barrières die bestaan tussen christelijke kerken en mensen die niet naar de kerk gaan. In deze paragraaf zal uitgelegd worden waar deze kloof uit bestaat en waarom deze kloof zoveel mogelijk overbrugd zou moeten worden.

In de vijfde paragraaf zal beschreven worden welke bijdrage methoden en strategieën uit de commerciële sector kunnen leveren om de hierboven beschreven culturele kloof tussen lokale christelijke kerken en de omgeving waarin ze zich bevinden te overbruggen. In de eerste plaats zullen de termen ‘markt’, ‘marketing’ en ‘marketingmethoden en strategieën’ gedefinieerd en nader beschreven worden om deze termen vervolgens specifiek toe te passen op de kerk. Daarop volgend zal het houden van een doelgroeponderzoek door een lokale christelijke kerk beschreven worden als een mogelijkheid om betere aansluiting te krijgen bij de potentiële doelgroep van de kerk. Ten slotte zal er beschreven worden waarom en onder welke

voorwaarden een lokale christelijke kerk gebruik kan maken van marktgericht denken en marketingachtige methoden uit de commerciële sector.

2.1 Onderzoeksdefinities

In deze paragraaf zullen de gehanteerde begrippen van dit onderzoek nader beschreven en uitgelegd worden. De volgende begrippen zullen gedefinieerd worden: kerk en gemeente, niet-regelmatige kerkbezoekers, belemmerende factoren en stimulerende factoren.

2.1.1 Kerk en gemeente

Er zijn verschillende manieren waarop de termen kerk en gemeente gebruikt worden.¹ Soms wordt het gebruikt om een architecturaal gebouw aan te geven. Ook wel kerkgebouw, bedehuis of godshuis genoemd. Veel vaker wordt het gebruikt om te verwijzen naar een afzonderlijke groep van gelovigen, een kerkgenootschap. Andere keren wordt het gebruikt om te verwijzen naar een denominatie: een groep die zich afzondert door enkele kenmerken met een gezaghebbend orgaan. Ook kan de term gebruikt worden om de gemeenschap van alle christenen aan te geven. Ten slotte wordt de term gebruikt om te verwijzen naar een samenkomst van christenen, ook wel kerkdienst, samenkomst of mis genoemd. De term kerk wordt op veel verschillende wijzen gebruikt.

In dit onderzoek worden de termen ‘kerk’ en ‘gemeente’ door elkaar gebruikt en verwijzen ze naar hetzelfde. Ook worden de begrippen kerkdienst, samenkomst en mis in het kader van dit onderzoek samengevoegd. Afhankelijk van het kerkgenootschap kan het gebruik van deze termen verschillen. Kenmerkend is in ieder geval dat het gaat over een bijeenkomst van christenen.

In dit onderzoek wordt er met de term kerk verwezen naar een bijeenkomst van een kerk of gemeente. Als er wordt gesproken over het bezoeken van een kerk, wordt daarmee in de eerste plaats niet bedoeld het bezoeken van een kerkgebouw, maar van een christelijke samenkomst van mensen die geloven in de God van de christelijke Bijbel en in Jezus Christus. Hoewel een samenkomst in veel gevallen dus in een kerkgebouw wordt gehouden is dit onderscheid van belang. Dit onderzoek is gericht op het blootleggen van wat niet-regelmatige kerkbezoekers in Barneveld er van weerhoudt om naar een christelijke samenkomst te gaan.

2.1.2 Niet-regelmatige kerkbezoekers

Met de term ‘niet-regelmatige kerkbezoekers’ wordt in dit onderzoek mensen bedoeld die in het afgelopen jaar gemiddeld minder dan één keer per maand een kerkdienst bezochten. Daarnaast

¹ M.J. Erickson, *Christian Theology* (Grand Rapids: Baker Books, 1998, 2e druk) p.1037; P.G.J. van Sterkenburg (red.), *Van Dale handwoordenboek van hedendaags Nederlands* (Utrecht: Van Dale Lexicografie, 1996, 2e druk) p.477

wil dat in dit onderzoek zeggen dat het gaat om inwoners van de gemeente Barneveld met de minimale leeftijd van zestien jaar. Zij behoren namelijk tot de doelgroep waaronder dit onderzoek is uitgevoerd.

2.1.3 Belemmerende factoren

Aan de ene kant wordt in dit onderzoek door het afnemen van enquêtes en interviews onderzocht welke factoren niet-regelmatige kerkbezoekers ervan weerhouden om naar de kerk te gaan. Deze factoren worden in dit onderzoek ook wel aangeduid met ‘belemmerende factoren’. Aan de andere kant wordt er door het afnemen van enquêtes en interviews onderzocht welke factoren er toe zouden bijdragen dat mensen wel naar de kerk zouden gaan. Deze factoren worden in dit onderzoek ook wel aangeduid met ‘stimulerende factoren’. In deze paragraaf zal ingegaan worden op de belemmerende factoren en in de volgende paragraaf zal ingegaan worden op de stimulerende factoren.

De enquête, die opgesteld is voor mensen die niet regelmatig naar de kerk gaan, is zodanig opgesteld dat de verschillende vragen over wat niet-regelmatige kerkbezoekers ervan weerhoudt om naar de kerk te gaan, gecategoriseerd zijn per thema. De volgende thema's worden gehanteerd: geloof, visie op de kerk, mensen uit de kerk en gastvrijheid, praktische verhinderingen. Per thema zijn er een aantal vragen in de vorm van stellingen die mogelijke belemmeringen om naar de kerk te gaan willen blootleggen.

Het eerste thema is ‘geloof’. In dit eerste thema worden stellingen gedeponereerd die in kaart willen brengen of mensen ondanks dat ze geloven in God niet naar de kerk gaan. Of dat mensen omdat ze niet geloven in God niet naar de kerk gaan. De volgende drie stellingen zijn geformuleerd voor dit thema:

- Ik geloof niet in God en daarom ga ik niet naar de kerk.
- Ik geloof in God maar heb daar geen kerk voor nodig.
- Ik geloof in God, maar ik geloof niet dat de kerk iets te bieden heeft waar ik wat aan heb.

Het tweede thema is ‘visie op de kerk’. In dit tweede thema worden stellingen gedeponereerd die in kaart willen brengen hoe mensen die niet regelmatig naar de kerk gaan tegen de kerk als instelling aankijken en hoe die mensen aankijken tegen de kerkdiensten die er gehouden worden. De volgende acht stellingen zijn geformuleerd voor dit thema:

- Ik ben teleurgesteld in de kerk.
- De kerk is ouderwets en niet eigentijds.
- De preken sluiten niet aan bij mijn dagelijkse leven.
- Ik begrijp de preken niet goed.
- De liederen die er gezongen worden spreken mij niet aan.
- De kerk is vooral geïnteresseerd in mijn geld.
- De kerk is alleen maar bezig met wetten en regels.

- De kerk heeft geen echte belangstelling voor mij.

Het derde thema is ‘mensen uit de kerk en gastvrijheid’. In dit derde thema worden stellingen gedeponereerd die in kaart willen brengen hoe mensen die niet regelmatig naar de kerk gaan tegen mensen in de kerk aankijken en hoe zij de omgang met mensen in de kerk ervaren. De volgende vijf stellingen zijn geformuleerd voor dit thema:

- Ik voel me niet geaccepteerd in de kerk. Ik kan mezelf niet zijn.
- Ik ben niet goed genoeg om naar de kerk te gaan.
- Mensen die naar de kerk gaan zijn onvriendelijk tegen bezoekers.
- Mensen die naar de kerk gaan zijn saai.
- Mensen die naar de kerk gaan hebben een dubbele moraal. Daar wil ik niet bijhoren.

Het vierde thema is ‘praktische verhinderingsen’. In dit vierde thema worden stellingen gedeponereerd die in kaart willen brengen of er factoren van praktische aard zijn die mensen die niet regelmatig naar de kerk gaan belemmeren of afremmen om naar de kerk te gaan. De volgende zeven stellingen zijn geformuleerd voor dit thema:

- De samenkomsten duren te lang.
- De stoelen of banken zitten niet lekker (of er is onvoldoende plaats om te kunnen zitten).
- Het kerkgebouw weerhoudt mij ervan om naar binnen te gaan.
- Ik maak me zorgen over de kwaliteit van de kinderopvang in de kerk.
- De samenkomsten vallen op een ongunstige dag en/of tijdstip voor mij.
- Ik heb geen geschikte kleren om naar de kerk te gaan.
- Ik ben nooit uitgenodigd door mensen in de kerk om mee te gaan naar de kerk.

Ten slotte bestaat er nog de mogelijkheid om een andere belemmering aan te geven die mensen ervan weerhoudt om naar de kerk te gaan, van welke aard dan ook.

Naast de enquête die opgesteld is voor mensen die niet regelmatig naar de kerk gaan, zijn er ook interviewvragen opgesteld voor kerkbezoekers van Christengemeente DoorBrekers die vroeger niet regelmatig naar de kerk gingen en die nu wel regelmatig naar de kerk gaan. Om een goede vergelijking te kunnen maken tussen de resultaten van de enquêtes en interviews is er gekozen om dezelfde thema’s en vragen te gebruiken voor de interviews. Zo zijn ook bij de interviews de vragen gecategoriseerd per thema en zijn dezelfde thema’s gehanteerd: geloof, visie op de kerk, mensen uit de kerk en gastvrijheid, praktische verhinderingsen. Per thema zijn een aantal vragen in de vorm van stellingen die de belemmeringsen om naar de kerk te gaan willen blootleggen.

Naast de overeenkomsten zijn er ook twee verschillen tussen de vraagstelling in de enquête en in het interview. Het eerste verschil tussen de vraagstelling in de enquête en het interview zit in de volgorde van de vragen. In de enquête wordt er begonnen met het langslopen van de stellingen. Maar in het interview wordt er eerst een open vraag gesteld voordat men begint met het afnemen van de stellingen:

- Wat zorgde ervoor dat u weinig / nooit naar de kerk ging of ermee gestopt bent om naar de kerk te gaan?

Deze vraag wordt gesteld om in de eerste plaats een ongestuurd antwoord te krijgen van de geïnterviewde mensen, voordat de stellingen doorlopen worden.

Het tweede verschil tussen de vraagstelling in de enquête en het interview zit in de tijd waarin de stellingen opgesteld zijn. In de enquête staan de stellingen in de tegenwoordige tijd, omdat de enquête afgenomen wordt bij mensen die nu niet regelmatig naar de kerk gaan. Echter staan in het interview de stellingen in de verleden tijd, omdat het interview afgenomen wordt bij mensen die vroeger niet regelmatig naar de kerk gaan, maar nu wel. Er wordt doormiddel van de stellingen gekeken wat hen toen belemmerde om naar de kerk te gaan.

Een overzicht van de stellingen geformuleerd in de verleden tijd per thema:

Het eerste thema is ‘geloof’. De volgende drie stellingen zijn geformuleerd voor dit thema:

- Ik geloofde niet in God en daarom ging ik niet naar de kerk.
- Ik geloofde in God maar had daar geen kerk voor nodig.
- Ik geloofde in God, maar ik geloofde niet dat de kerk iets te bieden had waar ik wat aan zou hebben.

Het tweede thema is ‘visie op de kerk’. De volgende acht stellingen zijn geformuleerd voor dit thema:

- Ik was teleurgesteld in de kerk.
- De kerk vond ik ouderwets en niet eigentijds.
- De preken sloten niet aan bij mijn dagelijkse leven.
- Ik begreep de preken niet goed.
- De liederen die er gezongen worden spraken mij niet aan.
- De kerk was vooral geïnteresseerd in mijn geld.
- De kerk was alleen maar bezig met wetten en regels.
- De kerk had geen echte belangstelling voor mij.

Het derde thema is ‘mensen uit de kerk en gastvrijheid’. De volgende vijf stellingen zijn geformuleerd voor dit thema:

- Ik voelde me niet geaccepteerd in de kerk. Ik kon mezelf niet zijn.
- Ik vond mezelf niet goed genoeg om naar de kerk te gaan.
- Mensen die naar de kerk gingen vond ik onvriendelijk.
- Mensen die naar de kerk gingen vond ik saai.
- Mensen die naar de kerk gingen hadden een dubbele moraal. Daar wilde ik niet bijhoren.

Het vierde thema is ‘praktische verhinderingen’. De volgende zeven stellingen zijn geformuleerd voor dit thema:

- De samenkomsten duurden te lang.

- De stoelen of banken zaten niet lekker (of er was onvoldoende plaats om te kunnen zitten).
- Het kerkgebouw weerhield mij ervan om naar binnen te gaan.
- Ik maakte me zorgen over de kwaliteit van de kinderopvang in de kerk.
- De samenkomsten vielen op een ongunstige dag en/of tijdstip voor mij.
- Ik had geen geschikte kleren om naar de kerk te gaan.
- Ik was nooit uitgenodigd door mensen in de kerk om mee te gaan.

2.1.4 Stimulerende factoren

In de vorige paragraaf is er ingegaan op factoren die niet-regelmatige kerkbezoekers ervan weerhouden om naar de kerk te gaan. Ook wel de ‘belemmerende factoren’ genoemd. In deze paragraaf zal er verder ingegaan worden op de factoren die er toe zouden bijdragen dat mensen wel naar de kerk zouden gaan. Deze factoren worden in dit onderzoek ook wel aangeduid met ‘stimulerende factoren’

De enquête die opgesteld is voor mensen die niet regelmatig naar de kerk gaan is zodanig opgesteld dat er twee open vragen worden gesteld om in kaart te brengen wat mensen die niet regelmatig naar de kerk gaan belangrijk vinden in een kerk en waar zij behoefte aan hebben. De twee open vragen zijn:

- Als u op zoek zou gaan naar een kerk waar u vaker naar toe zou willen gaan, waar zou u dan op letten? Wat zou een kerk aantrekkelijk maken volgens u?
- Welk advies kunt u een predikant of voorganger geven die mensen heel graag wil bereiken die nu niet naar de kerk gaan?

Deze twee open liggen in het verlengde van elkaar, maar hebben verschillende accenten. De eerste open vraag wil in kaart brengen wat mensen die niet regelmatig naar de kerk belangrijk vinden in een kerk en waar zij behoefte aan hebben. De tweede open vraag wil in kaart brengen of de kerken iets kunnen doen om mensen te bereiken die nu niet naar de kerk gaan.

Naast de enquête die opgesteld is voor mensen die niet regelmatig naar de kerk gaan,, zijn er ook interviewvragen opgesteld voor kerkbezoekers van Christengemeente DoorBrekers die vroeger niet regelmatig naar de kerk gingen en die nu wel regelmatig naar de kerk gaan. Ook in het interview zijn er vragen opgenomen die in de stimulerende factoren in kaart willen brengen. Deze vragen lijken op de open vragen van de enquête, maar verschillen hierin dat ze gespecificeerd zijn op regelmatige bezoekers van Christengemeente DoorBrekers. De volgende twee open vragen zijn gesteld:

- Wat zorgde ervoor dat u nu wel naar DoorBrekers gaat? Anders gezegd: wat maakt DoorBrekers aantrekkelijk voor u?
- Welk advies kunt u een predikant of voorganger geven die mensen heel graag wil bereiken die nu niet naar de kerk gaan? Anders gezegd: wat is uw mening hoe mensen die nu niet naar de kerk gaan wel en hoe ze niet bereikt moeten worden?

Ook deze twee open liggen in het verlengde van elkaar, maar hebben verschillende accenten. De eerste open vraag wil in kaart brengen wat mensen die niet regelmatig naar de kerk gingen maar nu wel aangetrokken heeft in Christengemeente DoorBrekers. De tweede open vraag wil in kaart brengen of de kerken iets kunnen doen om mensen te bereiken die nu niet naar de kerk gaan.

2.2 Het bereiken van mensen die niet in Jezus Christus geloven

Dit onderzoek is gericht op het bereiken van mensen die niet of niet regelmatig naar de kerk gaan. De vooronderstelling is dat in ieder geval een gedeelte van de mensen die niet of niet regelmatig naar de kerk gaan, niet in Jezus Christus geloven als Verlosser van hun zonden. In deze paragraaf zal beschreven worden wat er in de Bijbel¹ beschreven staat over het uitreiken naar mensen die nog niet in Jezus Christus geloven, om zo een Bijbels kader te schetsen waarin het onderzoek geplaatst kan worden. In deze paragraaf zal aan de hand van Bijbelteksten beschreven worden dat God Jezus Christus naar deze wereld zond om mensen weer bij God terug te brengen en daarnaast zal aangetoond worden dat Jezus Christus vervolgens zijn volgelingen uitzond om hetzelfde te doen.

Eén van de meest bekende teksten in de Bijbel is Joh. 3:16 *‘Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe’*. Deze tekst zou je het evangelie in het evangelie kunnen noemen, want de hele boodschap van de verlossing is er in uitgedrukt.² Dit tekstgedeelte spreekt over de liefde van God voor deze wereld. God had er zijn eigen Zoon voor over om iedereen eeuwig leven te kunnen geven, zodat mensen niet verloren hoeven te gaan. Daarmee wordt bedoeld dat de mens niet de straf hoeft te dragen voor de zonde die zij verdiend heeft. God gaf het kostbaarste dat Hij had, Zijn Zoon, zodat de mens voor altijd bij Hem zou kunnen zijn, ook nadat de mens gestorven is. De liefde van God voor deze wereld bracht Hem ertoe om zich erg ver uit te strekken naar de mens door zelf als Godzijdende mens te worden en naar deze aarde te komen om de straf die de mens verdiend had, zelf te dragen. Jezus Christus deed dat door zichzelf te laten kruisigen en te sterven aan het kruis, ongeveer tweeduizend jaar geleden.

Twee andere belangrijke teksten zijn 2 Petr. 3:9 *‘De Here talmt niet met de belofte, al zijn er, die aan talmen denken, maar Hij is lankmoedig jegens u, daar Hij niet wil, dat sommigen verloren gaan, doch dat allen tot bekering komen.’* En Luc. 19:10 *‘Want de Zoon des mensen is gekomen om het verlorene te zoeken en te redden.’* Ook deze teksten spreken over de liefde van God voor mensen die nu nog verloren dreigen te gaan. Met verloren mensen worden mensen bedoeld die nog niet geloven dat Jezus Christus voor hun zonden aan het kruis is

¹ Er is gebruik gemaakt van de De NBG-vertaling (Nederlands Bijbelgenootschap, 1951) voor de weergegeven Bijbelgedeelten in dit hoofdstuk.

² J.C. Bette, G.v.d.Brink, A.W. Zwiap (red.), *Studiebijbel Nieuwe Testament, digitale editie* (Veenendaal: Centrum voor Bijbelonderzoek, 2005) Commentaar op Johannes 3:16

gestorven en daarmee de straf heeft gedragen die zij zelf verdiend hebben. Het is Gods verlangen dat mensen gered worden van een eeuwige straf op de zonde en dat zij voor eeuwig in Zijn tegenwoordigheid zullen zijn. Daarom zond God zijn Zoon om de verlorenen te zoeken en te redden. God nam een actieve rol in door ten eerste zijn Zoon te sturen. De Zoon ging vervolgens actief op zoek om de verlorenen te zoeken en te redden.

God trekt zich er wat van aan dat mensen verloren dreigen te gaan. Daarom wacht Hij ook nog met de vervulling van de belofte dat Jezus terugkomt naar de aarde, omdat Hij niet wil dat mensen verloren gaan. Hij zou de belofte wel in vervulling kunnen doen laten gaan, maar Hij heeft nog geduld met mensen die nog niet geloven in Jezus als Verlosser voor hun zonden. Het is Gods bedoeling dat mensen nog de tijd hebben om tot inkeer te komen, dat wil zeggen dat zij zich tot God zullen keren en zich zullen afkeren van een leven dat gericht is om te zondigen. Daar vanuit bekeken kan er met Mittelberg de volgende vraag gesteld worden: Trekken wij ons er werkelijk iets van aan dat mensen verloren gaan? Zo ja, zijn we bereid tijd en energie te investeren in het vormen van gemeenten die hen zullen aantrekken, uitdagen en onderwijzen om over de drempel te stappen en in Jezus te geloven?¹ Jezus heeft zijn volgelingen achtergelaten op deze wereld om mensen die nog niet geloven dat Hij voor de zonden van de mens gestorven is te bereiken.

Het is Jezus die het volgende bevel gaf in Joh. 20:21 *‘Jezus dan zeide nogmaals tot hen: Vrede zij u! Gelijk de Vader Mij gezonden heeft, zend Ik ook u.’* Jezus was gezonden om actief op zoek te gaan naar de verlorene en hen te redden. Maar vervolgens zijn wij door Jezus zelf gezonden om hetzelfde te doen als Hij. In Matt. 28:19-20 geeft Jezus zijn volgelingen de volgende opdracht mee: *‘Gaaf dan henen, maakt al de volken tot mijn discipelen en doopt hen in de naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes en leert hen onderhouden al wat Ik u bevolen heb. En zie, Ik ben met u al de dagen tot aan de voleinding der wereld’*. Er kan geconcludeerd worden dat we gezonden zijn, net zoals Jezus gezonden was. Warren stelt in zijn boek *‘Doelgerichte Gemeente’* echter de volgende vragen: Hoe serieus nemen wij de Grote Opdracht? Hoe serieus neemt onze gemeente die Opdracht? Zijn we bereid waar dan ook naartoe te gaan om onaangename en lastige dingen te doen om mensen voor Christus te winnen?² Net als Mittelberg, stelt Warren de vraag in hoeverre volgelingen van Jezus daadwerkelijk geven om verloren mensen en hoe serieus deze opdracht genomen wordt. Wat hebben we ervoor over? Zijn we bereid om daarin in de voetsporen van Jezus te stappen die Zijn leven er zelfs voor over had?

Jezus maakte van zijn discipelen vissers van mensen. Daarmee wordt bedoeld dat Jezus van zijn volgelingen mensen maakte die andere mensen bij Hem zouden brengen die nog niet in Jezus Christus geloofden als Verlosser voor hun zonden. Net als bij echte vissers, kan je te

¹ M. Mittelberg, *Bouwen aan een aanstekelijke kerk. Mensen bij Jezus brengen zonder zijn woorden af te zwakken* (Hoornaar: Gideon, 2004) p.19-20

² R. Warren, *Doelgerichte Gemeente. Met hart voor God en hart voor mensen* (Vaassen: Uitgeverij Medema, 2003, 4^e druk) p.194

maken hebben met verschillende typen vissers. Vissers die maar een beetje wat doen en niet echt gericht zijn op het bereiken van de onbereikten. Maar aan de andere kant heb je ook serieuze vissers en die begeven zich overal waar het maar nodig is om vis te kunnen vangen. Zij proberen het maximale te doen om de vis te vangen. Daarmee kan de vraag gesteld worden of men als kerk er alles aan doet om mensen weer bij God terug te brengen.

Twee korte conclusies kunnen er getrokken worden aan de hand van de besproken Bijbelteksten: Ten eerste, God zond Zijn Zoon Jezus Christus naar deze wereld om mensen weer terug bij God te brengen en ten tweede, Jezus zond zijn volgelingen vervolgens uit om hetzelfde te doen. De vraag die hierop volgt is: op welke manier kunnen volgelingen van Jezus mensen weer terug bij God brengen en wat kan er geleerd worden van de manier waarop Jezus en Paulus dit deden? Deze vraag staat centraal in de volgende paragraaf.

2.3 Het benaderen van mensen die niet in Jezus Christus geloven

De derde paragraaf is een vervolg op de tweede paragraaf. In deze derde paragraaf zal beschreven worden wat er in de Bijbel beschreven staat op welke manier Jezus en Paulus omgingen met mensen die nog niet in Jezus Christus geloofden als hun persoonlijke Verlosser voor hun zonden. Om vervolgens van daaruit lessen te trekken op welke manier christenen en christelijke kerken mensen die nog niet in Jezus Christus geloven zouden kunnen benaderen.

2.3.1 De kerntekst

Wat kunnen we leren van Jezus en Paulus in de manier waarop zij mensen probeerden te bereiken? Paulus zegt het volgende in 1 Kor. 9:19-23 *‘Want hoewel ik vrij sta tegenover allen, heb ik mij allen dienstbaar gemaakt, om er zoveel mogelijk te winnen; en ik ben voor de Joden geworden als een Jood, om Joden te winnen; hun, die onder de wet staan, als onder de wet - hoewel persoonlijk niet onder de wet - om hen, die onder de wet staan, te winnen; hun, die zonder wet zijn, ben ik geworden als zonder wet - hoewel niet zonder de wet van God, want ik sta onder de wet van Christus - om hen, die zonder wet zijn, te winnen; Ik ben voor de zwakken zwak geworden, om de zwakken te winnen; voor allen ben ik alles geweest, om in elk geval enigen te redden. Alles doe ik ter wille van het evangelie, om er zelf ook deel aan te verkrijgen.’*

Paulus zegt hier dat hij zijn vrijheid ‘tegenover allen’ gebruikt heeft om vrijwillig anderen te dienen. Het doel van deze instelling is ‘opdat ik er zoveel mogelijk zou winnen’. Daarmee bedoelt Paulus dat hij door zijn houding ten opzichte van mensen zoveel mogelijk mensen wilde winnen voor het geloof in Jezus Christus. Vervolgens beschrijft hij wat zijn houding was tegenover bepaalde groepen mensen.

Paulus begint door te zeggen dat hij zich geheel aan de gewoonten van de joodse gemeenschap aanpaste, om in de synagoge het Evangelie te kunnen verkondigen.¹ Uit andere

¹ Bette, *Studiebijbel*, Commentaar op 1 Korintiërs 9:20

Bijbelgedeelten blijkt dat Paulus zich in bepaalde situaties hield aan de viering van de sabbat en de joodse spijswetten.¹ Daarnaast stemde Paulus, toen hij in Jeruzalem was bij de gemeente die geheel uit joden bestond, zelfs toe om de Nazireeërgelofte af te leggen.² Door het onderhouden van deze wetten wilde Paulus ingang krijgen in de joodse gemeenschappen. De wetten waren geen doel op zich, want Paulus hoefde zich niet te houden aan deze wetten aangezien hij in Christus is en niet meer ‘onder de wet’.

Daarnaast benoemt Paulus nog een andere groep mensen die hij weer anders benaderde, namelijk de mensen ‘zonder wet’. Met de mensen ‘zonder wet’, worden de heidenen bedoeld. Zij leven zonder de wet van Mozes in tegenstelling tot de Joden die dat wel doen. Om contact te kunnen leggen en onderhouden met de heidenen moest Paulus de ceremoniële wetten van de joden wel loslaten.³ Zo hield Paulus zich niet aan de joodse spijswetten wanneer hij zich onder heidenen bevond.⁴ Paulus deed dat om de heidenen tot geloof in Jezus Christus te brengen.

Vervolgens benoemt Paulus nog een derde groep mensen die hij weer anders benaderde. Paulus noemt deze mensen ‘de zwakken’. Paulus gedroeg zich als ‘een zwakke’ om de ‘zwakken’ tot het geloof in Jezus Christus te brengen. Paulus is hier niet echt specifiek over wie de zwakken zijn. Naar de context van dit hoofdstuk gekeken, lijkt het zeer waarschijnlijk dat Paulus met ‘de zwakken’ degenen bedoeld die pas bekeerd zijn tot het geloof in Jezus Christus.⁵ Zij zijn in hun geweten nog niet los van de afgoderij en om hun prille geloofsleven niet in gevaar te brengen, was Paulus bereid in het geheel geen vlees te eten dat ook maar in de verste verte in verband kon worden gebracht met de afgoden.⁶

Een andere mogelijkheid zou kunnen zijn dat hij met ‘de zwakken’ de armen bedoelde.⁷ De armen zouden mogelijk moeite gehad kunnen hebben met het feit dat Paulus geld zou vragen voor het onderwijs wat hij gaf. Paulus zou dan om die reden geen geld vragen, maar zelf ook inspannende werkzaamheden verrichten om daar van te kunnen leven. Welke groep het ook is, duidelijk is dat Paulus zich aanpaste aan hen, om hen niet te belemmeren om tot geloof in Jezus Christus te komen en te blijven.

Ten slotte vat Paulus de bovenstaande verzen samen door te zeggen ‘voor allen ben ik alles geweest, om in elk geval enigen te redden’. Daarmee wil Paulus duidelijk maken dat hij zich onder verschillende groepen mensen en in alle omstandigheden zich aanpast aan de mensen om daarmee mensen tot geloof te kunnen brengen in Jezus Christus. De ‘winst’ waar Paulus in dit hele gedeelte over spreekt is dat mensen tot geloof komen doordat hij het evangelie preekt en daarnaast door zijn houding ten opzichte van verschillende groepen mensen. Hij doet alles ter wille van het evangelie. Daarmee bedoelt Paulus dat hij zich onttrekt van zijn eigen vrijheden

¹ Zie Rom. 14:14-15

² Zie Hand. 21:20-26; Bette, *Studiebijbel*, Commentaar op 1 Korintiërs 9:20

³ Zie Hand. 10:28 en 11:3; Bette, *Studiebijbel*, Commentaar op 1 Korintiërs 9:21

⁴ Zie 1 Kor. 10:25-27, 32-33; Rom. 14:14; Gal. 2:12 ev.; 1 Tim. 4:3-5

⁵ Zie 1 Kor. 8:7-13

⁶ Bette, *Studiebijbel*, Commentaar op 1 Korintiërs 9:22; Zie 1 Kor. 8:13 en 10:28

⁷ Zie 1 Kor. 1:26-28

om het evangelie te kunnen verkondigen aan allerlei soorten mensen.¹ Hoewel hij zich allerlei vrijheden ontzegt, wordt de boodschap van het evangelie van Jezus Christus niet aangepast aan de mensen. Daar gaat heel hoofdstuk één en twee van de eerste brief aan de Korintiërs over. Paulus' manier om zoveel mogelijk mensen te bereiken was om aan te sluiten bij de groep mensen die hij voor zich had. Hij paste daar zijn gewoonten, praktijken en culturele normen voor aan waar en wanneer hij maar kon, zonder dat dit ten koste zou gaan van de boodschap of zijn geestelijke integriteit.²

2.3.2 Paulus: een voorbeeld

Er staat een voorbeeld beschreven in de Bijbel waarin Paulus aansloot bij de doelgroep tot wie hij sprak. In Hand. 17 wordt beschreven hoe Paulus in Athene op de Areopagus tot een groep Griekse filosofen sprak.³ Paulus was aan het wachten in Athene op de komst van twee van zijn medewerkers toen hij zag dat de stad zo vol van afgodsbeelden was. Op dat moment 'werd zijn geest in hem geprikkeld'. Daarmee wordt bedoeld dat Paulus zich irriteerde en zich ergerde aan de vele afgodsbeelden die in de stad Athene stonden. Paulus beschouwde deze beelden niet als kunstzinnige bezienswaardigheden, maar als voorwerpen die gewijd zijn aan de afgoden en daarmee in verbinding staan met demonische machten.⁴

Naast dat hij in de synagogen en dagelijks op de markt al gesprekken had met wie hij maar tegen kwam, waren er ook enkele Atheense filosofen waar hij in gesprek mee ging. Deze filosofen reageerden verschillend op het optreden van Paulus. Een aantal van deze filosofen neemt hem niet serieus en zegt dat Paulus een betweter is. Andere filosofen horen dat hij voor hen vreemde goden komt verkondigen en zijn nieuwsgierig geworden naar wat Paulus te vertellen heeft. Deze filosofen nemen Paulus mee naar de Areopagus en vragen hem zijn 'nieuwe leer' uit te leggen.

Paulus begint zijn toespraak met een verwijzing naar het leven en de praktijken van de stad Athene. Hij vertelt hen dat hij heeft gezien hoe buitengewoon godsdienstig ze waren en dat ze ook een altaar hebben met het opschrift 'Aan de onbekende God'. Paulus ziet hierin een mogelijk aanknopingspunt om over de God van de Bijbel te spreken.⁵ Paulus legde vervolgens een verbinding tussen het aanbidden van de onbekende God en de God van de Bijbel. Hij vertelt hen dat hij die God komt verkondigen, de God die de wereld heeft gemaakt en alles wat erin leeft, die over de hemel en de aarde heerst en die niet woont in een door mensenhanden gemaakte tempel.

Hoewel Paulus dus niets afdeed van zijn boodschap, gebruikte hij wel de culturele setting van deze stad om een ingang te vinden om zijn boodschap te verkondigen. Hij deed dat

¹ Bette, *Studiebijbel*, Commentaar op 1 Korintiërs 9:23

² Mittelberg, *Aanstekelijke*, p.60

³ Zie Hand. 17:16-34

⁴ Bette, *Studiebijbel*, Commentaar op Handelingen 17:16; Zie ook 1 Kor. 10:20

⁵ Bette, *Studiebijbel*, Commentaar op Handelingen 17:23

door aan te sluiten bij de belevingswereld van deze inwoners en filosofen van Athene. Uiteindelijk drijven sommigen de spot met hem. Maar anderen voegden zich bij Paulus en kwamen tot geloof.

2.3.3 Jezus: een voorbeeld

Behalve over Paulus staan er ook voorbeelden in de Bijbel over Jezus waarin hij zich aansloot bij de belevingswereld en de behoeften van degene die Hij wilde bereiken met de boodschap van het geloof in Hem. In Joh. 4 gaat Jezus in gesprek met een Samaritaanse vrouw.

Jezus was vermoeid van de reis en zat bij een bron, toen deze Samaritaanse vrouw water kwam putten. Jezus vroeg haar om wat water uit deze bron. Jezus kon dat water zelf niet putten, want hij had geen emmer en de put was diep. Ook waren zijn discipelen niet in de buurt. Dat Jezus dit vroeg was opmerkelijk. Hij doorbrak daarmee allerlei culturele en godsdienstige barrières die er bestonden in die tijd. Het was voor die tijd niet gebruikelijk dat een man zoiets aan een vrouw vroeg. Daarnaast was het helemaal niet gebruikelijk om als jood een Samaritaanse te vragen om zo'n gunst.¹ Op het verzoek van Jezus ging deze Samaritaanse vrouw niet zomaar in, aangezien zij het vreemd vond dat Hij dit haar vroeg.

Jezus reageert vervolgens door te zeggen: *'Indien gij wist van de gave Gods en wie het is, die tot u zegt: Geef Mij te drinken, gij zoudt het Hem gevraagd hebben en Hij zou u levend water hebben gegeven.'*² Jezus gebruikt deze situatie om iets uit te leggen over het geloof in Hem. Hij neemt de situatie van het vragen om water om uit te leggen dat als zij zou beseffen wie Hij is, dat zij Hem dan om 'geestelijk water' zou vragen. Oftewel dan zou zij beseffen dat zij van Hem afhankelijk is en niet andersom.

De vrouw reageert hier vervolgens op door vragen te stellen en Jezus geeft nogmaals een antwoord door gebruik te maken van de context van de situatie waarin zij zich bevinden. Hij zegt: *'Een ieder, die van dit water drinkt, zal weder dorst krijgen; maar wie gedronken heeft van het water, dat Ik hem zal geven, zal geen dorst krijgen in eeuwigheid, maar het water, dat Ik hem zal geven, zal in hem worden tot een fontein van water, dat springt ten eeuwigen leven.'*³ Jezus zette het water uit de put tegenover het water dat Hij te bieden heeft. Het water uit de put lest de dorst maar tijdelijk. Maar 'het water' wat Hij te bieden had lest de dorst voor eeuwig. Jezus doet daarmee uitspraken over het krijgen van water, maar legt vervolgens een verband met het geloof in een taal en op een manier die aansloot bij de behoeften en noden van de vrouw op dat moment.

Op andere plaatsen in de evangeliën is te lezen dat Jezus vaak een grote menigte aantrok. Waardoor werden mensen aangetrokken tot Jezus? Wat maakte waardoor ze elke keer weer terug bij Hem kwamen en naar Hem luisterden? Warren stelt dat Jezus drie dingen deed

¹ Bette, *Studiebijbel*, Commentaar op Johannes 4:7

² Joh. 4:10

³ Joh. 4:13-14

waardoor mensen aangetrokken werden door de bediening van Jezus.¹ Ten eerste had Hij ze lief. Ten tweede voorzag Jezus hen in hun behoeften en ten derde onderwees Hij hen op een interessante en praktische manier. Hoewel er meerdere factoren geweest kunnen zijn waardoor Jezus mensen aantrok, kan er in ieder geval geconcludeerd worden dat deze drie elementen regelmatig naar voren komen in de evangeliën en hebben deze drie elementen zeker een grote rol gespeeld.

2.3.4 Conclusie: Lessen voor vandaag

Welke lessen kunnen christenen en christelijke kerken uit bovenstaande situaties leren van Paulus en Jezus om mensen te benaderen die nog niet in Jezus Christus geloven?

Paulus laat zien door middel van zijn brieven dat hij onder verschillende groepen mensen in alle omstandigheden zich aanpast aan de mensen waar hij mee te maken had om daarmee mensen tot geloof te kunnen brengen in Jezus Christus. De manier van Paulus was om zoveel mogelijk mensen te bereiken door aan te sluiten bij de groep mensen die hij voor zich had, zonder dat dit ten koste ging van zijn boodschap.

Ook Jezus laat zien dat hij zich aansloot bij de belevingswereld en de behoeften van degene die Hij wilde bereiken met de boodschap van het geloof in Hem. Hij gebruikte een natuurlijke situatie om iets over het geloof in Hem te kunnen zeggen. Daarnaast doorbrak Hij in het verhaal met de Samaritaanse vrouw allerlei culturele en godsdienstige barrières die er bestonden in die tijd. Hij deed er van alles aan om aansluiting te vinden bij zijn omgeving.

De manier waarop Paulus en Jezus mensen benaderden en aanspraken kan men brengen tot de conclusie dat christenen en kerken net als Jezus en Paulus zichzelf zouden moeten aanpassen aan de mensen en de omgeving waarmee ze te maken hebben. Daardoor zou de wereld van deze mensen effectiever bereikt kunnen worden, omdat de taal gesproken wordt van de mensen waar het om gaat. Het evangelie kan doordoor uitgelegd worden aan die persoon op een manier die een verbinding legt met zijn of haar belevingswereld en cultuur.² Christenen en kerken zouden net als Paulus en Jezus er alles aan moeten doen om mensen te bereiken met het evangelie van Jezus Christus door zich aan te passen, zonder dat dit ten koste gaat van de boodschap van het evangelie.

2.4 Culturele kloof

In deze paragraaf zal de kloof beschreven worden waar de kerk mee te maken heeft in relatie tot mensen die nog niet naar de kerk gaan. Deze kloof bestaat uit een aantal culturele barrières die bestaan tussen christelijke kerken en mensen die niet naar de kerk gaan. In deze paragraaf zal

¹ Warren, *Doelgerichte*, p.205

² Mittelberg, *Aanstekelijke*, p.61

uitgelegd worden waar deze kloof uit bestaat en waarom deze kloof zoveel mogelijk overbrugd zou moeten worden.

Om als christelijke kerk te kunnen aansluiten bij de mensen in de omgeving, moet men beseffen dat men te maken heeft met een kloof die bestaat tussen de cultuur en gewoonten in de kerk en de cultuur en gewoonten van de mensen in de omgeving die niet of niet vaak naar de kerk gaan. Vaak wordt er ten onrechte van uitgegaan dat er niet echt een afstand of barrière bestaat tussen de mensen die al naar de kerk gaan en mensen die daar nog buiten staan. Maar het feit dat niet kerkbezoekers in dezelfde plaats als kerkbezoekers zijn opgegroeid, ze elkaars burens en vrienden zijn, ze dezelfde taal spreken, ze dezelfde kleding dragen en in dezelfde auto's rijden, betekent niet dat er geen afstand bestaat.

Er wordt over het hoofd gezien dat de cultuur waarin men leeft bezig is wereldser en minder christelijk te worden. Daarnaast ontstaat ondertussen in de kerkelijke wereld vaak een cultuur op zich met eigen taalgebruik, gedragscodes en tradities.¹ Veel kerkdiensten in Nederland staan ver van de geseculariseerde mens af. Er is sprake van allerlei culturele barrières, zoals muzikale voorkeuren, liturgische gebruiken, speciaal christelijk taalgebruik, kleding, vormen van kennisoverdracht, tradities etc. Maar dit kan weerstand oproepen bij mensen die dit niet begrijpen en er ver vanaf staan. Een kerk die vastzit aan haar gewoonten, vervreemdt zich op termijn van de mensen die zij wil bereiken.² Men heeft dus te maken met een culturele kloof die overbrugd moet worden.

Vervolgens zou de vraag gesteld moeten worden: wie komt er in beweging? Moeten de verschillende kerken de mensen die niet naar de kerk gaan dwingen om de kant op te komen van de vervreemde cultuur en praktijken van de kerk? Of helpen de kerken de mensen die ze willen bereiken, door dichterbij hun cultuur te gaan staan en hen zo te helpen om de overgang naar het wel bezoeken van een kerkdienst makkelijker te maken?³ En daarmee een brug te slaan richting de cultuur van de mensen die zij als kerk willen bereiken?

Het doel van een kerk zou moeten zijn om het hele evangelie van Jezus Christus over te brengen op een groep mensen en daarbij aan te sluiten bij hun cultuur zonder iets te veranderen aan het evangelie of water bij de wijn te doen.⁴ Om in de huidige Nederlandse samenleving mensen te bereiken die niet naar de kerk gaan, moeten de christelijke kerken er achter zien te komen met welke cultuur men te maken heeft in een bepaald gebied, zelfs als dit dus binnen het eigen land en omgeving is. En vervolgens zou men er alles aan moeten doen om aansluiting te vinden bij deze cultuur. Een kerk moet de cultuur waarin het evangelie verdedigd en aanprezen moet worden, goed kennen. De effectiefste verdediging en aanbidding van het evangelie komt waarschijnlijk niet uit de mond van iemand die totaal onbekend is met de

¹ Mittelberg, *Aanstekelijke*, p.57-58

² B. Krol, *Gemeentegroei Compleet. Een praktische handleiding* (Hoornaar: Gideon, 2001) p.165

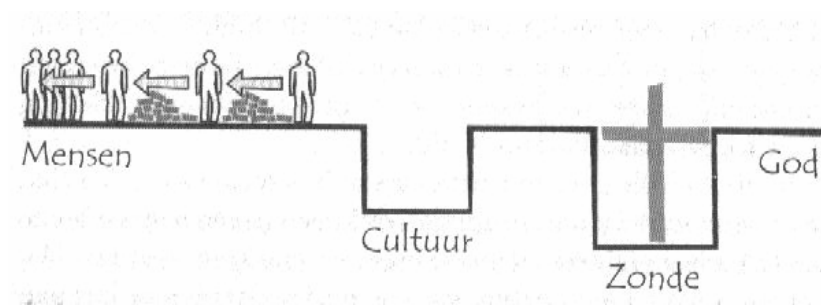
³ Mittelberg, *Aanstekelijke*, p.72

⁴ Mittelberg, *Aanstekelijke*, p.57

cultuur waarin het evangelie verkondigd moet worden.¹ Mittelberg zegt zelfs dat het niet aanpassen aan deze tijd en de cultuur van de mensen in de omgeving, er toe zou kunnen leiden dat de opdracht van God om alle mensen tot zijn volgelingen te maken, nooit vervuld kan worden en dat is een groot gevaar voor de kerk.²

Belangrijk is dat de hierboven besproken culturele kloof niet verward wordt met een andere kloof. Naast de culturele kloof is er nog de kloof van de zonde die de mens afscheidde van God (zie figuur 1). Deze kloof is al overbrugd door Jezus Christus tweeduizend jaar geleden door te sterven aan het kruis op Golgotha. Deze kloof kan een mens of een kerk niet overbruggen en hoeft ook niet meer overbrugd te worden, want Jezus Christus heeft alles al gedaan om deze kloof te overbruggen. De culturele kloof moet echter telkens opnieuw in verschillende tijden en verschillende gebieden en bij verschillende groepen mensen overbrugd worden. Aangezien elke tijd, elk gebied en elke groep te maken heeft met een eigen cultuur. De missie van de kerk zou daarom moeten zijn om mensen uit te leggen welke kloof Jezus Christus overbrugd heeft op een manier die aansluit bij de cultuur van deze mensen.

Figuur 1: De kloof van de zonde en de culturele kloof³

Naast dat er onderscheid gemaakt moet worden tussen beide kloven, kan er ook iets geleerd worden van de houding die God had ten opzichte van de kloof die was ontstaan tussen Hem en de mens. God nam zelf het initiatief om de kloof te overbruggen, terwijl de kloof was ontstaan door de schuld van de mens. Zij hadden gezondigd, waardoor er een scheiding was ontstaan tussen God en hen. God kwam vervolgens zelf in beweging om de kloof te overbruggen. Dat deed Hij door Zijn Zoon Jezus Christus naar deze wereld te sturen om het probleem van de zonde op te lossen door Zijn sterven aan het kruis.

De gemeente van Jezus Christus is geroepen om God na te volgen door ook in beweging te komen en initiatieven te ontwikkelen om de culturele kloof te overbruggen in plaats van uit angst voor de wereldse invloeden zich terug te trekken en zich te isoleren van de hedendaagse cultuur.⁴ Alleen als de kerk bereid is om daarin dezelfde houding aan te nemen als God en aan

¹ A.E. McGrath, *Bruggen bouwen. Over het effectief doorgeven van het christelijk geloof* (Kampen: Voorhoeve, 2005, 4^e druk) p.293

² Mittelberg, *Aanstekelijke*, p.60

³ Mittelberg, *Aanstekelijke*, p.58

⁴ Warren, *Doelgerichte*, p.53

te sluiten bij de cultuur van de mensen die zij wil bereiken, zal zij ook daadwerkelijk in staat zijn om hen te bereiken met het evangelie van Jezus Christus.

2.5 Marktgericht denken en marketingmethoden in de kerk

In deze paragraaf zal beschreven worden welke bijdrage methoden en strategieën uit het bedrijfsleven kunnen leveren om de hierboven beschreven culturele kloof tussen lokale christelijke kerken en de omgeving waarin ze zich bevinden te overbruggen. In de eerste plaats zullen de termen ‘markt’, ‘marketing’ en ‘marketingmethoden en strategieën’ gedefinieerd en nader beschreven worden, om deze termen vervolgens specifiek toe te passen op de kerk. Daarop volgend zal het houden van een doelgroeponderzoek door een lokale christelijke kerk beschreven worden als een mogelijkheid om betere aansluiting te krijgen bij de potentiële doelgroep van de kerk. Ten slotte zal beschreven worden waarom en onder welke voorwaarden een lokale christelijke kerk gebruik kan maken van marktgericht denken en marketingachtige methoden uit het bedrijfsleven.

2.5.1 Definities van ‘markt’, ‘marketing’, ‘marketingmethoden en strategieën’

Om te kunnen uitleggen welke marketingmethoden en strategieën van dienst kunnen zijn voor de lokale christelijke kerk, zullen de begrippen ‘markt’, ‘marketing’ en ‘marketingtechnieken en strategieën’ eerst gedefinieerd en uitgelegd worden in de betekenis die zij hebben in de commerciële sector.

In het kort kan er worden gezegd dat ‘de markt’ geen reële markt is, maar een metafoor voor het samenhangende geheel van de vraag en het aanbod van een goed.¹ Anders gezegd: een marktsituatie heeft drie centrale kenmerken. Ten eerste zijn er mensen met bepaalde behoeftes. Dit wordt ook wel de vraag genoemd. Ten tweede zijn er aanbieders van bepaalde producten. Dit wordt ook wel het aanbod genoemd. Een derde kenmerk is dat er tussen deze vraag en aanbod een uitwisseling ontstaat.

Met marketing wordt de kunst van het inspelen op en het omgaan met de markt van vraag en aanbod bedoeld.² Uitgebreider gedefinieerd betekent dit dat binnen de marketing er nadruk gelegd wordt op wat een organisatie wil zijn en bereiken, op een systematische analyse van de omgeving, op een duidelijke concentratie van de middelen op een beperkt aantal groepen, op het programmatisch uitwerken van een aanbod voor deze groepen, en tenslotte op de evaluatie van deze activiteiten.³ Wat betekent dat? Sengers⁴ legt dit uit in vier punten: Ten eerste dat marketing een gestructureerd, gepland en georganiseerd proces is dat alle aspecten

¹ E. Sengers, *Aantrekkelijke kerk. Nieuwe bewegingen in kerkelijk Nederland op de religieuze markt* (Delft: Uitgeverij Eburon, 2006) p.32

² Sengers, *Aantrekkelijke*, p.126

³ Sengers, *Aantrekkelijke*, p.136

⁴ Sengers, *Aantrekkelijke*, p.37

van de organisatie omvat. Ten tweede dat marketing niets van doen heeft met macht of dwang, maar een reactie probeert op te roepen door een zo aantrekkelijk mogelijk aanbod te doen waardoor een relatie ontstaat die voor beide partijen van voordeel is. Ten derde dat marketing werkt met verschillende doelgroepen die er in de markt onderscheiden kunnen worden. Alleen door doelgroepen te onderscheiden kunnen de schaarse middelen en mogelijkheden die een organisatie ter beschikking heeft effectief worden ingezet. Ten vierde dat marketing er is om de doelen van de organisatie te bereiken en haar zo te helpen op een gezonde basis de toekomst tegemoet te kunnen treden.

Marketingmethoden en strategieën zijn voortbouwend op bovenstaande definities, manieren die gebruikt worden in bedrijven en organisaties om hun potentiële markt zo goed mogelijk te bereiken. Er zijn heel wat marketingmethoden en strategieën te noemen, vanwege de beperkte relevantie die zij hebben voor dit onderzoek, zullen alleen de relevante marketingmethoden en strategieën beschreven worden.

Het meest belangrijke concept van marketing is misschien wel het begrip ‘doelgroepen’. Marketing stimuleert de organisatie de verschillende mensen op te delen in subgroepen en de beschikbare middelen in te zetten voor een beperkt aantal geselecteerde groepen. Juist door het denken in doelgroepen, en de markt op te delen in doelgroepen, kunnen de specifieke behoeften en belangen van bepaalde groepen worden gezien en erkend en de beschikbare middelen effectief worden ingezet, op zo’n manier dat er aan deze belangen en behoeften voldaan kan worden.¹ Om te komen tot een bepaalde doelgroep is het belangrijk dat de kenmerken van een bepaalde doelgroep bekend zijn. Daarvoor kan het belangrijk zijn om onderzoek te doen naar een (de) bepaalde doelgroep(en). Dit wordt aangeduid met doelgroeponderzoek.

Een ander concept van marketing is het begrip ‘imago’ of ‘beeld’. Bij elke doelgroep leeft een bepaald beeld van de organisatie waar men mee te maken heeft. Mensen met een positief beeld van de organisatie worden naar de organisatie getrokken, terwijl mensen met een negatief beeld van de organisatie afgestoten worden.² Een organisatie die openstaat voor haar omgeving zal willen weten welk beeld haar publiek heeft van haar om vervolgens te kunnen bepalen of dit beeld overeenkomt met de werkelijkheid.

2.5.2 Marktgericht denken en marketingachtige methoden in de kerk

Nu de termen ‘markt’, ‘marketing’ en ‘marketingmethoden en technieken’ gedefinieerd en uitgelegd zijn, kan er beschreven worden wat deze termen specifiek inhouden als deze worden toegepast op de kerk.

Als de term ‘markt’ wordt toegepast op de kerk, betekent dat men net als bij de algemene definitie te maken heeft met drie centrale kenmerken. Ten eerste heeft men te maken met de vraagkant. Die bestaat uit alle mensen die in meer of mindere mate bezig zijn met

¹ Sengers, *Aantrekkelijke*, p.39

² Sengers, *Aantrekkelijke*, p.40

zingeving en bepaalde behoeftes hebben op dit gebied. In principe vallen alle mensen onder deze doelgroep. Ten tweede heeft men te maken met de aanbodkant. Deze bestaat uit de verschillende kerken, organisaties en denominaties. Zij proberen op een bepaalde manier de boodschap van het Evangelie van Jezus Christus aan te bieden. Tenslotte ontstaat er een connectie en uitwisseling tussen deze vraag- en aanbodkant. Daar waar er een uitwisseling ontstaat worden de mensen bereikt op een meer of mindere manier door een kerk, organisatie of denominatie. Deze mensen zijn geheel of gedeeltelijk bereikt. Daar waar geen uitwisseling ontstaat, worden de mensen niet bereikt door een kerk, organisatie of denominatie. Dit wordt ook wel de potentiële doelgroep genoemd. Dit zijn de mensen die nog niet bereikt zijn.

Marketing heeft als doel om een bepaald product bij een bepaalde doelgroep te laten landen. Toegepast op de kerk betekent dit dat marketing dan als doel heeft om de boodschap van het Evangelie van Jezus Christus zo goed mogelijk bij een bepaalde doelgroep te laten landen. Marketingtechnieken en strategieën zijn toepast op de kerk dan manieren en hulpmiddelen om dit zo goed mogelijk te realiseren.

Om christelijke kerken en organisaties aan te duiden die gebruik maken van het markgericht denken en marketingmethoden en strategieën, gebruikt Sengers de term ‘markgerichte bewegingen’. Hij definieert ‘marktgerichte bewegingen met de volgende kenmerken’¹: Ten eerste richten ze zich op de rand- en buitenkerkelijken. Ten tweede ontwikkelen ze methoden en praktijken om deze groep bij de kerk te betrekken. Ten derde ontleen ze deze methoden en praktijken aan voorbeelden uit de commerciële sector die deze lokale gemeente inspireren.

De term ‘markgerichte bewegingen’ verwijst naar de buitengerichte beweging die deze kerken maken (en die ze de kerk willen laten maken) en de manier waarop ze dat proberen te doen.² Er kunnen drie aspecten genoemd worden waar deze kerken gebruik van maken die zij ontleend hebben aan de commerciële sector. In de eerste plaats wordt er vaak door deze kerken in doelgroepen gedacht. Daarnaast wordt er veel aandacht besteed aan publiciteit en het imago van de kerk. Tenslotte is er aandacht voor de missie die deze kerk heeft, zodat deze missie leeft bij de mensen in de kerk.

2.5.3 Doelgroeponderzoek

Marktgericht denken kan bruikbare handvatten geven aan kerken om naar zichzelf en de omgeving te kijken. Wat wil de kerk zijn? Wat wil de kerk bereiken? Waaruit bestaat de omgeving van de kerk? Welke middelen en activiteiten gebruikt men en voor welke groepen mensen? Een lokale gemeente kan zijn voordeel doen door zich op die manier te richten op rand- en buitenkerkelijken. Sengers zegt daar het volgende over: ‘Als het doel van de

¹ Sengers, *Aantrekkelijke*, p.130

² Sengers, *Aantrekkelijke*, p.130

kerkophbouw is een brug te slaan naar rand- en buitenkerkelijken, volgen marketingachtige methoden meestal vanzelf.’¹

Eén van deze marketingachtige methoden is om te denken in doelgroepen. Ervan uitgaande dat de belangrijkste doelgroep die een lokale kerk wil bereiken de rand- en buitenkerkelijken zijn, is het belangrijk om meer te weten te komen over deze groep. Daarvoor kunnen de volgende vragen gesteld worden: Wie zijn de mensen die we willen bereiken? Hoe staan zij in het leven? Hoe kijken ze tegen het evangelie van Jezus Christus aan? Wat zijn hun behoeften? Wat is hun belevingswereld? Wat belemmert hen om naar de kerk te gaan? Typerend schrijft Krol: ‘Een groeiende gemeente kent ‘haar’ publiek.’²

Om als gemeente te kunnen groeien is het noodzakelijk dat men aansluiting vindt en houdt met de doelgroep waarop men zich richt. Het houden van een doelgroeponderzoek kan daar een bruikbare methode bij zijn. Een doelgroeponderzoek naar de vooroordelen en belemmeringen van mensen die niet naar de kerk gaan kan daarin een hulpmiddel zijn om te ontdekken of men aansluit bij de doelgroep waarop men zich richt. Rick Warren is een voorbeeld van iemand die zelf een dergelijk onderzoek uitgevoerd heeft. Zijn kerk neemt de vooroordelen van mensen die niet naar de kerk gaan heel serieus, zelfs wanneer ze voortkomen uit onwetendheid. Hij beschrijft verschillende vooroordelen die ongelovigen kunnen hebben:

Ongelovigen hebben vooroordelen tegenover gemeenten die hun om geld vragen, gemeenten die schuldgevoelens of angst gebruiken om mensen te motiveren, gemeenten die van hen verwachten dat ze deelnemen aan elke bijeenkomst die er in de gemeente gehouden wordt, en over gemeenten waar bezoekers moeten opstaan om zichzelf te introduceren.³

Het vaststellen van de doelgroep, haar vooroordelen en culturele belemmeringen begint bij een uitgebreid onderzoek binnen de omgeving van de gemeente.⁴

2.5.4 Bezwaren om gebruik te maken van marktgericht denken in de kerk

Kan er wel gebruik gemaakt worden van marktgericht denken en marketingachtige technieken in de kerk?

Een mogelijk bezwaar tegen het gebruik van marketingtermen in gemeenten is dat marketing het geloof zou ontheiligen. De gemeente is geen bedrijf dat geleid wordt door marketingmanagers. Andere mogelijke gevaren zijn dat men als kerk zich alleen richt op een succes in aantallen, dat het evangelie vervormd wordt om het aantrekkelijk te maken, dat er gemanipuleerd wordt om mensen naar binnen te krijgen.⁵

Al deze gevaren en bezwaren moeten niet zomaar aan de kant worden geschoven en moeten zeker meegenomen worden in het bepalen van hoe en met welke houding er om wordt gegaan met marktgericht denken in de kerk.

¹ Sengers, *Aantrekkelijke*, p.144

² Krol, *Gemeentegroei*, p.184

³ Warren, *Doelgerichte*, p.198

⁴ Warren, *Doelgerichte*, p.159

⁵ Sengers, *Aantrekkelijke*, p.147

2.5.5 Argumenten en voorwaarden waaronder wel gebruik gemaakt kan worden van marktgericht denken in de kerk

Ten eerste moet er voor gewaakt worden om te denken dat om een gemeente te kunnen laten groeien slechts een goede organisatie, management en marketing nodig is¹. Een gemeente is namelijk geen bedrijf. Uiteindelijk behoren christelijke kerken geleid te worden door de Heilige Geest en niet door marketingmanagers.² De rol van gebed moet nooit ingeruild worden voor promotie of marketingachtige strategieën.³ Aan de andere kant zou het een vergissing zijn om te denken dat we niets kunnen doen om een gemeente te helpen groeien. Sommige voorgangers en theologen zijn van mening dat elke vorm van planning, organisatie, reclame of inspanning ongeestelijk of zelfs zondig is.⁴ Warren geeft vervolgens kort en bondig weer dat we het samen bouwen aan relevante christelijke gemeenten niet mogen afschuiven op de Geest. God en de mens zijn partners in het bereiken van de onbereikte wereld. Ze werken samen. God wil de mens gebruiken.⁵

De Bijbel leert duidelijk dat God ons een cruciale rol heeft toebedeeld bij het verwezenlijken van Zijn wil op aarde. Gemeentegroei ontstaat door middel van een samenwerking tussen God en de mens. Gemeenten groeien door de kracht van God én door middel van de bekwame inspanning van mensen. Beide elementen, Gods kracht en de bekwame menselijke inspanning, dienen aanwezig te zijn. We kunnen niets doen zonder God, maar Hij heeft bepaald dat Hij het niet zonder ons doet! God gebruikt mensen om zijn doelen te bewerkstelligen.⁶

Een Bijbels beeld van de rol en de plek van de mens is dus nodig om een gezonde houding te hebben tot het inzetten van een marktgerichte manier van denken in de kerk en niet te vervallen in een overdreven nadruk op de menselijke mogelijkheden of onmogelijkheden om een gemeente te laten groeien met mensen die nu nog niet naar de kerk gaan.

Ten tweede kan er gesteld worden dat de liefde en de bewogenheid voor mensen de onderliggende motieven moeten zijn in het toepassen van marketingachtige methoden en niet het tot een succes maken van 'de organisatie'. Paulus zegt in 1 Kor. 13:1 *'Al ware het, dat ik met de tongen der mensen en der engelen sprak, maar had de liefde niet, ik ware schallend koper of een rinkelende cimbaal'*. Al zou de kerk de taal van haar doelgroep spreken, maar zij dit niet zou doen uit liefde voor God en voor hun doelgroep, dan is zij niet meer dan 'schallend koper of een rinkelende cimbaal'. Het doel van het gebruik van marketingachtige methoden is niet om de godsdienst te ontheiligen en er platvloers mee om te gaan om maar succesvol te zijn in aantallen, maar juist om de boodschap van het evangelie verder te verspreiden uit liefde voor God en mensen.

¹ Warren, *Doelgerichte*, p.57

² Sengers, *Aantrekkelijke*, p.146

³ Mittelberg, *Aanstekelijke*, p.296

⁴ Warren, *Doelgerichte*, p.58

⁵ Zie ook de volgende teksten in de Bijbel: 1 Kor. 3-5-9 / Matt. 9:37-38 / Rom. 12:4-8 / 1 Kor. 3:10-13 / Ef.4:16

⁶ Warren, *Doelgerichte*, p.58

Ten derde kan er gesteld worden dat een gemeente moet openstaan voor zoekende mensen, maar nooit gedreven mag worden door zoekende mensen.¹ Door zich te richten op de menselijke behoeften moet het evangelie niet vervormd worden. Een kerk moet zich aanpassen aan de cultuur en daardoor zoveel mogelijk aansluiten bij de mensen, maar zonder dat zij daardoor de zondige elementen ervan overneemt of het evangelie daardoor vervormt.

Ten vierde moet het idee rechtgezet worden dat marketing draait om slinkse reclamecampagnes en het op een suggestieve manier verkopen van producten aan mensen die daar eigenlijk geen behoefte aan hebben.² Marketing gaat niet over het met behulp van manipulatie verkopen van producten. Hoewel deze vorm ook voorkomt in de marketing is dit niet wat hier bedoeld wordt. Marketing moet in een breder, communicatief kader geplaatst worden dat ook door de kerken in het overbrengen van het evangelie van Jezus Christus gebruikt is en ook nu gebruikt kan worden.³ Het doel van marketing moet zijn om de boodschap van het evangelie van Jezus Christus op een manier te communiceren dat zij aansluit bij de belevingswereld van de toehoorders, zonder afbreuk te doen aan de boodschap. De manier van communiceren moet nooit de scherpe randjes van de Bijbelse boodschap halen of haar ontdoen van haar kracht, zodat er gebakken lucht verkocht wordt.⁴ Daarnaast moet er voorzichtig omgegaan worden met gedetailleerde informatie die verkregen wordt over mensen door marketingachtige methoden. Het doel van deze informatie is niet om te manipuleren, maar om deze informatie op een integere manier te gebruiken om de mensen die de kerk wil bereiken beter van dienst te kunnen zijn.⁵

Als de bovenstaande zaken op een evenwichtige en wijze manier meegenomen worden, kan er op een goede en integere manier gebruik gemaakt worden van marktgericht denken en marketingachtige technieken in de kerk.

2.6 Conclusie

Het doel van dit hoofdstuk is om de theologische en theoretische kaders van dit onderzoek naar het bereiken van mensen die niet of niet regelmatig naar de kerk gaan te beschrijven. Er kunnen een aantal verbindende lijnen en conclusies getrokken worden.

In de eerste plaats kan er gesteld worden dat God Zijn Zoon Jezus Christus naar deze wereld zond om mensen weer terug bij God te brengen. Jezus Christus zond vervolgens zijn volgelingen uit om hetzelfde te doen. De Bijbel beschrijft ook op welke manier Jezus en Paulus omgingen met mensen die nog niet in Jezus Christus geloofden als hun persoonlijke Verlosser

¹ Warren, *Doelgerichte*, p.77

² N. Shawchuck, P. Kotler, B. Wrenn, *Marketing for congregations. Choosing to serve people more effectively* (Nashville: Abingdon press, 1992) p.44-45

³ A.v.d. Meiden, *De markt van geloven. Onsokkeling, vernieuwing en verandering in geloofsgemeenschappen* (Baarn: Ten Have, 2000, 2^e druk) p.60-71

⁴ Mittelberg, *Aanstekelijke*, p.296

⁵ Sengers, *Aantrekkelijke*, p.145

voor hun zonden. De manier van Paulus was om zoveel mogelijk mensen tot geloof in Jezus Christus te brengen door aan te sluiten bij de groep mensen die hij voor zich had, zonder dat dit ten koste ging van zijn boodschap. Ook Jezus sloot bij de belevingswereld en de behoeften aan van degene die Hij tot geloof in Hem wilde brengen.

Daarnaast kan er gesteld worden dat de manier waarop Paulus en Jezus mensen benaderden en aanspraken nagevolgd zou moeten worden. Christenen en kerken zouden net als Jezus en Paulus zichzelf moeten aanpassen aan de mensen en de omgeving waarmee ze te maken hebben. Het evangelie kan doordoor uitgelegd worden aan een persoon op een manier die een verbinding legt met zijn of haar belevingswereld en cultuur. Want er kan gesteld worden dat er tussen de kerk en de mensen die nog niet naar de kerk gaan een kloof is en dat deze kloof bestaat uit een aantal culturele barrières. Deze kloof zou zoveel mogelijk overbrugd moeten worden. Het is belangrijk dat de kerk in beweging komt door initiatieven te ontwikkelen om de culturele kloof te overbruggen in plaats van uit angst voor de wereldse invloeden zich terug te trekken en zich te isoleren van de hedendaagse cultuur.

Vervolgens kan er gesteld worden dat marktgericht denken en marketingachtige methoden bruikbare handvatten kunnen geven aan kerken om beter de omgeving te kunnen bereiken en om beter de culturele kloof te kunnen overbruggen. Daarmee is het wel van belang dat daar op een evenwichtige en wijze manier mee omgegaan wordt. Belangrijk is dat dit gebeurt vanuit een houding dat de mens van God een belangrijke rol heeft gekregen om de kerk te laten groeien. Ook moeten de eigen menselijke bekwaamheden aan de ene kant en Gods kracht aan de andere kant samen opgaan en niet tegen elkaar uitgespeeld worden. Daarnaast is het belangrijk dat marktgericht denken en marketingachtige methoden toegepast worden vanuit een houding van liefde en bewogenheid voor mensen met als doel om de mensen beter te kunnen bereiken. Daarbij moet er gewaakt worden voor manipulatie van mensen of vervorming van het evangelie.

Ten slotte kan gesteld worden dat het houden van een doelgroeponderzoek een manier is die zich ontleent aan de commerciële sector en die gebruikt kan worden door een lokale christelijke kerk om betere aansluiting te krijgen bij de potentiële doelgroep van de kerk. Met een doelgroeponderzoek kan de doelgroep vastgesteld worden en kunnen de vooroordelen en culturele belemmeringen ten opzichte van de kerk in kaart gebracht worden. In dit perspectief en kader moet het onderzoek naar mensen die niet regelmatig naar de kerk gaan in Barneveld geplaatst worden.

3. RESULTATEN

In dit hoofdstuk komen de resultaten van het onderzoek aan de orde. De verschillende bevindingen worden achtereenvolgens besproken aan de hand van de geformuleerde deelvragen en de verschillende onderzoeksmethoden. Op elke deelvraag zal vervolgens een deelconclusie geformuleerd worden.

Voordat de verschillende deelvragen beantwoord zullen worden, zullen in de eerste paragraaf eerst de onderzoeksgegevens van de enquête beschreven worden. De respons, de non-respons, de representativiteit en de betrouwbaarheid van het onderzoek zullen weergegeven worden. Ook zal de analysemethode voor het verwerken van de gesloten vragen beschreven worden.

Ten tweede zullen de resultaten van de gesloten vragen van de afgenomen enquêtes aan bod komen. Er zal antwoord worden gegeven op de geformuleerde deelvraag 2: *Welke factoren belemmeren niet-regelmatige kerkbezoekers om naar de kerk te gaan?*

Vervolgens zullen de resultaten van de gesloten vragen van de afgenomen interviews aan bod komen. Er zal antwoord worden gegeven op de geformuleerde deelvraag 3: *Welke factoren belemmerden niet-regelmatige kerkbezoekers om naar de kerk te gaan, voordat ze regelmatige kerkbezoekers werden van Christengemeente DoorBrekers?*

Daarna zullen de resultaten van de open vragen van de afgenomen enquêtes behandeld worden. Daarmee zal een antwoord worden gegeven op de geformuleerde deelvraag 4: *Welke factoren zouden kunnen bijdragen voor niet-regelmatige kerkbezoekers om wel naar de kerk te gaan?*

Hierop volgend zullen de resultaten van de open vragen van de afgenomen interviews behandeld worden. Daarmee zal een antwoord worden gegeven op de geformuleerde deelvraag 5, bestaande uit twee gedeelten: a) *Welke factoren hebben er toe bijgedragen dat niet-regelmatige kerkbezoekers in Christengemeente DoorBrekers nu wel naar de kerk gaan?* b) *Wat is hun mening over hoe niet-regelmatige kerkbezoekers wel en niet bereikt zouden moeten worden?*

3.1 Onderzoeksgegevens

In deze paragraaf zullen de onderzoeksgegevens van de enquête beschreven worden. In de eerste plaats zullen de respons en non-respons gegevens weergegeven worden. Daarna zal er ingegaan worden op de representativiteit en de geldigheid van het onderzoek. Vervolgens zal de betrouwbaarheid van het onderzoek aan bod komen. Ten slotte zal in deze paragraaf de analysemethoden beschreven worden waar gebruik van gemaakt is bij de verwerking van de gesloten vragen.

3.1.1 Responspercentage en non-respons

In de eerste plaats kan de steekproefgrootte vastgesteld worden. Er zijn 328 enquêtes afgenomen met inwoners uit de kern Barneveld. In totaal hebben 923 mensen meegewerkt aan het onderzoek. Deze groep bestaat uit mensen bij wie een enquête is afgenomen en uit mensen die gemiddeld meer dan één keer per maand naar de kerk gaan. Bij deze laatste groep is geen enquête afgenomen, maar men heeft wel meegewerkt door aan te geven dat ze gemiddeld meer dan één keer per maand naar de kerk gaan.

Daarnaast hebben in totaal 299 mensen aangegeven niet mee te willen werken aan het onderzoek. Veel genoemde redenen voor deze groep non-respons: geen interesse in het onderwerp of geen tijd om de enquête in te vullen. Bij deze laatste categorie werd vaak ook aangegeven waarom men geen tijd had: ze stonden op het punt om weg te gaan, ze waren aan het eten of ze waren de kinderen naar bed aan het brengen. Bij 704 huizen werd niet opengedaan, was er geen werkende bel of was er niemand thuis die minimaal 16 jaar oud was.

Het responspercentage is het percentage van de benaderde mensen die daadwerkelijk aan het onderzoek hebben meegewerkt.¹ Uiteindelijk zijn er 923 (meewerkende) plus 299 (niet-meewerkende) mensen benaderd aan de deur. Dat geeft een responspercentage van 75,5 procent. Als ook de mensen die niet thuis waren worden meegenomen in de non-respons, dan komt het responspercentage uit op 48,0 procent.

3.1.2 Representativiteit en geldigheid

Doordat beide responspercentages (75,5% en 48,0%) hoog zijn voor een enquête, verhoogt het daarmee de geldigheid van het onderzoek. Daarnaast zijn ook de respons en non-responsgegevens per wijk bijgehouden om te kijken of daar een verschil in zit. De verschillen in percentages per wijk zijn minimaal, wat de geldigheid van het onderzoek ten goede komt.

Uitgangspunt van bij het trekken van een streekproef is dat de resultaten die met behulp van de steekproef verkregen zijn, ook verkregen zouden zijn indien de hele populatie was onderzocht.² Wanneer dit het geval is, is er sprake van een representatieve steekproef. Daarom is er ook bijgehouden in welke

leeftijdscategorie de respondenten vielen, van welk geslacht ze waren en uit welke wijk in Barneveld de respondenten kwamen.

Ten eerste is de leeftijdscategorie van de respondenten bijgehouden. Er is geprobeerd om een zo goed mogelijke weerspiegeling te geven van de inwoners

Figuur 1: Respondenten naar leeftijdscategorie

Leeftijdscategorie	Aantal	Percentage
16 t/m 25	51	15,5
26 t/m 45	136	41,5
46 t/m 65	116	35,4
66 of ouder	25	7,6
Totaal	328	100,0

¹ Markus, *Enquête*, p.35 en 45

² Jansen, *Enquête*, p.89

van Barneveld ook op het gebied van leeftijd. De leeftijdscategorie 16 t/m 25 jaar maakt voor 15,5 procent deel uit van dit onderzoek. De leeftijdscategorie 26 t/m 45 heeft een percentage van 41,5 procent. De leeftijdscategorie 46 t/m 65 maakt voor 35,4 procent deel uit van dit onderzoek. De categorie 66 of ouder lijkt met haar 7,6 procent ondervertegenwoordigd. Of dat ook daadwerkelijk zo is, is lastig aan te geven, aangezien relatief veel mensen in deze leeftijdscategorie naar de kerk gaan of kerktelefoon hebben.

Daarnaast is ook bijgehouden van welk geslacht de respondenten waren. Ook op dit gebied is geprobeerd om een zo goed mogelijke weerspiegeling te geven van de inwoners van Barneveld. Uiteindelijk behoorden 141 respondenten tot het mannelijke geslacht. Dat is 43,0 procent van de respondenten. De overige 187 respondenten behoorden tot het vrouwelijke geslacht. Zij vormden 57,0 procent van de respondenten. Hoewel er meer vrouwen dan mannen in de gemeente Barneveld zijn, is de verhouding hier niet helemaal goed. Daarmee wijkt ze een beetje af van de werkelijkheid.

Ten slotte is er ook bijgehouden tot welke wijk in Barneveld de respondenten behoorden. Barneveld is opgedeeld in zes wijken. Niet alle wijken bestaan uit evenveel inwoners en huishoudens. Bij het afnemen van de enquêtes is rekening gehouden met de grootte van de wijk door in grotere wijken bij meer mensen langs de deur te gaan. In sommige wijken wonen relatief meer mensen die voldeden aan de doelgroep. In andere wijken lag het percentage niet-regelmatige kerkbezoekers lager dan het gemiddelde. Dit zorgt ervoor dat de percentages per wijk niet per definitie iets wil zeggen over de grootte van een wijk.

Figuur 2: Respondenten naar wijk

Wijk	Aantal	Percentage
Barneveld Centrum	20	6,1
Barneveld Noord	57	17,4
Barneveld West	72	22,0
Barneveld Zuid-West	74	22,6
Barneveld Zuid-Oost	58	17,7
De Burgt	47	14,3
Total	328	100,0

3.1.3 Betrouwbaarheid

Bij het trekken van een steekproef kun je aantallen, percentages, gemiddelden en dergelijke berekenen, maar je kunt de resultaten niet zonder meer generaliseren naar de populatie. Bij het gebruik van een steekproef is er altijd sprake van een foutenmarge op basis van toeval: dit wordt de schattingsfout genoemd.¹ De betrouwbaarheid geeft aan in welke mate je erop kunt vertrouwen dat het percentage in de werkelijkheid ook echt binnen het interval van de marges zal vallen.²

Voor dit onderzoek is uitgegaan van een minimale betrouwbaarheid van 90 procent met een maximale afwijking van 5 procent naar beide zijden. In werkelijkheid ligt dit percentage

¹ D.B. Baarde, M.P.M. de Goede, C.J. van Dijkum, *Basisboek Statistiek met SPSS. Handleiding voor het verwerken en analyseren van en rapporteren over (onderzoeks)gegevens* (Groningen: Wolters-Noordhoff, 2003, 2^e druk) p.82

² Markus, *Enquête*, p.29

hoger, maar is dat statistisch gezien niet helemaal uit te rekenen. Daarom is er gekozen voor een veilige marge waar in ieder geval met zekerheid vanuit gegaan kan worden. Dit betekent dat als 63 procent van de respondenten uit de steekproef een bepaald antwoord geeft dat er met 90 procent zekerheid kan worden gezegd dat het werkelijke percentage tussen de 58 en 68 procent ligt in Barneveld.

3.1.4 Analysemethoden

Voor de analyse van de data uit de gesloten vragen van de enquêtes en interviews is gebruik gemaakt van het statistische programma SPSS. Dit is een veelgebruikt softwarepakket voor het uitvoeren van statistische analyses. Het is een afkorting van Statistical Package for Social Sciences.¹

Om relevante en significante verbanden tussen de data uit de gesloten vragen te ontdekken is er gebruik gemaakt van de Chi-kwadraat-toets. Met de Chi-kwadraat-toets kan er nagegaan worden of er een significant verschil bestaat tussen twee of meer groepen op een kenmerk dat op nominaal niveau is gemeten.² Om de Chi-kwadraat te kunnen gebruiken moet er aan een aantal voorwaarden voldaan worden³: Ten eerste mag geen enkele verwachte celfrequentie kleiner zijn dan één. Ten tweede moet minimaal 80% van de verwachte celfrequenties een verwachte waarde hebben die groter is dan vijf. Ten derde moeten de variabelen niet al te veel categorieën hebben. Bij het analyseren hebben deze voorwaarden ook als uitgangspunt gediend om statistisch geldige en betrouwbare uitspraken te kunnen doen.

Om de sterkte en de waarde van het verband te berekenen is er gebruik gemaakt van de Cramér's V toets. Met de Chi-kwadraat wordt er getoetst of er sprake is van een significant verband. Met de Cramér's V wordt er getoetst hoe sterk de samenhang is tussen twee nominale variabelen.⁴ De Cramér's V heeft een waarde die ligt tussen 0 (geen enkel verband) en 1 (een perfect verband).⁵ De eisen om Cramér's V te mogen berekenen zijn gelijk aan de eisen die gelden voor het gebruik van de Chi-kwadraat.⁶ Deze voorwaarden zijn dus ook gehanteerd bij het doen van statistische uitspraken.

Bij het beschrijven van de sterkte van het verband volgens de Cramér's V toets is er een classificatie gemaakt van de waarden. Het verband wordt geclassificeerd als zwak, wanneer de waarde minder dan 0,2 is op de schaal van Cramér's V. Het verband wordt geclassificeerd als matig sterk, wanneer de waarde ligt tussen 0,2 en 0,4 op de schaal van Cramér's V. Het verband wordt geclassificeerd als sterk wanneer de waarde ligt tussen 0,4 en 0,6 op de schaal van Cramér's V. Het verband wordt geclassificeerd als zeer sterk wanneer de waarde 0,6 of hoger is op de schaal van Cramér's V.

¹ E. Huizingh, *Inleiding SPSS 12 voor Windows* (Den Haag: Academic Service, 2004) p.3

² Baarde, *SPSS*, p.107

³ Baarde, *SPSS*, p.108-209

⁴ Baarde, *SPSS*, p.160

⁵ Baarde, *SPSS*, p.159

⁶ Baarde, *SPSS*, p.160

3.2 Deelvraag 2: Welke factoren belemmeren niet-regelmatige kerkbezoekers om naar de kerk te gaan?

In deze paragraaf zal een antwoord worden gegeven op de geformuleerde deelvraag 2: *Welke factoren belemmeren niet-regelmatige kerkbezoekers om naar de kerk te gaan?* Om deze vraag te beantwoorden wordt er gebruik gemaakt van een deel van de antwoorden van de afgenomen enquêtes.

In de eerste plaats zullen de resultaten van de afgenomen enquêtes op de verschillende factoren die niet-regelmatige kerkbezoekers mogelijk belemmeren om naar de kerk te gaan één voor één beschreven worden. Vervolgens zullen de relevante en significante verbanden tussen verschillende factoren weergegeven en beschreven worden. Tenslotte zal een antwoord worden gegeven op deze deelvraag in de deelconclusie.

3.2.1 Resultaten

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de resultaten van de onderzochte belemmeringen tijdens de enquêtes.

Belemmering 1: Ik geloof niet in God en daarom ga ik niet naar de kerk

Op deze stelling gaf 30,2 procent van de ondervraagden aan dat ze het met deze stelling eens waren. 61,3 procent van de ondervraagden was het niet eens met deze stelling. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ongeveer 30 procent van de niet-regelmatige kerkbezoeker in Barneveld niet in de God van het christendom gelooft. Het grootste gedeelte van de mensen die niet regelmatig een kerk bezoekt gelooft wel in God, maar gaat niet naar de kerk.

Tabel 1: Ik geloof in God en daarom ga ik niet naar de kerk

	Aantal	Percentage
Mee eens	99	30,2 %
Niet mee eens en niet mee oneens	20	6,1 %
Niet mee eens	201	61,3 %
Weet niet	8	2,4 %
Totaal	328	100,0 %

Belemmering 2: Ik geloof in God maar heb daar geen kerk voor nodig

Op deze stelling hebben de mensen die het eens waren met de eerste stelling niet geantwoord. Aangezien zij niet in God geloven is deze tweede stelling niet van toepassing voor hen. Op deze tweede stelling gaf 74,2 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling.

Slechts 12,2 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Hieruit kan worden geconcludeerd dat bijna 75 procent van de mensen die wel in God geloven maar niet regelmatig naar de kerk gaan, aangeeft geen kerk nodig te hebben bij het geloof in God. Voor drie kwart van deze groep is de kerk dus niet belangrijk voor hun geloof in God.

Tabel 2: Ik geloof in God maar heb daar geen kerk voor nodig

	Aantal	Percentage
Mee eens	170	74,2 %
Niet mee eens en niet mee oneens	21	9,2 %
Niet mee eens	28	12,2 %
Weet niet	10	4,4 %
Totaal	229	100,0 %

Belemmering 3: Ik geloof in God, maar ik geloof niet dat de kerk iets te bieden heeft waar ik wat aan heb

Op deze stelling hebben de mensen die het eens waren met de eerste stelling niet geantwoord. Aangezien zij niet in God geloven is deze derde stelling niet van toepassing voor hen. Op deze derde stelling gaf 50,7 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. Slechts 24,9 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ongeveer 50 procent van de mensen die wel in God geloven maar niet regelmatig naar de kerk gaan, aangeeft niet te geloven dat de kerk iets te bieden heeft waar ze wat aan zouden hebben. Voor de helft van deze groep is de kerk dus niet relevant.

Tabel 3: Ik geloof in God maar ik geloof niet dat de kerk iets te bieden heeft waar ik wat aan heb

	Aantal	Percentage
Mee eens	116	50,7 %
Niet mee eens en niet mee oneens	40	17,5 %
Niet mee eens	57	24,9 %
Weet niet	16	7,0 %
Totaal	229	100,0 %

Belemmering 4: Ik ben teleurgesteld in de kerk

Op deze stelling hebben de mensen die het eens waren met de eerste stelling niet geantwoord. Aangezien zij niet in God geloven is deze stelling over de kerk niet relevant voor deze groep als mogelijke belemmering. Op deze vierde stelling gaf 27,1 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 63,3 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te

zijn. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ruim een kwart van de mensen die wel in God geloven maar niet regelmatig naar de kerk gaan, zegt teleurgesteld te zijn in de kerk.

Tabel 4: Ik ben teleurgesteld in de kerk

	Aantal	Percentage
Mee eens	62	27,1 %
Niet mee eens en niet mee oneens	18	7,9 %
Niet mee eens	145	63,3 %
Weet niet	4	1,7 %
Totaal	229	100,0 %

Belemmering 5: De kerk is ouderwets en niet eigentijds

Op deze stelling hebben de mensen die het eens waren met de eerste stelling niet geantwoord. Aangezien zij niet in God geloven is deze stelling over de kerk niet relevant voor deze groep als mogelijke belemmering. Op deze vijfde stelling gaf 38,9 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 39,3 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 16,6 procent van de mensen het antwoord ‘niet mee eens en niet mee oneens’. Deze laatste groep mensen is het gedeeltelijk met de stelling eens en er gedeeltelijk mee oneens. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ruim de helft van de mensen die wel in God geloven maar niet regelmatig naar de kerk gaan, in meer of mindere mate de kerk ouderwets en niet eigentijds vindt.

Tabel 5: De kerk is ouderwets en niet eigentijds

	Aantal	Percentage
Mee eens	89	38,9 %
Niet mee eens en niet mee oneens	38	16,6 %
Niet mee eens	90	39,3 %
Weet niet	12	5,2 %
Totaal	229	100,0 %

Belemmering 6: De preken sluiten niet aan bij mijn dagelijkse leven

Op deze stelling hebben de mensen die het eens waren met de eerste stelling niet geantwoord. Aangezien zij niet in God geloven is deze stelling over preken niet relevant voor deze groep als mogelijke belemmering. Op deze zesde stelling gaf 39,3 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 16,2 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 17,0 procent van de mensen het antwoord ‘niet mee eens en niet mee

oneens'. Deze laatste groep mensen is het gedeeltelijk met de stelling eens en er gedeeltelijk mee oneens. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ruim de helft van de mensen die wel in God geloven maar niet regelmatig naar de kerk gaan, in meer of mindere mate de preken niet vindt aansluiten bij hun dagelijkse leven.

Tabel 6: De preken sluiten niet aan bij mijn dagelijkse leven

	Aantal	Percentage
Mee eens	90	39,3 %
Niet mee eens en niet mee oneens	39	17,0 %
Niet mee eens	37	16,2 %
Weet niet	63	27,5 %
Totaal	229	100,0 %

Belemmering 7: Ik begrijp de preken niet goed

Op deze stelling hebben de mensen die het eens waren met de eerste stelling niet geantwoord. Aangezien zij niet in God geloven is deze stelling over preken niet relevant voor deze groep als mogelijke belemmering. Op deze zevende stelling gaf 30,1 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 41,9 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 10,9 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. Deze laatste groep mensen is het gedeeltelijk met de stelling eens en er gedeeltelijk mee oneens. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ruim 40 procent van de mensen die wel in God geloven maar niet regelmatig naar de kerk gaan, in meer of mindere mate de preken niet goed begrijpt.

Tabel 7: Ik begrijp de preken niet goed

	Aantal	Percentage
Mee eens	69	30,1 %
Niet mee eens en niet mee oneens	25	10,9 %
Niet mee eens	96	41,9 %
Weet niet	39	17,0 %
Totaal	229	100,0 %

Belemmering 8: De liederen die er gezongen worden spreken mij niet aan

Op deze stelling hebben de mensen die het eens waren met de eerste stelling niet geantwoord. Aangezien zij niet in God geloven is deze stelling over liederen in de kerk niet relevant voor deze groep als mogelijke belemmering. Op deze achtste stelling gaf 41,0 procent van de

ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 33,2 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 15,3 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. Deze laatste groep mensen is het gedeeltelijk met de stelling eens en er gedeeltelijk mee oneens. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ruim 50 procent van de mensen die wel in God geloven maar niet regelmatig naar de kerk gaan, in meer of mindere mate de liederen die er gezongen worden in de kerk niet aanspreekt.

Tabel 8: De liederen die er gezongen worden spreken mij niet aan

	Aantal	Percentage
Mee eens	94	41,0 %
Niet mee eens en niet mee oneens	35	15,3 %
Niet mee eens	76	33,2 %
Weet niet	24	10,5 %
Totaal	229	100,0 %

Belemmering 9: De kerk is vooral geïnteresseerd in mijn geld

Op deze stelling hebben de mensen die het eens waren met de eerste stelling niet geantwoord. Aangezien zij niet in God geloven is deze stelling over geld en de kerk niet relevant voor deze groep als mogelijke belemmering. Op deze negende stelling gaf 13,5 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 74,7 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Hieruit kan worden geconcludeerd dat het grootste gedeelte van de mensen die wel in God geloven maar niet regelmatig naar de kerk gaan, niet vindt dat de kerk vooral geïnteresseerd is hun geld.

Tabel 9: De kerk is vooral geïnteresseerd in mijn geld

	Aantal	Percentage
Mee eens	31	13,5 %
Niet mee eens en niet mee oneens	14	6,1 %
Niet mee eens	171	74,7 %
Weet niet	13	5,7 %
Totaal	229	100,0 %

Belemmering 10: De kerk is alleen maar bezig met wetten en regels

Op deze stelling hebben de mensen die het eens waren met de eerste stelling niet geantwoord. Aangezien zij niet in God geloven is deze stelling over wetten en regels in de kerk niet relevant voor deze groep als mogelijke belemmering. Op deze tiende stelling gaf 27,5 procent van de

ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 50,2 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 15,3 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. Deze laatste groep mensen is het gedeeltelijk met de stelling eens en er gedeeltelijk mee oneens. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ruim 40 procent van de mensen die wel in God geloven maar niet regelmatig naar de kerk gaan, in meer of mindere mate vindt dat de kerk alleen maar bezig is met wetten en regels.

Tabel 10: De kerk is alleen maar bezig met wetten en regels

	Aantal	Percentage
Mee eens	63	27,5 %
Niet mee eens en niet mee oneens	35	15,3 %
Niet mee eens	115	50,2 %
Weet niet	16	7,0 %
Totaal	229	100,0 %

Belemmering 11: De kerk heeft geen echte belangstelling voor mij

Op deze stelling hebben de mensen die het eens waren met de eerste stelling niet geantwoord. Aangezien zij niet in God geloven is deze stelling over de kerk niet relevant voor deze groep als mogelijke belemmering. Op deze elfde stelling gaf 26,6 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 47,6 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 13,1 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. Deze laatste groep mensen is het gedeeltelijk met de stelling eens en er gedeeltelijk mee oneens. Hieruit kan worden geconcludeerd dat bijna 40 procent van de mensen die wel in God geloven maar niet regelmatig naar de kerk gaan, in meer of mindere mate vindt dat de kerk geen echte belangstelling voor hen heeft.

Tabel 11: De kerk heeft geen echte belangstelling voor mij

	Aantal	Percentage
Mee eens	61	26,6 %
Niet mee eens en niet mee oneens	30	13,1 %
Niet mee eens	109	47,6 %
Weet niet	29	12,7 %
Totaal	229	100,0 %

Belemmering 12: Ik voel me niet geaccepteerd in de kerk. Ik kan mezelf niet zijn.

Op deze stelling hebben de mensen die het eens waren met de eerste stelling niet geantwoord. Aangezien zij niet in God geloven is deze stelling over acceptatie door de kerk niet relevant voor deze groep als mogelijke belemmering. Op deze twaalfde stelling gaf 18,8 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 63,3 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 7,4 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. Deze laatste groep mensen is het gedeeltelijk met de stelling eens en er gedeeltelijk mee oneens. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ruim 25 procent van de mensen die wel in God geloven maar niet regelmatig naar de kerk gaan, in meer of mindere mate zich niet geaccepteerd voelt in de kerk. En dus niet zichzelf kan zijn.

Tabel 12: Ik voel me niet geaccepteerd in de kerk. Ik kan mezelf niet zijn.

	Aantal	Percentage
Mee eens	43	18,8 %
Niet mee eens en niet mee oneens	17	7,4 %
Niet mee eens	145	63,3 %
Weet niet	24	10,5 %
Totaal	229	100,0 %

Belemmering 13: Ik ben niet goed genoeg om naar de kerk te gaan

Deze stelling is uiteindelijk niet meegenomen in de enquêtes. Het blijkt dat bijna niemand het eens was met deze stelling. Dit kan mede veroorzaakt zijn doordat mensen het lastig vinden om hier eerlijk antwoord op te geven, aangezien het een erg persoonlijke vraag is. De resultaten zouden daarmee niet betrouwbaar zijn. Er is daarom besloten na een aantal enquêtes afgenomen te hebben deze stelling niet meer mee te nemen in de enquêtes.

Belemmering 14: Mensen die naar de kerk gaan zijn onvriendelijk tegen bezoekers

Op deze stelling hebben de mensen die het eens waren met de eerste stelling niet geantwoord. Aangezien zij niet in God geloven is deze stelling over mensen in de kerk niet relevant voor deze groep als mogelijke belemmering. Op deze veertiende stelling gaf 9,6 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 71,2 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 13,5 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. Deze laatste groep mensen is het gedeeltelijk met de stelling eens en er gedeeltelijk mee oneens. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ruim 20 procent van de mensen die wel in God geloven maar niet regelmatig naar de kerk gaan, in meer of mindere mate vindt dat mensen die naar de kerk gaan onvriendelijk zijn tegen bezoekers.

Tabel 14: Mensen die naar de kerk gaan zijn onvriendelijk tegen bezoekers

	Aantal	Percentage
Mee eens	22	9,6 %
Niet mee eens en niet mee oneens	31	13,5 %
Niet mee eens	163	71,2 %
Weet niet	13	5,7 %
Totaal	229	100,0 %

Belemmering 15: Mensen die naar de kerk gaan zijn saai

Op deze stelling hebben de mensen die het eens waren met de eerste stelling niet geantwoord. Aangezien zij niet in God geloven is deze stelling over mensen in de kerk niet relevant voor deze groep als mogelijke belemmering. Op deze vijftiende stelling gaf 3,5 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 86,0 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Hieruit kan worden geconcludeerd dat het grootste gedeelte van de mensen die wel in God geloven maar niet regelmatig naar de kerk gaan, niet vindt dat mensen die naar de kerk gaan saai zijn.

Tabel 15: Mensen die naar de kerk gaan zijn saai

	Aantal	Percentage
Mee eens	8	3,5 %
Niet mee eens en niet mee oneens	20	8,7 %
Niet mee eens	197	86,0 %
Weet niet	4	1,7 %
Totaal	229	100,0 %

Belemmering 16: Mensen die naar de kerk gaan hebben een dubbele moraal. Daar wil ik niet bijhoren.

Op deze stelling hebben de mensen die het eens waren met de eerste stelling niet geantwoord. Aangezien zij niet in God geloven is deze stelling over mensen in de kerk niet relevant voor deze groep als mogelijke belemmering. Op deze zestiende stelling gaf 19,7 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 54,6 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 20,1 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. Deze laatste groep mensen is het gedeeltelijk met de stelling eens en er gedeeltelijk mee oneens. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ongeveer 40 procent van de mensen die wel in God geloven maar niet regelmatig naar de kerk gaan, in meer of mindere

mate vindt dat mensen die naar de kerk gaan een dubbele moraal hebben. En daar niet bij wil horen.

Tabel 16: Mensen die naar de kerk gaan hebben een dubbele moraal. Daar wil ik niet bijhoren.

	Aantal	Percentage
Mee eens	45	19,7 %
Niet mee eens en niet mee oneens	46	20,1 %
Niet mee eens	125	54,6 %
Weet niet	13	5,7 %
Totaal	229	100,0 %

Belemmering 17: De samenkomsten duren te lang

Op deze stelling hebben de mensen die het eens waren met de eerste stelling niet geantwoord. Aangezien zij niet in God geloven is deze stelling over de samenkomsten in de kerk niet relevant voor deze groep als mogelijke belemmering. Op deze zeventiende stelling gaf 34,5 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 45,4 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 10,9 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. Deze laatste groep mensen is het gedeeltelijk met de stelling eens en er gedeeltelijk mee oneens. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ongeveer 45 procent van de mensen die wel in God geloven maar niet regelmatig naar de kerk gaan, in meer of mindere mate vindt dat de samenkomsten in de kerk te lang duren.

Tabel 17: De samenkomsten duren te lang

	Aantal	Percentage
Mee eens	79	34,5 %
Niet mee eens en niet mee oneens	25	10,9 %
Niet mee eens	104	45,4 %
Weet niet	21	9,2 %
Totaal	229	100,0 %

Belemmering 18: De stoelen of banken zitten niet lekker

Op deze stelling hebben de mensen die het eens waren met de eerste stelling niet geantwoord. Aangezien zij niet in God geloven is deze stelling over de zitplaatsen in de kerk niet relevant voor deze groep als mogelijke belemmering. Op deze achttiende stelling gaf 55,9 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 27,9 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ongeveer 55 procent van de

mensen die wel in God geloven maar niet regelmatig naar de kerk gaan, vindt dat de stoelen of banken niet lekker zitten in de kerk.

Tabel 18: De stoelen of banken zitten niet lekker

	Aantal	Percentage
Mee eens	128	55,9 %
Niet mee eens en niet mee oneens	19	8,3 %
Niet mee eens	64	27,9 %
Weet niet	18	7,9 %
Totaal	229	100,0 %

Belemmering 19: Het kerkgebouw weerhoudt mij ervan om naar binnen te gaan

Op deze stelling hebben de mensen die het eens waren met de eerste stelling niet geantwoord. Aangezien zij niet in God geloven is deze stelling over het kerkgebouw niet relevant voor deze groep als mogelijke belemmering. Op deze negentiende stelling gaf 6,6 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 89,5 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Hieruit kan worden geconcludeerd dat voor het grootste gedeelte van de mensen die wel in God geloven maar niet regelmatig naar de kerk gaan, het kerkgebouw zelf geen belemmering vormt om naar binnen te gaan.

Tabel 19: Het kerkgebouw weerhoudt mij ervan om naar binnen te gaan

	Aantal	Percentage
Mee eens	15	6,6 %
Niet mee eens en niet mee oneens	8	3,5 %
Niet mee eens	205	89,5 %
Weet niet	1	0,4 %
Totaal	229	100,0 %

Belemmering 20: Ik maak me zorgen over de kwaliteit van de kinderopvang in de kerk

Op deze stelling hebben de mensen die het eens waren met de eerste stelling niet geantwoord. Aangezien zij niet in God geloven is deze stelling over de kinderopvang in de kerk niet relevant voor deze groep als mogelijke belemmering. Op deze twintigste stelling gaf 2,6 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 74,7 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 20,5 procent van de mensen aan dit niet te weten of aan te geven dat dit niet van toepassing is. Hieruit kan worden geconcludeerd dat bijna niemand

van de mensen die wel in God geloven maar niet regelmatig naar de kerk gaan, zich zorgen maakt over de kinderopvang in de kerk.

Tabel 20: Ik maak me zorgen over de kwaliteit van de kinderopvang in de kerk

	Aantal	Percentage
Mee eens	6	2,6 %
Niet mee eens en niet mee oneens	5	2,2 %
Niet mee eens	171	74,7 %
Weet niet	47	20,5 %
Totaal	229	100,0 %

Belemmering 21: De samenkomsten vallen op een ongunstige dag en/of tijdstip voor mij

Op deze stelling hebben de mensen die het eens waren met de eerste stelling niet geantwoord. Aangezien zij niet in God geloven is deze stelling over de samenkomsten in de kerk niet relevant voor deze groep als mogelijke belemmering. Op deze eenentwintigste stelling gaf 20,1 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 73,8 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 4,4 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. Deze laatste groep mensen is het gedeeltelijk met de stelling eens en er gedeeltelijk mee oneens. Hieruit kan worden geconcludeerd dat voor ongeveer een kwart van de mensen die wel in God geloven maar niet regelmatig naar de kerk gaan, de samenkomsten in meer of mindere mate op een ongunstige dag en/of tijdstip valt.

Tabel 21: De samenkomsten vallen op een ongunstige dag en/of tijdstip voor mij

	Aantal	Percentage
Mee eens	46	20,1 %
Niet mee eens en niet mee oneens	10	4,4 %
Niet mee eens	169	73,8 %
Weet niet	4	1,7 %
Totaal	229	100,0 %

Belemmering 22: Ik heb geen geschikte kleren om naar de kerk te gaan

Deze stelling is uiteindelijk niet meegenomen in de enquêtes. Het blijkt dat bijna niemand het eens was met deze stelling. Er is daarom besloten na een aantal enquêtes afgenomen te hebben deze stelling niet meer meenemen in de enquêtes om daarmee tijd te besparen.

Belemmering 23: Ik ben nooit uitgenodigd door mensen in de kerk om mee te gaan naar de kerk

Op deze stelling hebben de mensen die het eens waren met de eerste stelling niet geantwoord. Aangezien zij niet in God geloven is deze stelling niet relevant voor deze groep als mogelijke belemmering. Op deze drieëntwintigste stelling gaf 18,3 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 80,8 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Hieruit kan worden geconcludeerd dat van de mensen die wel in God geloven maar niet regelmatig naar de kerk gaan, het grootste gedeelte wel eens een keer uitgenodigd is om mee te gaan naar de kerk.

Tabel 23: Ik ben nooit uitgenodigd door mensen in de kerk om mee te gaan naar de kerk

	Aantal	Percentage
Mee eens	42	18,3 %
Niet mee eens en niet mee oneens	2	0,9 %
Niet mee eens	185	80,8 %
Weet niet	0	0,0 %
Totaal	229	100,0 %

Andere belemmeringen

Naast de hierboven beschreven belemmeringen is er tijdens de enquêtes ook bijgehouden of er nog andere belemmeringen waren die ervoor zorgen dat mensen niet naar de kerk gaan. Dat kan heel breed zijn. Redenen die in deze open categorie voorbij kwamen waren onder andere: 'Opgebrand in de kerk', 'Hindoeïstisch zijn', 'Ouderdom'. Van de zaken die genoemd werden, is slechts de categorie 'Moslims' interessant. Aangezien de andere redenen slechts door één of twee respondenten genoemd werden. Van de 328 enquêtes die afgenomen zijn, hebben 23 respondenten aangegeven moslim te zijn. Dat is 7,0 procent op het totale aantal respondenten.

3.2.2 Relevante en significante verbanden

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de meest relevante en significante verbanden die er bestaan tussen verschillende factoren.

Belemmering 1 en geslacht

Het blijkt dat er een significant verschil bestaat tussen mannen en vrouwen wat betreft hun antwoord op stelling 1 ($\chi^2 = 12,3$; $df = 2$; $p < 0,002$). Mannen geven vaker dan vrouwen aan het eens te zijn met de stelling. Vrouwen echter geven vaker dan mannen aan het niet eens te zijn met de stelling. Mannen geven dus veel vaker dan vrouwen aan niet naar de kerk te gaan, omdat ze niet in God geloven. De samenhang tussen geslacht en het antwoord op stelling 1 is matig sterk (Cramér's $V = 0,20$).

Kruistabel 1: Overzicht van verschillen in geslacht op stelling 1

Antwoord op stelling 1		Geslacht		
		Man	Vrouw	Totaal
Mee eens	Aantal	57	42	99
	% in geslacht	41,3%	23,1%	30,9%
Niet mee eens en niet mee oneens	Aantal	8	12	20
	% in geslacht	5,8%	6,6%	6,2%
Niet mee eens	Aantal	73	128	201
	% in geslacht	52,9%	70,3%	62,8%
Totaal	Aantal	138	182	320
	% in geslacht	100,0%	100,0%	100,0%

Belemmering 1 en leeftijdscategorie

Het blijkt dat er een significant verschil bestaat tussen de respondenten in leeftijdscategorie wat betreft hun antwoord op stelling 1 ($\chi^2 = 8,8$; $df = 2$; $p < 0,012$). Jongeren in de leeftijdscategorie 16 t/m 25 geven vaker dan volwassenen in de leeftijdscategorie 26 en ouder aan het eens te zijn met de stelling. Volwassen in de leeftijdscategorie 26 en ouder geven vaker dan jongeren in de leeftijdscategorie 16 t/m 25 aan het niet eens te zijn met de stelling. Jongeren geven dus veel vaker dan volwassen aan niet naar de kerk te gaan, omdat ze niet in God geloven. De samenhang tussen leeftijdscategorie en het antwoord op stelling 1 is zwak (Cramér's $V = 0,17$).

Kruistabel 2: Overzicht van verschillen in leeftijdscategorie op stelling 1

Antwoord op stelling 1		Leeftijdscategorie		
		16 t/m 25 jaar	26 jaar en ouder	Totaal
Mee eens	Aantal	24	75	99
	% in leeftijd	49,0%	27,7%	30,9%
Niet mee eens en niet mee oneens	Aantal	2	18	20
	% in leeftijd	4,1%	6,6%	6,2%
Niet mee eens	Aantal	23	178	201
	% in leeftijd	46,9%	65,7%	62,8%
Totaal	Aantal	49	271	320
	% in leeftijd	100,0%	100,0%	100,0%

Belemmering 2 en belemmering 3

Het blijkt dat er een matig sterke samenhang bestaat tussen het antwoord op stelling 2 en het antwoord op stelling 3 (Cramér's $V = 0,30$). Respondenten zijn het vaker met stelling 3 eens,

wanneer ze het ook eens waren met stelling 2. Hieruit kan geconcludeerd worden dat wanneer mensen wel in God geloven maar daar geen kerk voor nodig hebben, ze vaker ook vinden dat de kerk niet iets te bieden heeft waar ze wat aan hebben. Deze samenhang tussen de respondenten wat betreft hun antwoord op stelling 2 en hun antwoord op stelling 3 is significant ($\chi^2 = 36,7$; $df = 4$; $p < 0,000$).

Kruistabel 3: Overzicht van de samenhang tussen stelling 2 en stelling 3

Antwoord op stelling 2		Antwoord op stelling 3		
		Mee eens	Niet mee eens en niet mee oneens	Niet mee eens
Mee eens	Aantal	99	34	27
	%	87,6%	85,0%	49,1%
Niet mee eens en niet mee oneens	Aantal	9	2	9
	%	8,0%	5,0%	16,4%
Niet mee eens	Aantal	5	4	19
	%	4,4%	10,0%	34,5%
Totaal	Aantal	113	40	55
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Belemmering 3 en leeftijdscategorie

Het blijkt dat er een significant verschil bestaat tussen de respondenten in leeftijdscategorie wat betreft hun antwoord op stelling 3 ($\chi^2 = 6,5$; $df = 2$; $p < 0,039$). Respondenten in de leeftijdscategorie 16 t/m 45 geven vaker dan respondenten in de leeftijdscategorie 46 en ouder aan het oneens te zijn met de stelling. Respondenten in de leeftijdscategorie 46 en ouder geven vaker dan respondenten in de leeftijdscategorie 16 t/m 45 aan het eens te zijn met de stelling. Volwassenen vanaf 46 jaar geven dus veel vaker dan volwassen tot 46 jaar aan niet naar de kerk te gaan, omdat ze niet geloven dat de kerk iets te bieden heeft waar ze wat aan zouden hebben. De samenhang tussen leeftijdscategorie en het antwoord op stelling 3 is zwak (Cramér's $V = 0,18$).

Kruistabel 4: Overzicht van verschillen in leeftijdscategorie op stelling 3

Antwoord op stelling 3		Leeftijdscategorie		
		16 t/m 45 jaar	46 jaar en ouder	Totaal
Mee eens	Aantal	53	63	116
	% in leeftijd	46,5%	63,3%	54,5%
Niet mee eens en niet mee oneens	Aantal	24	16	40
	% in leeftijd	21,1%	16,2%	18,8%
Niet mee eens	Aantal	37	20	57
	% in leeftijd	32,5%	20,2%	26,8%
Totaal	Aantal	114	99	213
	% in leeftijd	100,0%	100,0%	100,0%

Belemmering 3 en andere belemmeringen

Het blijkt dat er verschillende verbanden bestaan tussen stelling 3 en de andere stellingen. Met stelling 5, 6, 7, 8, 10, 11 en 17 is er sprake van een verband.

Het blijkt dat er een zwakke samenhang bestaat tussen het antwoord op stelling 3 en het antwoord op stelling 5 (Cramér's $V = 0,18$). Respondenten zijn het vaker met stelling 5 eens, wanneer ze het ook eens waren met stelling 3. Hieruit kan geconcludeerd worden dat wanneer mensen wel in God geloven maar niet geloven dat de kerk iets te bieden heeft waar ze wat aan hebben, ze vaker ook vinden dat de kerk ouderwets en niet eigentijds is. Deze samenhang tussen de respondenten wat betreft hun antwoord op stelling 3 en hun antwoord op stelling 5 is significant ($\chi^2 = 12,4$; $df = 4$; $p < 0,014$).

Het blijkt dat er een matig sterke samenhang bestaat tussen het antwoord op stelling 3 en het antwoord op stelling 6 (Cramér's $V = 0,33$). Respondenten zijn het vaker met stelling 6 eens, wanneer ze het ook eens waren met stelling 3. Hieruit kan geconcludeerd worden dat wanneer mensen wel in God geloven maar niet geloven dat de kerk iets te bieden heeft waar ze wat aan hebben, ze vaker ook vinden dat de preken niet aansluiten bij hun dagelijkse leven. Deze samenhang tussen de respondenten wat betreft hun antwoord op stelling 3 en hun antwoord op stelling 6 is significant ($\chi^2 = 45,2$; $df = 6$; $p < 0,000$).

Het blijkt dat er een zwakke samenhang bestaat tussen het antwoord op stelling 3 en het antwoord op stelling 7 (Cramér's $V = 0,18$). Respondenten zijn het vaker met stelling 7 eens, wanneer ze het ook eens waren met stelling 3. Hieruit kan geconcludeerd worden dat wanneer mensen wel in God geloven maar niet geloven dat de kerk iets te bieden heeft waar ze wat aan hebben, ze vaker ook de preken niet goed begrijpen. Deze samenhang tussen de respondenten wat betreft hun antwoord op stelling 3 en hun antwoord op stelling 7 is significant ($\chi^2 = 13,4$; $df = 6$; $p < 0,038$).

Het blijkt dat er een matig sterke samenhang bestaat tussen het antwoord op stelling 3 en het antwoord op stelling 8 (Cramér's $V = 0,24$). Respondenten zijn het vaker met stelling 8 eens, wanneer ze het ook eens waren met stelling 3. Hieruit kan geconcludeerd worden dat bij de mensen die wel in God geloven maar niet geloven dat de kerk iets te bieden heeft waar ze wat aan hebben, de liederen die er gezongen worden vaker ook niet bij hen aanspreken. Deze samenhang tussen de respondenten wat betreft hun antwoord op stelling 3 en hun antwoord op stelling 8 is significant ($\chi^2 = 24,6$; $df = 6$; $p < 0,000$).

Het blijkt dat er een matig sterke samenhang bestaat tussen het antwoord op stelling 3 en het antwoord op stelling 10 (Cramér's $V = 0,26$). Respondenten zijn het vaker met stelling 10 eens, wanneer ze het ook eens waren met stelling 3. Hieruit kan geconcludeerd worden dat wanneer mensen wel in God geloven maar niet geloven dat de kerk iets te bieden heeft waar ze wat aan hebben, ze vaker ook vinden dat de kerk alleen maar bezig is met wetten en regels. Deze samenhang tussen de respondenten wat betreft hun antwoord op stelling 3 en hun antwoord op stelling 10 is significant ($\chi^2 = 28,5$; $df = 6$; $p < 0,000$).

Het blijkt dat er een matig sterke samenhang bestaat tussen het antwoord op stelling 3 en het antwoord op stelling 11 (Cramér's $V = 0,26$). Respondenten zijn het vaker met stelling 11 eens, wanneer ze het ook eens waren met stelling 3. Hieruit kan geconcludeerd worden dat wanneer mensen wel in God geloven maar niet geloven dat de kerk iets te bieden heeft waar ze wat aan hebben, ze vaker ook vinden dat de kerk geen echte belangstelling voor hen heeft. Deze samenhang tussen de respondenten wat betreft hun antwoord op stelling 3 en hun antwoord op stelling 11 is significant ($\chi^2 = 27,2$; $df = 6$; $p < 0,000$).

Het blijkt dat er een matig sterke samenhang bestaat tussen het antwoord op stelling 3 en het antwoord op stelling 17 (Cramér's $V = 0,24$). Respondenten zijn het vaker met stelling 17 eens, wanneer ze het ook eens waren met stelling 3. Hieruit kan geconcludeerd worden dat wanneer mensen wel in God geloven maar niet geloven dat de kerk iets te bieden heeft waar ze wat aan hebben, ze vaker ook vinden dat de samenkomsten te lang duren. Deze samenhang tussen de respondenten wat betreft hun antwoord op stelling 3 en hun antwoord op stelling 17 is significant ($\chi^2 = 25,0$; $df = 6$; $p < 0,000$).

Belemmering 4 en leeftijdscategorie

Het blijkt dat er een significant verschil bestaat tussen de respondenten in leeftijdscategorie wat betreft hun antwoord op stelling 4 ($\chi^2 = 7,7$; $df = 2$; $p < 0,021$). Respondenten in de leeftijdscategorie 16 t/m 25 geven vaker dan respondenten in de leeftijdscategorie 26 en ouder aan het oneens te zijn met de stelling. Respondenten in de leeftijdscategorie 26 en ouder geven vaker dan respondenten in de leeftijdscategorie 16 t/m 25 aan het eens te zijn met de stelling. Volwassenen geven dus veel vaker dan jongeren aan niet naar de kerk te gaan, omdat ze teleurgesteld zijn in de kerk. De samenhang tussen leeftijdscategorie en het antwoord op stelling 4 is zwak (Cramér's $V = 0,19$).

Belemmering 5 en leeftijdscategorie

Het blijkt dat er een significant verschil bestaat tussen de respondenten in leeftijdscategorie wat betreft hun antwoord op stelling 5 ($\chi^2 = 7,9$; $df = 2$; $p < 0,020$). Respondenten in de leeftijdscategorie 16 t/m 25 geven vaker dan respondenten in de leeftijdscategorie 26 en ouder aan het oneens te zijn met de stelling. Respondenten in de leeftijdscategorie 26 en ouder geven vaker dan respondenten in de leeftijdscategorie 16 t/m 25 aan het eens te zijn met de stelling. Volwassenen geven dus veel vaker dan jongeren aan niet naar de kerk te gaan, omdat ze de kerk ouderwets en niet eigentijds vinden. De samenhang tussen leeftijdscategorie en het antwoord op stelling 5 is zwak (Cramér's $V = 0,19$).

Belemmering 7 en geslacht

Het blijkt dat er een significant verschil bestaat tussen mannen en vrouwen wat betreft hun antwoord op stelling 7 ($\chi^2 = 14,4$; $df = 3$; $p < 0,002$). Vrouwen geven vaker dan mannen aan het eens te zijn met de stelling. Mannen echter geven vaker dan vrouwen aan het niet eens te zijn met de stelling. Vrouwen geven dus veel vaker dan mannen aan dat ze de preken niet goed begrijpen. De samenhang tussen geslacht en het antwoord op stelling 7 is matig sterk (Cramér's $V = 0,25$).

Kruistabel 5: Overzicht van verschillen in geslacht op stelling 7

Antwoord op stelling 7		Geslacht		
		Man	Vrouw	Totaal
Mee eens	Aantal	15	54	69
	% in geslacht	17,9%	37,2%	30,1%
Niet mee eens en niet mee oneens	Aantal	6	19	25
	% in geslacht	7,1%	13,1%	10,9%
Niet mee eens	Aantal	46	50	96
	% in geslacht	54,8%	34,5%	41,9%
Weet niet	Aantal	17	22	39
	% in geslacht	20,2%	15,2%	17,0%
Totaal	Aantal	84	145	229
	% in geslacht	100,0%	100,0%	100,0%

Belemmering 11 en leeftijdscategorie

Het blijkt dat er een significant verschil bestaat tussen de respondenten in leeftijdscategorie wat betreft hun antwoord op stelling 11 ($\chi^2 = 12,1$; $df = 3$; $p < 0,007$). Respondenten in de leeftijdscategorie 16 t/m 45 geven vaker dan respondenten in de leeftijdscategorie 46 en ouder aan het oneens te zijn met de stelling. Respondenten in de leeftijdscategorie 46 en ouder geven vaker dan respondenten in de leeftijdscategorie 16 t/m 45 aan het eens te zijn met de stelling.

Volwassenen vanaf 46 jaar geven dus veel vaker dan volwassen tot 46 jaar aan dat de kerk geen echte belangstelling voor hen heeft. De samenhang tussen leeftijdscategorie en het antwoord op stelling 11 is matig sterk (Cramér's $V = 0,23$).

3.2.3 Deelconclusie

In deze deelconclusie zal een antwoord worden gegeven op deelvraag 2: *Welke factoren belemmeren niet-regelmatige kerkbezoekers om naar de kerk te gaan?* Op basis van de 328 enquêtes die afgenomen zijn onder niet-regelmatige kerkbezoekers in Barneveld kunnen er een aantal conclusies getrokken worden.

In de eerste plaats kunnen er een aantal algemene conclusies getrokken worden over de niet-regelmatige kerkbezoekers in Barneveld.

De eerste opvallende conclusie die getrokken kan worden is dat ongeveer 50 procent van de inwoners van het dorp Barneveld niet regelmatig naar de kerk gaat en ongeveer 50 procent van de inwoners wel regelmatig naar de kerk gaat.

De tweede opvallende conclusie die getrokken kan worden is dat slechts 30 procent (25% – 35%) van de niet-regelmatige kerkbezoeker in Barneveld niet in de God van het christendom gelooft. Het grootste gedeelte van de mensen die niet regelmatig een kerk bezoekt gelooft wel in God, maar gaat niet naar de kerk. Daarbij kan gezegd worden dat mannen veel vaker dan vrouwen aangeven niet naar de kerk te gaan, omdat ze niet in God geloven. Ook kan er worden gesteld dat jongeren (16 t/m 25 jaar) veel vaker dan volwassen (26 jaar en ouder) aangeven niet naar de kerk te gaan, omdat ze niet in God geloven.

Een derde belangrijke conclusie die getrokken kan worden is dat ongeveer 75 procent (70% - 80%) van de mensen die wel in God geloven, maar niet regelmatig naar de kerk gaan, aangeeft geen kerk nodig te hebben bij het geloof in God. Voor driekwart van deze groep is de kerk dus niet belangrijk voor hun geloof in God.

Tenslotte kan er worden geconcludeerd dat ongeveer 50 procent (45% - 55%) van de mensen die wel in God geloven, maar niet regelmatig naar de kerk gaan, aangeeft niet te geloven dat de kerk iets te bieden heeft waar ze wat aan zouden hebben. Voor de helft van deze groep is de kerk dus niet relevant. Er kan worden geconcludeerd dat wanneer mensen wel in God geloven, maar daar geen kerk voor nodig hebben, ze vaker ook vinden dat de kerk niet iets te bieden heeft waar ze wat aan hebben.

Vervolgens springen er enkele specifieke belangrijke belemmeringen naar voren die de niet-regelmatige kerkbezoeker in een bepaalde mate belemmeren om naar de kerk te gaan.

Er kan gesteld worden dat ruim de helft (50,5% - 60,5%) van de mensen die wel in God geloven, maar niet regelmatig naar de kerk gaan, in meer of mindere mate de kerk ouderwets en

niet eigentijds vindt. Volwassenen (26 jaar en ouder) geven verder vaker dan jongeren aan niet naar de kerk te gaan, omdat ze de kerk ouderwets en niet eigentijds vinden.

Daarnaast kan er worden geconcludeerd dat ruim de helft (51% - 61%) van de mensen die wel in God geloven, maar niet regelmatig naar de kerk gaan, in meer of mindere mate de preken niet vindt aansluiten bij hun dagelijkse leven.

Ook kan worden geconcludeerd dat bij ruim 50 procent (51% - 61%) van de mensen die wel in God geloven, maar niet regelmatig naar de kerk gaan, in meer of mindere mate de liederen die er gezongen worden in de kerk hen niet aanspreken.

Tenslotte kan er worden gesteld dat ongeveer 55 procent (51% - 61%) van de mensen die wel in God geloven maar niet regelmatig naar de kerk gaan, vindt dat de stoelen of banken niet lekker zitten in de kerk.

Daarnaast zijn er nog enkele andere belemmeringen die minder sterk naar voren kwamen die de niet-regelmatige kerkbezoeker in een bepaalde mate belemmeren om naar de kerk te gaan.

In de eerste plaats kan er worden geconcludeerd dat ongeveer 45 procent (40% - 50%) van de mensen die wel in God geloven, maar niet regelmatig naar de kerk gaan, in meer of mindere mate vindt dat de samenkomsten in de kerk te lang duren.

In de tweede plaats kan er worden gesteld dat ruim 40 procent (38% - 48%) van de mensen die wel in God geloven, maar niet regelmatig naar de kerk gaan, in meer of mindere mate vindt dat de kerk alleen maar bezig is met wetten en regels.

Ten derde kan er worden geconcludeerd dat ruim 40 procent (36% - 46%) van de mensen die wel in God geloven, maar niet regelmatig naar de kerk gaan, in meer of mindere mate de preken niet goed begrijpt. Daarbij kan worden gesteld dat vrouwen veel vaker dan mannen aangeven dat ze de preken niet goed begrijpen.

Ten vierde kan er worden gesteld dat bijna 40 procent (35% - 45%) van de mensen die wel in God geloven, maar niet regelmatig naar de kerk gaan, in meer of mindere mate vindt dat de kerk geen echte belangstelling voor hen heeft. Volwassenen vanaf 46 jaar geven daarbij veel vaker dan volwassen tot 46 jaar aan dat de kerk geen echte belangstelling voor hen heeft.

Ten vijfde kan er worden geconcludeerd dat ongeveer 40 procent (35% - 45%) van de mensen die wel in God geloven, maar niet regelmatig naar de kerk gaan, in meer of mindere mate vindt dat mensen die naar de kerk gaan een dubbele moraal hebben. En daar niet bij wil horen.

In de zesde plaats kan er worden geconcludeerd dat ruim een kwart (22% - 32%) van de mensen die wel in God geloven, maar niet regelmatig naar de kerk gaan, zegt teleurgesteld te zijn in de kerk. Daarbij kan worden gesteld dat volwassenen (26 jaar en ouder) vaker dan jongeren (16 t/m 25 jaar) aangeven niet naar de kerk te gaan, omdat ze teleurgesteld zijn in de kerk.

In de zevende plaats kan worden geconcludeerd dat ruim 25 procent (21% - 31%) van de mensen die wel in God geloven, maar niet regelmatig naar de kerk gaan, in meer of mindere mate zich niet geaccepteerd voelt in de kerk. En dus niet zichzelf kan zijn.

Vervolgens kan er worden geconcludeerd dat voor ongeveer een kwart (19,5% - 29,5%) van de mensen die wel in God geloven, maar niet regelmatig naar de kerk gaan, de samenkomsten in meer of mindere mate op een ongunstige dag en/of tijdstip vallen.

Tenslotte kan worden gesteld dat ruim 20 procent (18% - 28%) van de mensen die wel in God geloven, maar niet regelmatig naar de kerk gaan, in meer of mindere mate vindt dat mensen die naar de kerk gaan onvriendelijk zijn tegen bezoekers.

Tenslotte kunnen er nog een aantal conclusies getrokken worden over mogelijke belemmeringen die onderzocht zijn, maar in de praktijk niet echt bepalend zijn voor niet-regelmatige kerkbezoekers om niet naar de kerk gaan.

Ten eerste kan er worden geconcludeerd dat het grootste gedeelte van de mensen (70% - 80%) die wel in God geloven, maar niet regelmatig naar de kerk gaan, niet vindt dat de kerk vooral geïnteresseerd is hun geld.

Ten tweede kan er worden gesteld dat van de mensen die wel in God geloven, maar niet regelmatig naar de kerk gaan, het grootste gedeelte (76% - 86%) wel eens een keer uitgenodigd is om mee te gaan naar de kerk.

Daarnaast kan er worden geconcludeerd dat het grootste gedeelte (81% - 91%) van de mensen die wel in God geloven, maar niet regelmatig naar de kerk gaan, niet vindt dat mensen die naar de kerk gaan saai zijn.

Vervolgens kan er worden gesteld dat voor het grootste gedeelte (84,5% - 94,5%) van de mensen die wel in God geloven, maar niet regelmatig naar de kerk gaan, het kerkgebouw zelf geen belemmering vormt om naar binnen te gaan.

Tenslotte kan er worden geconcludeerd dat bijna niemand (91% - 100%) van de mensen die wel in God geloven, maar niet regelmatig naar de kerk gaan, zich zorgen maakt over de kinderopvang in de kerk.

3.3 Deelvraag 3: Welke factoren belemmerden niet-regelmatige kerkbezoekers om naar de kerk te gaan voordat ze regelmatige kerkbezoekers werden van Christengemeente DoorBrekers?

In deze paragraaf zal een antwoord worden gegeven op de geformuleerde deelvraag 3: *Welke factoren belemmerden niet-regelmatige kerkbezoekers om naar de kerk te gaan voordat ze regelmatige kerkbezoekers werden van Christengemeente DoorBrekers?* Om deze vraag te beantwoorden wordt er gebruik gemaakt van een deel van de antwoorden van de afgenomen interviews.

In de eerste plaats zullen de algemene onderzoeksgegevens van de interviews beschreven worden. Ten tweede zullen de resultaten van de afgenomen interviews op de verschillende factoren die niet-regelmatige kerkbezoekers hebben belemmerd om naar de kerk te gaan voordat ze bij DoorBrekers kwamen één voor één beschreven worden. Vervolgens zal er een antwoord worden gegeven op deze deelvraag in de deelconclusie.

3.3.1 Onderzoeksgegevens

In deze paragraaf zullen enkele algemene onderzoeksgegevens van de interviews beschreven worden. Er zal beschreven worden welke verhoudingen in leeftijd en geslacht er waren bij de respondenten van de interviews. Daarnaast zal weergegeven worden hoe vaak de respondenten van de interviews gemiddeld naar de kerk gingen voordat ze bij DoorBrekers een regelmatige kerkbezoeker werden.

Er zijn in totaal 33 interviews afgenomen met regelmatige kerkbezoekers van Christengemeente DoorBrekers. De verhouding in geslacht tussen de respondenten bij wie een interview is afgenomen is bijna gelijk. Er waren 17 mannelijke en 16 vrouwelijke respondenten. Van deze respondenten kwamen er 8 uit de leeftijdscategorie 16 t/m 25 jaar. 18 respondenten vielen in de leeftijdscategorie 26 t/m 45 jaar. In de categorie 46 t/m 65 jaar waren er 5 respondenten. 2 respondenten waren 66 jaar of ouder.

Daarnaast is er gevraagd hoe vaak de respondenten gemiddeld naar de kerk gingen voordat ze een regelmatige bezoeker werden van Christengemeente DoorBrekers. Van de respondenten gaven 20 mensen aan destijds nooit naar de kerk te gaan. 11 respondenten gaven aan af en toe te gaan, maar minder dan één keer per maand. 2 respondenten gaven aan destijds alleen met kerst en/of Pasen naar de kerk te gaan.

3.3.2 Resultaten

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de resultaten, verkregen uit de interviews, van de onderzochte belemmeringen. De resultaten die hier beschreven worden kunnen niet zonder meer gegeneraliseerd worden, maar vormen wel een goede indicatie van wat de vroegere niet-regelmatige kerkbezoekers in DoorBrekers belemmerd hebben om naar de kerk te gaan. Ten eerste is er een open vraag gesteld. Hieronder een overzicht van de antwoorden die gegeven zijn op de vraag: *‘Wat zorgde ervoor dat u weinig / nooit naar de kerk ging of er mee gestopt bent om naar de kerk te gaan?’*

ANTWOORDEN ONDERVERDEELD PER CATEGORIE:

Houding van mensen en relatie tot mensen uit de kerk (19x)

- Ik vond de mensen in de kerk schijnheilig en hypocriet. (4x)
- Ik was teleurgesteld in mensen uit de kerk. (4x)
- Ik voelde me afgewezen door mensen uit de kerk. Ik werd niet geaccepteerd. (2x)
- Ik miste de aansluiting bij de mensen. Ik had geen persoonlijk contact met mensen (2x)

- Mijn beeld van de kerk was dat kerken alleen maar oordelen. Dus daar moest ik niet zijn.
- Het smoezen en roddelen van mensen in de kerk. Ik had geen familiegevoel.
- Als je niet ging, had niemand belangstelling en interesse voor je. Niemand die naar je vroeg.
- De onvriendelijkheid van de ouderling.
- De kerk had geen gastvrije uitstraling.
- Ik had argwaan. Ik dacht dat mensen andere bedoelingen hadden dan dat ze zeiden.
- Ik vond mezelf niet passen tussen de mensen uit de kerk.

Geloof en de kerk (16x)

- De regels en wetten in de kerk om het geloof heen, stootten mij af. (8x)
- Ik vond het saai / niet leuk in de kerk. Het sprak mij niet aan. (5x)
- Ik verwachtte niet dat er een kerk was waar ik bij zou passen en mij thuis zou voelen. Mijn beeldvorming van de kerk was namelijk hel en verdoemenis preken (2x)
- Ik besepte niet dat je God ook echt in de kerk kon leren kennen in plaats van alleen over Hem te horen.
- De kerk zou me niet verder brengen in mijn geloof, dacht ik.
- Ik geloofde wel, maar had daar geen kerk voor nodig.
- Ik had niets met de kerk.
- Ik kon geen kerk vinden, waar ik Gods aanwezigheid ervoer.
- Ik had geen behoefte aan de kerk.

Preken en liederen (6x)

- Ik vond de preken te moeilijk en te saai. Ik begreep de preken niet. (4x)
- Ik had niks aan de boodschap van de preek.
- De liederen spraken mij niet aan.

Praktische zaken (6x)

- Ik ging uit op zaterdagavond en op zondag wilde ik uitslapen. (2x)
- Ik wilde op zondag uitslapen.
- Ik moest werken in het weekend.
- We gingen gewoon niet.
- De fysieke afstand naar een kerk die bij mij paste was te groot.

Geloof en God (4x)

- Ik geloofde dat God bestond, maar wilde niks met Hem te maken hebben.
- In mijn opvoeding werd er negatief tegen het geloof aangekeken.
- Ik ben niet opgevoed met het geloof.
- Ik geloofde niet.

Ten tweede zijn er een aantal mogelijke belemmeringen voorgelegd aan de respondenten. Hieronder een overzicht van de antwoorden die gegeven zijn op de verschillende stellingen.

Belemmering 1: Ik geloofde niet in God en daarom ging ik niet naar de kerk

Op deze stelling gaf 15,2 procent van de ondervraagden aan dat ze het met deze stelling eens waren. 84,8 procent van de ondervraagden was het niet eens met deze stelling. Het grootste gedeelte van de respondenten uit DoorBrekers geloofde wel in God, maar ging niet naar de kerk.

Belemmering 2: Ik geloofde in God maar had daar geen kerk voor nodig

Op deze stelling hebben de mensen die het eens waren met de eerste stelling niet geantwoord. Aangezien zij niet in God geloofden is deze tweede stelling niet van toepassing voor hen. Op deze tweede stelling gaf 64,3 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 28,6 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 7,1 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. Deze laatste groep mensen is het gedeeltelijk met de stelling eens en er gedeeltelijk mee oneens. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ongeveer 70 procent van de respondenten in DoorBrekers die wel in God geloofden maar niet regelmatig naar de kerk gingen, destijds vond dat hij in meer of mindere mate geen kerk nodig had bij het geloof in God.

Belemmering 3: Ik geloofde in God, maar ik geloofde niet dat de kerk iets te bieden had waar ik wat aan zou hebben

Op deze stelling hebben de mensen die het eens waren met de eerste stelling niet geantwoord. Aangezien zij niet in God geloofden is deze derde stelling niet van toepassing voor hen. Op deze derde stelling gaf 60,7 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 17,9 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 17,9 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. Deze laatste groep mensen is het gedeeltelijk met de stelling eens en er gedeeltelijk mee oneens. Hieruit kan worden geconcludeerd dat bijna 80 procent van de respondenten in DoorBrekers die wel in God geloofden maar niet regelmatig naar de kerk gingen, in meer of mindere mate aangeeft destijds niet te geloven dat de kerk iets te bieden had waar ze wat aan zouden hebben. Voor de ruime meerderheid van deze groep was de kerk dus niet relevant.

Belemmering 4: Ik was teleurgesteld in de kerk

Op deze vierde stelling gaf 39,4 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 45,5 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 12,1 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ongeveer 50 procent van de respondenten in DoorBrekers destijds in meer of mindere mate teleurgesteld was in de kerk.

Belemmering 5: De kerk vond ik ouderwets en niet eigentijds

Op deze vijfde stelling gaf 84,8 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 15,2 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Hieruit kan worden geconcludeerd dat het grootste gedeelte van de respondenten in DoorBrekers destijds de kerk ouderwets en niet eigentijds vond.

Belemmering 6: De preken sloten niet aan bij mijn dagelijkse leven

Op deze zesde stelling gaf 54,5 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 6,1 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 9,1 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. 30,3 procent van de respondenten gaf het antwoord 'weet niet'. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ruim 60 procent van de respondenten in DoorBrekers destijds in meer of mindere mate de preken niet vond aansluiten bij hun dagelijkse leven.

Belemmering 7: Ik begreep de preken niet goed

Op deze zevende stelling gaf 48,5 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 30,3 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 6,1 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. 15,2 procent van de respondenten gaf het antwoord 'weet niet'. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ruim 35 procent van de respondenten in DoorBrekers destijds in meer of mindere mate de preken niet goed begreep.

Belemmering 8: De liederen die er gezongen werden spraken mij niet aan

Op deze achtste stelling gaf 51,5 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 18,2 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 21,2 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. 9,1 procent van de respondenten gaf het antwoord 'weet niet'. Hieruit kan worden geconcludeerd dat bij ruim 70 procent van de respondenten in DoorBrekers destijds in meer of mindere mate de liederen die er gezongen werden in de kerk hen niet aanspraken.

Belemmering 9: De kerk was vooral geïnteresseerd in mijn geld

Op deze negende stelling gaf slechts 6,1 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 72,7 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 6,1 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. 15,2 procent van de respondenten gaf het antwoord 'weet niet'. Hieruit kan worden geconcludeerd dat het grootste gedeelte van de respondenten in DoorBrekers niet vond dat de kerk vooral geïnteresseerd was hun geld.

Belemmering 10: De kerk was alleen maar bezig met wetten en regels

Op deze tiende stelling gaf 42,4 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 24,2 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 9,1 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. 24,2 procent van de respondenten gaf het antwoord 'weet niet'. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ongeveer

50 procent van de respondenten in DoorBrekers destijds in meer of mindere mate vond dat de kerk alleen maar bezig was met wetten en regels.

Belemmering 11: De kerk had geen echte belangstelling voor mij

Op deze elfde stelling gaf 60,6 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 12,1 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 9,1 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. 18,2 procent van de respondenten gaf het antwoord 'weet niet'. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ongeveer 70 procent van de respondenten in DoorBrekers in meer of mindere mate vond dat de kerk destijds geen echte belangstelling voor hen had.

Belemmering 12: Ik voelde me niet geaccepteerd in de kerk. Ik kon mezelf niet zijn.

Op deze twaalfde stelling gaf 45,5 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 27,3 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 9,1 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. 18,2 procent van de respondenten gaf het antwoord 'weet niet'. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ruim 50 procent van de respondenten in DoorBrekers zich destijds in meer of mindere mate niet geaccepteerd voelde in de kerk. En niet zichzelf kon zijn.

Belemmering 13: Ik vond mezelf niet goed genoeg om naar de kerk te gaan

Op deze dertiende stelling gaf 18,2 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 75,8 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 3,0 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ongeveer 20 procent van de respondenten in DoorBrekers zichzelf destijds in meer of mindere mate niet goed genoeg vond om naar de kerk te gaan.

Belemmering 14: Mensen die naar de kerk gingen vond ik onvriendelijk tegen bezoekers

Op deze veertiende stelling gaf 24,2 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 54,5 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 18,2 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ruim 40 procent van de respondenten in DoorBrekers destijds in meer of mindere mate vond dat mensen die naar de kerk gingen onvriendelijk waren tegen bezoekers.

Belemmering 15: Mensen die naar de kerk gingen vond ik saai

Op deze vijftiende stelling gaf 54,5 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 39,4 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 3,0 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. Hieruit kan

worden geconcludeerd dat ruim 50 procent van de respondenten in DoorBrekers destijds vond dat mensen die naar de kerk gingen saai waren.

Belemmering 16: Mensen die naar de kerk gingen hadden een dubbele moraal. Daar wilde ik niet bijhoren.

Op deze zestiende stelling gaf 54,5 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 24,2 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 9,1 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. 12,1 procent van de respondenten gaf het antwoord 'weet niet'. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ruim 60 procent van de respondenten in DoorBrekers destijds in meer of mindere mate vond dat mensen die naar de kerk gingen een dubbele moraal hadden. En daar niet bij wilde horen.

Belemmering 17: De samenkomsten duurden te lang

Op deze zeventiende stelling gaf 45,5 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 33,3 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 3,0 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. 18,2 procent van de respondenten gaf het antwoord 'weet niet'. Hieruit kan worden geconcludeerd dat ruim 35 procent van de respondenten in DoorBrekers destijds in meer of mindere mate vond dat de samenkomsten in de kerk te lang duurden.

Belemmering 18: De stoelen of banken zaten niet lekker

Op deze achttiende stelling gaf 42,4 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 39,4 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 6,1 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. 12,1 procent van de respondenten gaf het antwoord 'weet niet'. Hieruit kan worden geconcludeerd dat bijna 50 procent van de respondenten in DoorBrekers destijds in meer of mindere mate vond dat de stoelen of banken niet lekker zaten in de kerk.

Belemmering 19: Het kerkgebouw weerhield mij ervan om naar binnen te gaan

Op deze negentiende stelling gaf 27,3 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 66,7 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 3,0 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. Hieruit kan worden geconcludeerd dat voor ongeveer 30 procent van de respondenten in DoorBrekers destijds in meer of mindere mate het kerkgebouw zelf hen ervan weerhield om naar binnen te gaan.

Belemmering 20: Ik maakte me zorgen over de kwaliteit van de kinderopvang in de kerk

Op deze twintigste stelling gaf niemand van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 81,8 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. 18,2 procent

van de respondenten gaf het antwoord 'weet niet'. Hieruit kan worden geconcludeerd dat geen van de respondenten in DoorBrekers zich destijds zorgen maakte over de kinderopvang in de kerk.

Belemmering 21: De samenkomsten vielen op een ongunstige dag en/of tijdstip voor mij

Op deze eenentwintigste stelling gaf 21,2 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 66,7 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 6,1 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. 6,1 procent van de respondenten gaf het antwoord 'weet niet'. Hieruit kan worden geconcludeerd dat voor ongeveer een kwart van de respondenten in DoorBrekers destijds de samenkomsten in meer of mindere mate op een ongunstige dag en/of tijdstip vielen.

Belemmering 22: Ik had geen geschikte kleren om naar de kerk te gaan

Op deze tweeëntwintigste stelling gaf 6,1 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 87,9 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 3,0 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. Hieruit kan worden geconcludeerd dat voor het grootste gedeelte van de respondenten in DoorBrekers dit destijds geen belemmering vormde om naar de kerk te gaan.

Belemmering 23: Ik was nooit uitgenodigd door mensen in de kerk om mee te gaan naar de kerk

Op deze laatste stelling gaf 57,6 procent van de ondervraagden aan het eens te zijn met de stelling. 39,4 procent van de mensen gaf aan het niet met de stelling eens te zijn. Daarnaast gaf 3,0 procent van de mensen het antwoord 'niet mee eens en niet mee oneens'. Hieruit kan worden geconcludeerd dat bijna 60 procent van de respondenten in DoorBrekers destijds nooit was uitgenodigd om mee naar de kerk te gaan voordat ze bij DoorBrekers kwamen.

3.3.2 Deelconclusie

In deze deelconclusie zal een antwoord worden gegeven op deelvraag 3: *Welke factoren belemmerden niet-regelmatige kerkbezoekers om naar de kerk te gaan voordat ze regelmatige kerkbezoekers werden van Christengemeente DoorBrekers?* Op basis van de antwoorden op de vragen van de 33 interviews die afgenomen zijn in Christengemeente DoorBrekers kunnen er een aantal conclusies getrokken worden.

Ten eerste kan er geconcludeerd worden dat de factoren die respondenten in DoorBrekers belemmerd hebben om naar de kerk te gaan voordat ze een regelmatige bezoeker werden van DoorBrekers, voornamelijk te maken hebben met twee hoofdthema's. Een groot deel van de genoemde factoren (19x) heeft te maken met de houding van mensen uit de kerk tot elkaar en tot mensen buiten de kerk. De relatie die kerkbezoekers hebben bepaalt voor een groot deel of

mensen wel of niet regelmatig naar de kerk gaan. Een ander groot deel van de genoemde factoren (16x) heeft te maken met de kerk en het beeld wat de mensen hebben van de kerk, waarbij de regels en de wetten in de kerk voor veel mensen belemmerend werken om regelmatig naar de kerk te gaan. Daarnaast hebben mensen het beeld dat de kerk niet relevant is voor hun leven. Naast deze twee hoofdthema's hebben de andere factoren te maken met de preken en liederen (6x), praktische zaken (6x) en hun beeld van/geloof in God (4x).

Ten tweede kunnen er een aantal conclusies getrokken naar aanleiding van de voorgelegde stellingen over mogelijke belemmeringen om naar de kerk te gaan.

In de eerste plaats kunnen er een aantal algemene conclusies getrokken worden. Er kan worden geconcludeerd dat het grootste gedeelte van de respondenten in DoorBrekers wel in God geloofde, maar niet naar de kerk ging. Daarnaast kan er worden geconcludeerd dat ongeveer 70 procent van de respondenten in DoorBrekers die wel in God geloofden, maar niet regelmatig naar de kerk gingen, destijds in meer of mindere mate vond dat hij geen kerk nodig had bij het geloof in God. Ook kan worden gesteld dat bijna 80 procent van de respondenten in DoorBrekers die wel in God geloofden, maar niet regelmatig naar de kerk gingen, in meer of mindere mate aangeeft destijds niet te geloven dat de kerk iets te bieden had waar ze wat aan zouden hebben. Voor de ruime meerderheid van deze groep was de kerk dus niet relevant.

In de tweede plaats kunnen er een aantal conclusies getrokken worden over specifieke belemmeringen: (1) Dat het grootste gedeelte van de respondenten in DoorBrekers destijds de kerk ouderwets en niet eigentijds vond. (2) Dat bij ruim 70 procent van de respondenten in DoorBrekers destijds in meer of mindere mate de liederen die er gezongen werden in de kerk hen niet aanspraken. (3) Dat ongeveer 70 procent van de respondenten in DoorBrekers in meer of mindere mate vond dat de kerk destijds geen echte belangstelling voor hen had. (4) Dat ruim 60 procent van de respondenten in DoorBrekers destijds in meer of mindere mate de preken niet vond aansluiten bij hun dagelijkse leven. (5) Dat ruim 60 procent van de respondenten in DoorBrekers destijds in meer of mindere mate vond dat mensen die naar de kerk gingen een dubbele moraal hadden. En daar niet bij wilde horen. (6) Dat bijna 60 procent van de respondenten in DoorBrekers destijds nooit was uitgenodigd om mee naar de kerk te gaan voordat ze bij DoorBrekers kwamen. (7) Dat ruim 50 procent van de respondenten in DoorBrekers zich destijds in meer of mindere mate niet geaccepteerd voelde in de kerk. En daarmee niet zichzelf kon zijn. (8) Dat ruim 50 procent van de respondenten in DoorBrekers destijds vond dat mensen die naar de kerk gingen saai waren. (9) Dat ongeveer 50 procent van de respondenten in DoorBrekers destijds in meer of mindere mate teleurgesteld was in de kerk. (10) Dat ongeveer 50 procent van de respondenten in DoorBrekers destijds in meer of mindere mate vond dat de kerk alleen maar bezig was met wetten en regels. (11) Dat bijna 50 procent van de respondenten in DoorBrekers destijds in meer of mindere mate vond dat de stoelen of banken niet lekker zaten in de kerk. (12) Dat ruim 40 procent van de respondenten in

DoorBrekers destijds in meer of mindere vond dat mensen die naar de kerk gingen onvriendelijk waren tegen bezoekers. (13) Dat ruim 35 procent van de respondenten in DoorBrekers destijds in meer of mindere mate de preken niet goed begreep. (14) Dat ruim 35 procent van de respondenten in DoorBrekers destijds in meer of mindere mate vond dat de samenkomsten in de kerk te lang duurden. (15) Dat voor ongeveer 30 procent van de respondenten in DoorBrekers destijds in meer of mindere mate het kerkgebouw zelf hen ervan weerhield om naar binnen te gaan. (16) Dat voor ongeveer een kwart van de respondenten in DoorBrekers destijds de samenkomsten in meer of mindere mate op een ongunstige dag en/of tijdstip vielen. (17) Dat ongeveer 20 procent van de respondenten in DoorBrekers zich destijds in meer of mindere mate niet goed genoeg vond om naar de kerk te gaan. (18) Dat het grootste gedeelte van de respondenten in DoorBrekers niet vond dat de kerk vooral geïnteresseerd was hun geld. (19) Dat voor het grootste gedeelte van de respondenten in DoorBrekers destijds hun eigen kleding geen belemmering vormde om naar de kerk te gaan. (20) Dat geen van de respondenten in DoorBrekers zich destijds zorgen maakte over de kinderopvang in de kerk.

3.4 Deelvraag 4: Welke factoren zouden kunnen bijdragen voor niet-regelmatige kerkbezoekers om wel naar de kerk te gaan?

In deze paragraaf zal er een antwoord worden gegeven op de geformuleerde deelvraag 4: *Welke factoren zouden kunnen bijdragen voor niet-regelmatige kerkbezoekers om wel naar de kerk te gaan?* Om deze vraag te beantwoorden wordt er gebruik gemaakt van de antwoorden op de open vragen van de afgenomen enquêtes.

In de eerste plaats zullen de resultaten van de afgenomen enquêtes op de verschillende factoren die zouden kunnen bijdragen voor niet-regelmatige kerkbezoekers om naar de kerk te gaan beschreven worden. Vervolgens zullen de verschillende antwoorden per thema gegroepeerd worden om een overzicht te krijgen van wat niet-regelmatige kerkbezoekers belangrijk vinden als ze naar de kerk gaan. Tenslotte zal er een antwoord worden gegeven op deze deelvraag in de deelconclusie.

3.4.1 Overzicht van de resultaten

In de eerste plaats zullen hier de meest relevante antwoorden weergegeven worden op de twee open vragen die gesteld zijn aan de respondenten. De resultaten die hier beschreven worden kunnen niet zonder meer gegeneraliseerd worden, maar vormen wel een goede indicatie van wat de niet-regelmatige kerkbezoekers in Barneveld belangrijk vinden in de kerk. Het aantal keer dat het antwoord genoemd wordt geeft aan wat de verhoudingen ongeveer zijn tussen de verschillende factoren. Antwoorden die door minder dan 10 mensen gegeven zijn, worden hier niet genoemd. De volledige lijst met antwoorden is opgenomen in bijlage 4.

De eerste open vraag werd gesteld om erachter te komen wat niet-regelmatige kerkbezoekers belangrijk vinden in een kerk. Hieronder een overzicht van de antwoorden die gegeven zijn op de vraag: *‘Als u op zoek zou gaan naar een kerk waar u vaker naar toe zou willen gaan, waar zou u dan op letten? Oftewel wat zou een kerk aantrekkelijk maken volgens u?’*

ANTWOORD		Aantal
1. Geen / niet zoveel regels en wetten opleggen	(niet te streng geloof / geen regels opleggen / ongedwongen / geen dwang / geen kledingvoorschriften / niet verplicht geld hoeven geven / niet wettisch zijn / niet verplicht worden om altijd te komen / vrij laten van elkaar)	58
2. Mensen accepteren zoals ze zijn: vrijheid om jezelf te kunnen zijn	(geaccepteerd worden / mensen in hun waarde laten / niet afwijzen van mensen / respecteren van mensen / respect voor elkaar / geen rangen en standen / niet veroordelen / niet dat eeuwige vingertje / jezelf kunnen zijn)	47
3. Eigentijdse en moderne kerk	(moderner / eigentijds / geen stoffig imago / hedendaags / eigentijdse manier van kerk zijn wat betreft beleving en communicatie / met de tijd meegaan)	41
4. Welkom voelen: dat er aandacht en interesse is voor mij/elkaar	(een warme en liefdevolle sfeer in de gemeente / gezelligheid / thuis voelen / betrokkenheid / omzien naar elkaar / meeleven met elkaar / niet afstandelijk)	40
5. Relevante preken voor het alledaagse leven	(preken waar je wat aan hebt / preken die aansluiten bij mijn dagelijkse leven / praktisch toepasbaar / preken waar je wat mee kan)	34
6. Duidelijke preken die goed te begrijpen zijn	(begrijpelijke preken / normaal taalgebruik / duidelijke preken / in gewone mensentaal spreken / eenvoudig)	28
7. Echtheid / geen hypocrisie	(geloofwaardigheid / eerlijkheid / oprechtheid van de prediker en van de mensen / geen dubbele moraal / geen schijnheiligheid)	23
8. Eigentijdse liederen en muziek	(moderne liederen en muziek / bands / levendig: zingen en springen / geen orgel, gezangen of psalmen)	23
9. Geen hel en verdoemenis preken	(vrolijkheid van het geloof en geen doemprediken / geloof moet vrolijkheid brengen / niet zwaardragend / laten zien dat God goed is / laten zien dat God niet gekomen is om te oordelen)	19
10. Verdraagzaamheid tegenover andersdenkenden	(tolerantie ten opzichte van mensen die niet naar de kerk gaan / geen hokjes denken / openstaan voor andersdenkenden / respect voor andersdenkenden)	19
11. Vrolijkheid en blijdschap	(enthousiasme / vrolijkheid / blijdschap)	15
12. Persoonlijk contact hebben met mensen in de gemeente / mensen al kennen	(zelfde type mensen qua leeftijd en samenstelling van gezin / bekenden)	14
13. Openheid tussen mensen		13
14. Niet te lange samenkomsten en preken		13
15. Saamhorigheid		10

De tweede open vraag werd ook gesteld om erachter te komen wat niet-regelmatige kerkbezoekers belangrijk vinden in een kerk. Hieronder een overzicht van de antwoorden die gegeven zijn op de vraag: *‘Welk advies kunt u een predikant of voorganger geven die mensen heel graag wil bereiken die nu niet naar de kerk gaan?’*

ANTWOORD		Aantal
1. Accepteren van de mensen: vrijheid om zichzelf te kunnen zijn (gevoel van acceptatie geven / laten merken dat je de mensen accepteert zoals ze zijn / niet veroordelend zijn / geen blikken van afgunst / geen mensen uitsluiten / geen onderscheid tussen mensen maken / mensen in hun waarde laten)		34
2. Persoonlijk betrokken zijn en dicht bij de mensen staan (verdiepen in de mensen / kom eens van je kansel af / dicht bij de mens staan / kom meer onder de mensen en verhef je niet boven het volk / sta in de belevingswereld van mensen / niet dogmatisch maar menselijk zijn / luister naar de mensen / meer persoonlijk naar mensen toe / betrokkenheid ipv theologische stellingen / persoonlijk contact met de mensen hebben / het gesprek aangaan met mensen / openstaan voor mensen / geen afstand tot de predikant / inleven in de mensen / mensen opzoeken en ook algemene aandacht geven i.p.v. direct over het geloof te beginnen)		29
3. Duidelijke preken houden die goed te begrijpen zijn (duidelijke preken / eenvoudige preken / eigentijds taalgebruik / dagelijkse taal)		25
4. Niet opdringerig zijn (niet te overvallend zijn / niet betweterig zijn / niet pushen / open dialoog aangaan over wat er gedacht wordt / niet opdringerig zijn / niet dwingend zijn / mensen hun eigen keuzes laten maken)		25
5. Eigentijdse en moderne kerk zijn (iets meer van deze tijd / eigentijds maken / hedendaags / met de tijd meegaan / niet ouderwets en oubollig)		22
6. Geen / niet zoveel regels en wetten opleggen (niet te streng geloof / geen regels opleggen / ongedwongen / geen dwang / geen kledingvoorschriften / niet verplicht geld hoeven geven / niet wettisch zijn / niet verplicht worden om altijd te komen / vrijheid)		21
7. Relevante preken voor het alledaagse leven houden		18
8. Welkom voelen in de kerk: dat er aandacht en interesse is voor de mensen (naar je omkijken / gastvrijheid / geen gereserveerde stoelen / uitnodigend / geen gesloten groep van mensen waar je niet tussen komt / een warme en liefdevolle sfeer / openheid naar de mensen toe)		18
9. Promotie maken en mensen uitnodigen (uit de schulp komen via de e-mail, post, krant en andere media / promotie maken / uitleggen wat je te bieden hebt / folders en reclame maken / uitnodigen van mensen met een programma en thema / mensen uitnodigen / organiseer een feest / open huis houden / open dagen houden / meer informatie geven)		15
10. Geen hel en verdoemenis preken (geen doempredken)		12
11. Meer op de jongeren richten (luisteren naar de jongeren en aansluiten op de jongeren)		10

3.4.2 Analyse van de resultaten

Bij het analyseren van de resultaten die weergegeven zijn in beide bovenstaande overzichten kunnen er een tweetal hoofdcategorieën onderscheiden worden waarbinnen de verschillende factoren geplaatst kunnen worden. Ten eerste de houding van kerk en mensen tot anderen en elkaar. Ten tweede de vorm waarin de activiteiten van de kerk plaatsvinden.

In de eerste categorie 'houding' kunnen verschillende antwoorden op de beide open vragen ondergebracht worden. Op de eerste vraag 'Wat zou een kerk aantrekkelijk maken volgens u?' kwamen de volgende antwoorden naar boven: Geen / niet zoveel regels en wetten opleggen (58x); Acceptatie zoals je bent: vrijheid om jezelf te kunnen zijn (47x); Welkom

voelen: dat er aandacht en interesse is voor mij/elkaar (40x); Verdraagzaamheid tegenover andersdenkenden (19x); Openheid tussen mensen (13x); Saamhorigheid (10x). Op de tweede vraag ‘Welk advies kunt u een predikant of voorganger geven die mensen heel graag wil bereiken die nu niet naar de kerk gaan?’ werden ook antwoorden gegeven die te maken hebben met ‘houding’: Accepteren van de mensen: vrijheid om jezelf te kunnen zijn (34x); Persoonlijk betrokken zijn en dicht bij de mensen staan (29x); Niet opdringerig zijn (25x); Geen / niet zoveel regels en wetten opleggen (21x); Welkom voelen in de kerk: dat er aandacht en interesse is voor de mensen (18x). Op beide vragen hebben de twee meest gegeven antwoorden allemaal te maken met de houding van de kerk en mensen uit de kerk tot elkaar en tot anderen.

In de tweede categorie ‘vorm’ kunnen ook verschillende antwoorden op de beide open vragen ondergebracht worden. Op de eerste vraag ‘Wat zou een kerk aantrekkelijk maken volgens u?’ kwamen de volgende antwoorden naar boven: Eigentijdse en moderne kerk (41x); Relevante preken voor het alledaagse leven (34x); Duidelijke preken die goed te begrijpen zijn (28x); Eigentijdse liederen en muziek (23x); Niet te lange samenkomsten en preken (13x). Op de tweede vraag ‘Welk advies kunt u een predikant of voorganger geven die mensen heel graag wil bereiken die nu niet naar de kerk gaan?’ werden ook antwoorden gegeven die te maken hebben met ‘vorm’: Duidelijke preken houden die goed te begrijpen zijn (25x); Eigentijds en moderne kerk zijn (22x); Relevante preken voor het alledaagse leven houden (18x).

3.4.3 Deelconclusie

In deze deelconclusie zal een antwoord worden gegeven op deelvraag 4: *Welke factoren zouden kunnen bijdragen voor niet-regelmatische kerkbezoekers om wel naar de kerk te gaan?* Op basis van de antwoorden op de open vragen op de 328 enquêtes die afgenomen zijn onder niet-regelmatische kerkbezoekers in Barneveld kunnen er een aantal conclusies getrokken.

Ten eerste kan er geconcludeerd worden dat er een aantal factoren zijn, die door een groot aantal mensen genoemd zijn, die zouden kunnen bijdragen voor niet-regelmatische kerkbezoekers om wel naar de kerk te gaan: (1) Acceptatie van de mensen: vrijheid om zichzelf te kunnen zijn. (2) Geen / niet zoveel regels en wetten opleggen. (3) Eigentijdse en moderne kerk zijn. (4) Welkom voelen: dat er aandacht en interesse is voor mij/elkaar. (5) Duidelijke preken die goed te begrijpen zijn. (6) Relevante preken voor het alledaagse leven. (7) Geen hel en verdoemenis preken. (8) Persoonlijk betrokken zijn en dicht bij de mensen staan. (9) Niet opdringerig zijn. (10) Echtheid en geen hypocrisie. (11) Eigentijdse liederen en muziek. (12) Verdraagzaamheid tegenover andersdenkenden. (13) Promotie maken en mensen uitnodigen. (14) Vrolijkheid en blijdschap in de kerk. (15) Persoonlijke contacten hebben in de kerk. (16) Openheid tussen mensen. (17) Niet te lange samenkomsten en preken (18) Een kerk die meer op jongeren is gericht (19) Saamhorigheid onder de mensen.

Ten tweede kan er geconcludeerd worden dat de meeste factoren die genoemd zijn te maken hebben met twee hoofdthema's. In de eerste plaats de houding van kerk en mensen tot

anderen en elkaar. Samengevat kan hierover worden gezegd dat de niet-regelmatige kerkbezoeker in Barneveld op zoek is naar een kerk waar men geaccepteerd wordt zoals iemand is, waar er niet zoveel regels en wetten opgelegd worden, waar men zich welkom voelt doordat er aandacht en interesse is voor elkaar, waar er openheid en saamhorigheid is tussen mensen, waar men niet opdringerig is, waar men verdraagzaam is tegenover andersdenkenden en waar de voorganger of dominee dicht bij de mensen staat. In de tweede plaats de vorm waarin de activiteiten van de kerk plaatsvinden. Samengevat kan hierover worden gezegd dat de niet-regelmatige kerkbezoeker in Barneveld op zoek is naar een kerk die eigentijds en modern is, die relevante en duidelijke preken heeft, met eigentijdse liederen en muziek en waarbij de diensten en de preken niet te lang duren.

3.5 Deelvraag 5: Welke factoren hebben er toe bijgedragen dat niet-regelmatige kerkbezoekers in Christengemeente DoorBrekers nu wel naar de kerk gaan? Wat is hun mening over hoe niet-regelmatige kerkbezoekers wel en niet bereikt zouden moeten worden?

In deze paragraaf zal een antwoord worden gegeven op de geformuleerde deelvraag 5, welke bestaat uit twee gedeelten: *(a) Welke factoren hebben ertoe bijgedragen dat niet-regelmatige kerkbezoekers in Christengemeente DoorBrekers nu wel naar de kerk gaan? (b) Wat is hun mening over hoe niet-regelmatige kerkbezoekers wel en niet bereikt zouden moeten worden?* Om deze vraag te beantwoorden wordt gebruik gemaakt van een deel van de antwoorden van de afgenomen interviews.

In de eerste plaats zal er beschreven worden hoe de respondenten met DoorBrekers in aanraking zijn gekomen. Ten tweede zullen de resultaten van de afgenomen interviews op de verschillende factoren die hebben bijgedragen voor niet-regelmatige kerkbezoekers om naar Christengemeente DoorBrekers te gaan beschreven worden. Ten derde zal er beschreven worden wat hun mening is hoe niet-regelmatige kerkbezoekers wel en niet bereikt zouden moeten worden. Tenslotte zal er een antwoord worden gegeven op deze deelvraag in de deelconclusie.

3.5.1 Overzicht van de resultaten

In deze paragraaf zullen de meest relevante antwoorden weergegeven worden op de open vragen die gesteld zijn aan de respondenten. De resultaten die hier beschreven worden kunnen niet zonder meer gegeneraliseerd worden, maar vormen wel een goede indicatie. Het aantal keer dat het antwoord genoemd wordt geeft aan wat de verhoudingen ongeveer zijn tussen de verschillende factoren.

Ten eerste is er gevraagd hoe de respondenten in aanraking met DoorBrekers zijn gekomen. Het grootste gedeelte (85 procent) van de respondenten gaf aan uitgenodigd te zijn

door familie, vrienden en/of kennissen. Anderen zijn via de krant of de website in aanraking gekomen met DoorBrekers en zijn vervolgens gaan kijken bij een samenkomst (9 procent). Tenslotte heeft een klein aantal respondenten over DoorBrekers gehoord en zijn vervolgens een keer bij een samenkomst gaan kijken (6 procent).

Ten tweede is er een open vraag gesteld om erachter te komen wat ervoor zorgt dat niet-regelmatige kerkbezoekers nu wel een regelmatige kerkbezoeker zijn van DoorBrekers. Hieronder een overzicht van de antwoorden die gegeven zijn op de vraag: *‘Wat zorgde ervoor dat u nu wel naar DoorBrekers gaat? Anders gezegd: wat maakt DoorBrekers aantrekkelijk voor u?’*

ANTWOORDEN ONDERVERDEELD PER CATEGORIE:

Preken en liederen (31x)

- DoorBrekers is een moderne, eigentijdse kerk. (3x)
- De preken zijn duidelijk en goed te begrijpen. (9x)
- De preken zijn relevant voor het alledaagse leven en praktisch toepasbaar. (8x)
- In de preken wordt uitgelegd wat de Bijbel zegt in plaats van wat mensen denken of zeggen. De preken zijn radicaal en de Bijbel wordt geloofd zoals het er staat. (3x)
- De preken zijn niet moralistisch, maar uitleggend. (1x)
- De liederen die er gezongen worden spreken mij aan en zijn eigentijds met een band. (7x)

Houding van mensen en relatie tot mensen uit DoorBrekers (47x)

- DoorBrekers is laagdrempelig. Je wordt snel geaccepteerd door de mensen in DoorBrekers, ongeacht wie je bent. Je kunt jezelf zijn. (10x)
- Er is een warme en liefdevolle sfeer in DoorBrekers. De liefde en vriendelijkheid van de mensen in DoorBrekers. (10x)
- Ik heb contact met mensen in de gemeente: vriendschappen en gezelligheid. (9x)
- Er is openheid bij de mensen in DoorBrekers. Je kunt je worstelingen delen en er met mensen eerlijk en open over praten. (5x)
- Het familie zijn met elkaar / familiegevoel. (4x)
- Er is oprechte belangstelling en interesse voor je. Ik ben geen nummer. Er is aandacht en interesse voor mij. (3x)
- Ik voel me thuis in DoorBrekers. (3x)
- De mensen zijn vrolijk. Er is blijdschap en vreugde bij de mensen. (3x)

Geloof en God (18x)

- DoorBrekers zorgt ervoor dat je geloof levend blijft, ook door de week heen. (7x)
- God heeft me aangeraakt in DoorBrekers. (5x)
- Ik ben tot geloof gekomen in DoorBrekers. (2x)
- Ik ben genezen van ziekten en bevrijd van mijn angsten.
- Ik heb door DoorBrekers een ander beeld van God gekregen: God is er voor iedereen.
- Ik was tot geloof gekomen en wilde gevoed worden.
- God wilde me hier hebben.

Overige antwoorden (11x)

- Je kunt je talenten inzetten in DoorBrekers. (3x)
- Ik ben zelf veranderd. (2x)

- Het voelt niet als een verplichting om naar DoorBrekers te gaan.
- Zonder de website was ik er niet gekomen.
- Je kunt anoniem zijn in het begin.
- De boodschap van vergeving die uitgedragen wordt.
- Het is een kerk die past bij onze visie.
- Nieuwsgierigheid heeft me in DoorBrekers gebracht.

Ten derde is er een open vraag gesteld om er achter te komen hoe niet-regelmatige kerkbezoekers het beste bereikt kunnen worden. Hieronder een overzicht van de antwoorden die gegeven zijn op de vraag: *‘Welk advies kunt u een predikant of voorganger geven die mensen heel graag wil bereiken die nu niet naar de kerk gaan? Anders gezegd: wat is uw mening hoe mensen die nu niet naar de kerk gaan wel en hoe ze niet bereikt moeten worden?’*

	ANTWOORD	Aantal
1.	Niet opdringerig zijn, niet pushen, geen dwang maar uitnodigend zijn (niet te overvallend zijn / niet pushen / niet opdringerig zijn / niet dwingend zijn / mensen hun eigen keuzes laten maken / Vrijblijvendheid en uitnodigende manier van kerk zijn: kom eens een keer kijken.)	17
2.	Preek over de liefde en de genade van God die er is door Jezus en veroordeel mensen niet.	9
3.	Geen onderscheid in mensen maken: accepteren van mensen (Lage drempel maken. Toegankelijk zijn voor iedereen)	4
4.	Welkom heten van nieuwe mensen	4
5.	Oprechte aandacht en interesse voor mensen hebben en bereidt zijn ze te helpen	3
6.	De preken concreet en praktisch maken	3
7.	Eigentijds en moderne kerk zijn	2
8.	Duidelijke preken houden die goed te begrijpen zijn	2
9.	Echtheid en eerlijkheid (Jezelf zijn, geen show spelen. Doe je niet anders voor dan je bent. Geen schijnheiligheid, maar eerlijk zijn over je leven.)	2
10.	Media gebruiken om mensen te informeren	2

In dit overzicht hierboven zijn alleen de antwoorden opgenomen die minimaal twee keer genoemd zijn. Om enkele interessante antwoorden die maar één keer genoemd zijn niet te missen, hier nog enkele antwoorden die slechts één keer genoemd zijn, maar wel de moeite waard zijn om te noemen: (1) Informatieavonden houden voor mensen buiten de gemeente. (2) Leuke en ontspannen activiteiten organiseren voor de kerk, die ook zichtbaar zijn voor buitenstaanders (zoals DB on Ice), of iets organiseren op de parkeerplaats voor de Veluwehal. (3) De aanbiddingsband Stronger op laten treden buiten de kerkmuren van DoorBrekers. (4) Een evenement sponsoren als kerk, zoals een volleybaltoernooi of de ‘dag van Barneveld’.

3.5.2 Deelconclusie

In deze deelconclusie zal een antwoord worden gegeven op deelvraag 5: (a) *Welke factoren hebben er toe bijgedragen dat niet-regelmatige kerkbezoekers in Christengemeente DoorBrekers nu wel naar de kerk gaan?* (b) *Wat is hun mening over hoe niet-regelmatige*

kerkbezoekers wel en niet bereikt zouden moeten worden? Op basis van de antwoorden op de vragen van de interviews die afgenomen zijn onder niet-regelmatige kerkbezoekers die nu regelmatige kerkbezoeker van DoorBrekers zijn, kunnen er een aantal conclusies getrokken.

Ten eerste kan er geconcludeerd worden dat het grootste gedeelte van de respondenten in aanraking is gekomen met DoorBrekers doordat ze uitgenodigd zijn door familie, vrienden en/of kennissen. Dit is de belangrijkste aanleiding waardoor niet-regelmatige kerkbezoekers bij DoorBrekers zijn gekomen. Daarnaast komen mensen via de krant en andere media in aanraking met DoorBrekers, of omdat ze over DoorBrekers gehoord hebben.

Ten tweede kan er geconcludeerd worden dat er een aantal factoren zijn die er voor gezorgd hebben dat niet-regelmatige kerkbezoekers nu wel naar DoorBrekers gaan. De tien meest genoemde factoren zijn: (1) DoorBrekers is laagdrempelig. Je wordt snel geaccepteerd door de mensen in DoorBrekers, ongeacht wie je bent. Je kunt jezelf zijn. (2) Er is een warme en liefdevolle sfeer in DoorBrekers. De liefde en vriendelijkheid van de mensen in DoorBrekers. (3) De preken zijn duidelijk en goed te begrijpen. (4) Ik heb contact met mensen in de gemeente: vriendschappen en gezelligheid. (5) De preken zijn relevant voor het alledaagse leven en praktisch toepasbaar. (6) De liederen die er gezongen worden spreken mij aan en zijn eigentijds met een band. (7) DoorBrekers zorgt ervoor dat je geloof levend blijft, ook door de week heen. (8) Er is openheid bij de mensen in DoorBrekers. Je kunt je worstelingen delen en er met mensen eerlijk en open over praten. (9) God heeft mij aangeraakt in DoorBrekers. (10) Het familie zijn met elkaar / familiegevoel.

Ten derde kan er geconcludeerd worden dat het opvallend is dat het grootste gedeelte van de bovenstaande antwoorden te maken heeft met drie hoofdthema's. De grootste groep antwoorden hebben te maken met de houding van mensen uit DoorBrekers tot bezoekers en tot elkaar. Daarnaast hebben veel antwoorden te maken met de preken en liederen in DoorBrekers. Een derde grote groep antwoorden heeft te maken met geloof en God, doordat mensen in DoorBrekers op een positieve manier gestimuleerd zijn in hun geloof in God, of aangeraakt zijn door God.

Ten vierde kunnen er een aantal adviezen worden aangedragen door bezoekers van DoorBrekers die vroeger niet regelmatig naar de kerk gingen over het bereiken van mensen die nu niet naar de kerk gaan. De tien meest genoemde adviezen zijn: (1) Wees niet opdringerig en push niet, maar wees uitnodigend in je benadering van mensen. (2) Preek over de liefde en de genade van God die er is door Jezus en veroordeel mensen niet. (3) Maak geen onderscheid tussen mensen, maar accepteer ze. (4) Heet nieuwe mensen welkom. (5) Heb oprechte aandacht en interesse voor mensen en wees bereid ze te helpen. (6) Maak de preken concreet en praktisch voor de luisteraars. (7) Wees een eigentijdse en moderne kerk. (8) Houd preken die duidelijk en goed te begrijpen zijn. (9) Wees echt en eerlijk. (10) Gebruik de media om mensen te informeren over de activiteiten van de kerk.

4. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

In dit vierde hoofdstuk zullen de conclusies en aanbevelingen beschreven worden van dit onderzoek naar niet-regelmatige kerkbezoekers in Barneveld. Er zal een antwoord worden gegeven op de probleemstelling waar dit onderzoek mee begonnen is: *Welke aanbevelingen zouden gedaan kunnen worden aan Christengemeente DoorBrekers om niet-regelmatige kerkbezoekers beter te kunnen bereiken op basis van de factoren die niet-regelmatige kerkbezoekers ervan weerhouden om naar de kerk te gaan en op basis van factoren die zouden kunnen bijdragen aan hun kerkbezoek?* Op basis van de verschillende deelconclusies die eerder in deze scriptie beschreven zijn, kunnen er verschillende algemene conclusies getrokken worden en aanbevelingen gedaan worden.

Ten eerste kan er geconcludeerd worden dat ongeveer 50 procent van de inwoners van het dorp Barneveld niet regelmatig naar de kerk gaat (minder dan één keer per maand) en ongeveer 50 procent van de inwoners wel regelmatig naar de kerk gaat. Daarbij kan gesteld worden dat het grootste gedeelte (70 procent) van de mensen die niet regelmatig een kerk bezoeken wel in God gelooft. Daarnaast kan ook gesteld worden dat ongeveer drie kwart van de mensen die wel in God geloven maar niet regelmatig naar de kerk gaan, aangeeft dat ze geen kerk nodig hebben bij het geloof in God. Vervolgens kan er ook geconcludeerd worden dat ongeveer 50 procent van de mensen die wel in God geloven maar niet regelmatig naar de kerk gaan, aangeeft niet te geloven dat de kerk iets te bieden heeft waar ze wat aan zouden hebben.

Uit de bovenstaande conclusies kan gesteld worden dat Barneveld dus de potentie in zich heeft om nog enkele nieuwe megakerken te vullen met mensen, aangezien slechts 50 procent van de inwoners regelmatig naar de kerk gaat. Ook kan daarbij gezegd worden dat een grote groep mensen in Barneveld nog geen kerk heeft gevonden die zij als relevant ervaart voor hun leven, terwijl de meeste mensen wel in God geloven. Om deze grote groep mensen te kunnen bereiken is het belangrijk dat de kerk relevant gemaakt wordt voor het alledaagse leven van de niet-regelmatige kerkbezoekers. Daarnaast is het belangrijk dat er duidelijk gemaakt wordt aan deze groep mensen waarom en op welke manier de kerk relevant is voor hun leven.

Ten tweede kan er geconcludeerd worden dat er verschillende factoren zijn die mensen belemmeren om naar de kerk te gaan en dat er verschillende factoren zijn die ervoor zouden zorgen dat ze eerder naar de kerk zouden gaan. Daarbij kan er gesteld worden dat een groot deel van deze factoren ondergebracht kunnen worden in een aantal hoofdthema's die bij de verschillende deelaspecten van dit onderzoek steeds weer terug keren. Vaak vormen de factoren die zouden bijdragen dat niet-regelmatige kerkbezoekers eerder naar de kerk gaan, het positief tegenovergestelde van de factoren die niet-regelmatige kerkbezoekers belemmeren om naar de kerk te gaan.

Een eerste hoofdthema is de houding die mensen uit de kerk tot elkaar en tot mensen buiten de kerk hebben. Samengevat kan hierover worden gezegd dat de niet-regelmatige kerkbezoeker in Barneveld op zoek is naar een kerk waar men geaccepteerd wordt zoals men is, waar men zich welkom voelt doordat er aandacht en interesse is voor elkaar, waar er openheid en saamhorigheid is tussen mensen, waar men niet opdringerig is, waar men vriendelijk is tegen elkaar, waar men verdraagzaam is tegenover andersdenkenden en waar de voorganger of dominee dicht bij de mensen staat.

Een tweede hoofdthema is de vorm waarin de verschillende activiteiten van de kerk plaatsvinden en aangeboden worden. Samengevat kan hierover worden gezegd dat de niet-regelmatige kerkbezoeker in Barneveld op zoek is naar een kerk die eigentijds en modern is, die relevante en duidelijke preken heeft in eenvoudige taal, met eigentijdse liederen en muziek en waarbij de diensten en de preken niet te lang duren.

Een derde hoofdthema heeft te maken met de kerk en het beeld dat mensen van de kerk hebben. Samengevat kan er gesteld worden dat de niet-regelmatige kerkbezoeker in Barneveld op zoek is naar een kerk waar niet zoveel regels en wetten worden opgelegd aan de mensen, waar er geen preken gehouden worden van alleen maar hel en verdoemenis en waar men op een positieve manier gestimuleerd wordt in hun geloof in God.

Om de niet-regelmatige kerkbezoekers te bereiken is het belangrijk om kerken te creëren die hoog scoren op de bovengenoemde drie hoofdthema's. Daarnaast is het belangrijk dat er vervolgens gewerkt wordt aan de negatieve beeldvorming die er bestaat over de kerk. Ook kan er gesteld worden dat het belangrijk is om te denken in doelgroepen en aan te sluiten op de verschillende doelgroepen door samenkomsten en andere activiteiten specifiek af te stemmen op de doelgroep die men wil bereiken.

Ten derde kan er geconcludeerd worden dat de factoren die respondenten in DoorBrekers belemmerd hebben om naar de kerk te gaan voordat ze een regelmatige bezoeker werden van DoorBrekers, voor een groot deel overeenkomen met de factoren die niet-regelmatige kerkbezoekers in Barneveld belemmeren om naar de kerk te gaan. Dit geldt ook voor de factoren die zouden kunnen bijdragen voor niet-regelmatige kerkbezoekers om wel naar de kerk te gaan. Deze factoren komen ook grotendeels overeen met wat de respondenten in DoorBrekers die vroeger niet regelmatig naar de kerk gingen nu aantrekt in DoorBrekers. Daarmee kan gesteld worden dat DoorBrekers in staat is geweest de culturele kloof grotendeels te overbruggen voor deze groep niet-regelmatige kerkbezoekers en dat zij die culturele kloof in potentie ook kan overbruggen voor de grote groep niet-regelmatige kerkbezoekers in Barneveld.

Belangrijk is dat DoorBrekers blijft werken aan een kerk waarin de vormen aansluiten bij de doelgroep die zij wil bereiken en blijft meegroeien met de doelgroep. Ook is het belangrijk dat DoorBrekers blijft werken aan een cultuur in de gemeente waarin de mensen een open, gastvrije, persoonlijke, saamhorige, iedereen accepterende en niet veroordelende houding

hebben naar elkaar en naar buitenstaanders. Daarnaast is het belangrijk dat kerkbezoekers van DoorBrekers gestimuleerd worden om mensen persoonlijk uit te nodigen voor activiteiten van de kerk, aangezien er vastgesteld is dat dit grotendeels de aanleiding is geweest dat niet-regelmatige kerkbezoekers uiteindelijk een vaste kerkbezoeker van Christengemeente DoorBrekers zijn geworden.

Een laatste aanbeveling zou zijn om, naast bovenstaande zaken, nieuwe initiatieven te ontwikkelen met vormen die aansluiten bij andere subdoelgroepen in de omgeving. Misschien zelfs met verschillende typen samenkomsten en activiteiten op verschillende locaties op verschillende tijdstippen, om bij een nog groter deel van de mensen die niet regelmatig naar de kerk gaan aansluiting te vinden.

5. LIJST VAN GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Actualiteitenprogramma Netwerk, *Orthodoxe christenen in Barneveld. Televisie-uitzending van 25 maart 2008*, www.netwerk.tv/node/624

Baarde, D.B., M.P.M. de Goede, C.J. van Dijkum, *Basisboek Statistiek met SPSS. Handleiding voor het verwerken en analyseren van en rapporteren over (onderzoeks)gegevens* (Groningen: Wolters-Noordhoff, 2003, 2^e druk) 196pp.

Bette, J.C., G.v.d.Brink, A.W. Zwiep (red.), *Studiebijbel Nieuwe Testament, digitale editie* (Veenendaal: Centrum voor Bijbelonderzoek, 2005)

Barneveldse Krant (25 maart 2008), *Netwerk-uitzending over 'Barneveld-refodorp?'*, www.barneveldsekrant.nl

De NBG-vertaling (Nederlands Bijbelgenootschap, 1951)

DoorBrekers (2005), *Visie Christengemeente DoorBrekers*, www.doorbrekers.net/index.php?id=18

Erickson, M.J., *Christian Theology* (Grand Rapids: Baker Books, 1998, 2^e druk) 1312pp.

Huizingh, E., *Inleiding SPSS 12 voor Windows* (Den Haag: Academic Service, 2004) 357pp.

Jansen, E.P.W.A., H. Joostens, D.R. Kemper, *Enquêteren. Het opstellen en gebruiken van vragenlijsten* (Groningen: Wolters-Noordhoff, 2004, 3^e druk) 131pp.

Krol, B., *Gemeentegroei Compleet. Een praktische handleiding* (Hoornaar: Gideon, 2001) 267pp.

Markus, K.A.R., A.M. Oudemans, *Enquête research. Ontwikkelen van vragenlijsten en steekproeven*. In de serie 'Marktonderzoek voor projectonderwijs' (Groningen: Wolters-Noordhoff, 2007, 2^e druk) 108pp.

McGrath, A.E., *Bruggen bouwen. Over het effectief doorgeven van het christelijk geloof* (Kampen: Voorhoeve, 2005, 4^e druk) 318pp. Het betreft een vertaling uit het Engels door M.J. Stengholt. Oorspronkelijke uitgave: Bridge-building: effective Christian apologetics (Leicester: Inter-Varsity Press, 1992)

Meiden, A. v.d., *De markt van geloven. Onsokkeling, vernieuwing en verandering in geloofsgemeenschappen* (Baarn: Ten Have, 2000, 2^e druk) 160pp.

Mittelberg, M., *Bouwen aan een aanstekelijke kerk. Mensen bij Jezus brengen zonder zijn woorden af te zwakken* (Hoornaar: Gideon, 2004) 439pp. Het betreft een vertaling uit het Engels door F. Schmidt, T. Tuinder e.a. Oorspronkelijke uitgave: *Building a contagious church* (Grand Rapids: Zondervan, 2000)

Sengers, E., *Aantrekkelijke kerk. Nieuwe bewegingen in kerkelijk Nederland op de religieuze markt* (Delft: Uitgeverij Eburon, 2006) 167pp.

Shawchuck, N., P. Kotler, B. Wrenn , *Marketing for congregations. Choosing to serve people more effectively* (Nashville: Abingdon press, 1992) 428pp.

Sterkenburg, P.G.J. van (red.), *Van Dale handwoordenboek van hedendaags Nederlands* (Utrecht: Van Dale Lexicografie, 1996, 2^e druk) 1227pp.

Warren, R., *Doelgerichte Gemeente. Met hart voor God en hart voor mensen* (Vaassen: Uitgeverij Medema, 2003, 4^e druk) 400pp. Het betreft een vertaling uit het Engels door R. van der Aa. Oorspronkelijke uitgave: *The Purpose Driven Church. Growth Without Compromising Your Message & Mission* (Grand Rapids: Zondervan Publising House, 1995)

Zwiep, A.W., *Handleiding voor het schrijven van de eindscriptie. Richtlijnen voor het schrijven van de eindscriptie voor de bacheloropleidingen Godsdienst-Pastoraal Werk en Leraar godsdienst tweede graad van de Evangelische Theologische Hogeschool te Veenendaal* (Veenendaal: Evangelische Theologische Hogeschool, 2003) 44pp.

6. BIJLAGEN

Bijlage 1: Visie van Christengemeente DoorBrekers

Bijlage 2: Enquête

Bijlage 3: Interview

Bijlage 4: Volledig overzicht van antwoorden op de open vragen van de enquête

Bijlage 5: Artikel in DoorBrekers Magazine

Bijlage 6: Artikel in de Barneveldse Krant

Christengemeente
DoorBreakers

Visie

Ons Fundament
Onze relatie met God is gebaseerd op het Nieuwe Verbond in het Bloed van Jezus Christus en wij zijn in Hem verzegeld door de Heilige Geest.

Ons hoogste Doel
Jezus Christus leert ons om God de Vader lief te hebben boven alles, en alle mensen om ons heen als onszelf. Dit is de kern van de Bijbel, het Woord van God waarin ons Verbond met God beschreven is. Het is ons allerhoogste doel.

Onze grootste Passie
Onze passie is dat het koninkrijk van God doorbreekt door de kracht van de Heilige Geest in het leven van elke persoon, gezin, familie, dorp, stad, land en continent, wereldwijd. Het koninkrijk van God bestaat in Gerechtigheid, Vrede en Blijdschap. Daarom willen wij wereldwijd betrokken zijn in het stichten van nieuwe gemeenten.

Onze Droom voor Barneveld
Wij dromen van een ChristenGemeente waarin het zal gonzen van mensen, die God zeven dagen in de week gepassioneerd dienen. Een gemeente waar jong en oud met groot plezier en in alle vrijheid de ruimte krijgen hun volle potentieel van gaven en talenten in te zetten voor God.

We bouwen de gemeente op een Woord van God
Ik zal hen bijeenbrengen als schapen in een kooi, als een kudde in het midden van de weide. Het zal er gonzen van de mensen. De Doorbreker trekt voor hen op; zij Breken Door en trekken door de poort en gaan daardoor uit; en hun Koning trekt voor hen uit, en de HERE aan hun spits.

Micha 2:12-13

BIJLAGE 2: Enquête

- 1. Deze vraag wil in kaart brengen wat mensen belemmert om naar de kerk te gaan. Welke uitspraken zijn op u van toepassing:**

Thema: Geloof

- 1.** Ik geloof niet in God en daarom ga ik niet naar de kerk.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

- 2.** Ik geloof in God maar heb daar geen kerk voor nodig.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

- 3.** Ik geloof in God, maar ik geloof niet dat de kerk iets te bieden heeft waar ik wat aan heb.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

Thema: Visie op de kerk

- 4.** Ik ben teleurgesteld in de kerk.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

- 5.** De kerk is ouderwets en niet eigentijds.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

- 6.** De preken sluiten niet aan bij mijn dagelijkse leven.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

- 7.** Ik begrijp de preken niet goed.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

8. De liederen die er gezongen worden spreken mij niet aan.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

9. De kerk is vooral geïnteresseerd in mijn geld.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

10. De kerk is alleen maar bezig met wetten en regels.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

11. De kerk heeft geen echte belangstelling voor mij.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

Thema: Mensen uit de kerk en gastvrijheid

12. Ik voel me niet geaccepteerd in de kerk. Ik kan mezelf niet zijn.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

13. Ik ben niet goed genoeg om naar de kerk te gaan.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

14. Mensen die naar de kerk gaan zijn onvriendelijk tegen bezoekers.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

15. Mensen die naar de kerk gaan zijn saai en onaantrekkelijk.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

16. Mensen die naar de kerk gaan hebben een dubbele moraal. Daar wil ik niet bijhoren.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

Thema: Praktische verhinderingen

17. De samenkomsten duren te lang.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

18. De stoelen of banken zitten niet lekker of er is onvoldoende plaats om lekker te kunnen zitten.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

19. Het kerkgebouw weerhoudt mij ervan om naar binnen te gaan.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

20. Ik maak me zorgen over de kwaliteit van de kinderopvang in de kerk.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

21. De samenkomsten vallen op een ongunstige dag en tijdstip voor mij.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

22. Ik heb geen geschikte kleren om naar de kerk te gaan.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

23. Ik ben nooit uitgenodigd door mensen in de kerk om mee te gaan naar de kerk.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

24. Andere redenen:

2. **Zou u meer van het christelijke geloof willen weten, ondanks dat u niet of niet regelmatig naar de kerk gaat?**

Antwoord:

A) Ja

B) Nee

C) Weet niet

3. **Als u op zoek zou gaan naar een kerk waar u vaker naar toe zou willen gaan, waar zou u dan op letten? Wat zou een kerk aantrekkelijk maken volgens jou?**

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

4. **Welk advies kunt u een predikant of voorganger geven die mensen heel graag wil bereiken die nu niet naar de kerk gaan?**

.....

.....

.....

.....

.....

5. **In welke leeftijdscategorie valt u?**

Antwoord:

A) 16 t/m 25

B) 26 t/m 45

C) 46 t/m 65

D) 66 of ouder

6. **Overige gegevens:**

I Geslacht:

A) man

B) vrouw

II Straat:

BIJLAGE 3: Interview

INTRODUCTIE

Voor mijn opleiding aan de Christelijke Hogeschool in Ede ben ik bezig met mijn afstudeeronderzoek en daarvoor ben ik op zoek naar mensen die voordat ze naar DoorBrekers kwamen niet regelmatig naar de kerk gingen. (niet regelmatig = minder dan 1x per maand naar de kerk) Er zijn geen goede of foute antwoorden. De antwoorden worden anoniem verwerkt.

1. Hoe bent u in aanraking met DoorBrekers gekomen?

Antwoord (meerdere antwoorden mogelijk):

- A) Ik ben uitgenodigd door familie / vrienden / burens (omcirkel het juiste antwoord)
- B) Ik ben via de website in aanraking met DoorBrekers gekomen
- C) Ik heb een doopdienst van een bekende bezocht in DoorBrekers
- D) Anders.....

2. Hoe vaak ging u gemiddeld naar de kerk voordat u bij DoorBrekers kwam?

Antwoord:

- A) Nooit
- B) Alleen met Kerst en/of Pasen
- C) Af en toe, maar minder dan 1x per maand
- D) Anders.....

3. Wat zorgde ervoor dat u weinig / nooit naar de kerk ging of er mee gestopt bent om naar de kerk te gaan?

.....

.....

.....

.....

.....

4. Deze vraag wil in kaart brengen wat mensen belemmert om naar de kerk te gaan. Welke uitspraken waren op u van toepassing voordat u in DoorBrekers terecht bent gekomen:

Thema: Geloof

1. Ik geloofde niet in God en daarom ging ik niet naar de kerk.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

2. Ik geloofde in God maar had daar geen kerk voor nodig.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

3. Ik geloofde in God, maar ik geloofde niet dat de kerk iets te bieden had waar ik wat aan zou hebben.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

Thema: Visie op de kerk

4. Ik was teleurgesteld in de kerk.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

5. De kerk vond ik ouderwets en niet eigentijds.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

6. De preken sloten niet aan bij mijn dagelijkse leven.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

7. Ik begreep de preken niet goed.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

8. De liederen die er gezongen werden spraken mij niet aan.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

9. De kerk was vooral geïnteresseerd in mijn geld.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

10. De kerk was alleen maar bezig met wetten en regels.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

11. De kerk had geen echte belangstelling voor mij.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

Thema: Mensen uit de kerk en gastvrijheid

12. Ik voelde me niet geaccepteerd in de kerk. Ik kon mezelf niet zijn.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

13. Ik vond mezelf niet goed genoeg om naar de kerk te gaan.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

14. Mensen die naar de kerk gingen vond ik onvriendelijk.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

15. Mensen die naar de kerk gingen vond ik saai en onaantrekkelijk.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

16. Mensen die naar de kerk gingen hadden een dubbele moraal. Daar wilde ik niet bijhoren.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

Thema: Praktische verhinderingen

17. De samenkomsten duurden te lang.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

18. De stoelen of banken zaten niet lekker of er was onvoldoende plaats om lekker te kunnen zitten.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

19. Het kerkgebouw weerhield mij ervan om naar binnen te gaan.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

20. Ik maakte me zorgen over de kwaliteit van de kinderopvang in de kerk.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

21. De samenkomsten vielen op een ongunstige dag en tijdstip voor mij.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

22. Ik had geen geschikte kleren om naar de kerk te gaan.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

23. Ik was nooit uitgenodigd door mensen in de kerk om mee te gaan naar de kerk.

Antwoord:

A) Mee eens	B) Niet mee eens en niet mee oneens (neutraal)
C) Niet mee eens	D) Weet niet

24. Andere redenen:

5. **Wat zorgde ervoor dat u nu wel naar DoorBrekers gaat? Anders gezegd: wat maakt DoorBrekers aantrekkelijk voor u?**

- 1.....
- 2.....
- 3.....

4.....

5.....

6. Welk advies kunt u een predikant of voorganger geven die mensen heel graag wil bereiken die nu niet naar de kerk gaan? Anders gezegd: wat is uw mening hoe mensen die nu niet naar de kerk gaan wel en hoe ze niet bereikt moeten worden?

.....

.....

.....

.....

.....

7. In welke leeftijdscategorie valt u?

Antwoord:

A) 16 t/m 25

B) 26 t/m 45

C) 46 t/m 65

D) 66 of ouder

8. Overige gegevens:

I Geslacht:

A) man

B) vrouw

II Straat:

BIJLAGE 4:

OPEN VRAAG 1:

Als u op zoek zou gaan naar een kerk waar u vaker naar toe zou willen gaan, waar zou u dan op letten? Wat zou een kerk aantrekkelijk maken volgens jou?

	ANTWOORD	Aantal
1.	Geen / niet zoveel regels en wetten opleggen (niet te streng geloof / geen regels opleggen / ongedwongen / geen dwang / geen kledingvoorschriften / niet verplicht geld hoeven geven / niet wettisch zijn / niet verplicht worden om altijd te komen / vrij laten van elkaar)	58
2.	Mense accepteren zoals ze zijn: vrijheid om jezelf te kunnen zijn (geaccepteerd worden / mensen in hun waarde laten / niet afwijzen van mensen / respecteren van mensen / respect voor elkaar / geen rangen en standen / niet veroordelen / niet dat eeuwige vingertje / jezelf kunnen zijn)	47
3.	Eigentijdse en moderne kerk (moderner / eigentijds / geen stoffig imago / hedendaags / eigentijdse manier van kerk zijn wat betreft beleving en communicatie / met de tijd meegaan)	41
4.	Welkom voelen: dat er aandacht en interesse is voor mij/elkaar (een warme en liefdevolle sfeer in de gemeente / gezelligheid / thuis voelen / betrokkenheid / omzien naar elkaar / meeleven met elkaar / niet afstandelijk)	40
5.	Relevante preken voor het alledaagse leven (preken waar je wat aan hebt / preken die aansluiten bij mijn dagelijkse leven / praktisch toepasbaar / preken waar je wat mee kan)	34
6.	Duidelijke preken die goed te begrijpen zijn (begrijpelijke preken / normaal taalgebruik / duidelijke preken / in gewone mensentaal spreken / eenvoudig)	28
7.	Echtheid / geen hypocrisie (geloofwaardigheid / eerlijkheid / oprechtheid van de prediker en van de mensen / geen dubbele moraal / geen schijnheiligheid)	23
8.	Eigentijdse liederen en muziek (moderne liederen en muziek / bands / levendig: zingen en springen / geen orgel, gezangen of psalmen)	23
9.	Geen hel en verdoemenis preken (vrolijkheid van het geloof en geen doemprediken / geloof moet vrolijkheid brengen / niet zwaardragend / laten zien dat God goed is / laten zien dat God niet gekomen is om te oordelen)	19
10.	Verdraagzaamheid tegenover andersdenkenden (tolerantie ten opzichte van mensen die niet naar de kerk gaan / geen hokjes denken / openstaan voor andersdenkenden / respect voor andersdenkenden)	19
11.	Vrolijkheid en blijdschap (enthousiasme / vrolijkheid / blijdschap)	15
12.	Persoonlijk contact hebben met mensen in de gemeente / mensen al kennen (zelfde type mensen qua leeftijd en samenstelling van gezin / bekenden)	14

13.	Openheid tussen mensen	13
14.	Niet te lange samenkomsten en preken	13
15.	Saamhorigheid	10
16.	Orgel en geen bands (goede organist / rust / geen halleluja)	9
17.	Sfeervol en gezellig gebouw	7
18.	Goede lekker zittende stoelen / zitplaatsen	7
19.	De inhoud van de dienst en preek moet overeenkomen met je eigen visie	7
20.	Preken met onderwerpen uit de actualiteit	5
21.	Inrichting van het gebouw: symboliek van de RKK	5
22.	Een goede kinderopvang, waar de kinderen het naar hun zin hebben	3
23.	Laagdrempeligheid	3
24.	Een maatschappelijk betrokken kerk	3
25.	De samenkomst is op een later tijdstip van de dag	2
26.	Behulpzaamheid / helpen van elkaar	2
27.	Gevarieerde boodschap / Niet elke keer hetzelfde	2
28.	Een kerk die meer op jongeren is gericht	2
29.	Niet opdringerig	2
30.	Een kerk die RKK is	2
31.	Dat er geluisterd wordt naar de mensen	2
	Overige antwoorden die maar één keer genoemd zijn, zijn niet vermeld.	
	Weet niet / geen mening	85

OPEN VRAAG 2:

Welk advies kunt u een predikant of voorganger geven die mensen heel graag wil bereiken die nu niet naar de kerk gaan?

	ANTWOORD	Aantal
1.	Accepteren van de mensen: vrijheid om hunzelf te kunnen zijn (gevoel van acceptatie geven / laten merken dat je de mensen accepteert zoals ze zijn / niet veroordelend zijn / geen blikken van afgunst / geen mensen uitsluiten / geen onderscheid tussen mensen maken / mensen in hun waarde laten)	34
2.	Persoonlijk betrokken zijn en dicht bij de mensen staan (verdiepen in de mensen / kom eens van je kansel af / dichterbij de mens staan / kom meer onder de mensen en verhef je niet boven het volk / sta in de belevingswereld van mensen / niet dogmatisch maar menselijk zijn / luister naar de mensen / meer persoonlijk naar mensen toe / betrokkenheid i.p.v. theologische stellingen / persoonlijk contact met de mensen hebben / het gesprek aangaan met mensen / openstaan voor mensen / geen afstand tot de predikant / inleven in de mensen / mensen opzoeken en ook algemene aandacht geven i.p.v. direct over het geloof te beginnen)	29
3.	Duidelijke preken houden die goed te begrijpen zijn (duidelijke preken / eenvoudige preken / eigentijds taalgebruik / dagelijkse taal)	25
4.	Niet opdringerig zijn (niet te overvallend zijn / niet betweterig zijn / niet pushen / open dialoog aangaan over wat er gedacht wordt / niet opdringerig zijn / niet dwingend zijn / mensen hun eigen keuzes laten maken)	25
5.	Eigentijdse en moderne kerk zijn (iets meer van deze tijd / eigentijds maken / hedendaags / met de tijd meegaan / niet ouderwets en oubollig)	22
6.	Geen / niet zoveel regels en wetten opleggen (niet te streng geloof / geen regels opleggen / ongedwongen / geen dwang / geen kledingvoorschriften / niet verplicht geld hoeven geven / niet wettisch zijn / niet verplicht worden om altijd te komen / vrijheid)	21
7.	Relevante preken voor het alledaagse leven houden	18
8.	Welkom voelen in de kerk: dat er aandacht en interesse is voor de mensen (naar je omkijken / gastvrijheid / geen gereserveerde stoelen / uitnodigend / geen gesloten groep van mensen waar je niet tussen komt / een warme en liefdevolle sfeer / openheid naar de mensen toe)	18
9.	Promotie maken en mensen uitnodigen (uit de schulp komen via de e-mail, post, krant en andere media / promotie maken / uitleggen wat je te bieden hebt / folders en reclame maken / uitnodigen van mensen met een programma en thema / mensen uitnodigen / organiseer een feest / open huis houden / open dagen houden / meer informatie geven)	15
10.	Geen hel en verdoemenis preken (geen doemprediken)	12
11.	Meer op de jongeren richten (luisteren naar de jongeren en aansluiten op de jongeren)	10
12.	Echtheid / geen hypocrisie	7

	(geloofwaardigheid / eerlijkheid / oprechtheid / geen dubbele moraal / geen schijnheiligheid)	
13.	Verdraagzaam zijn tegenover andersdenkenden (tolerantie ten opzichte van mensen die niet naar de kerk gaan / geen hokjes denken / openstaan voor andersdenkenden / respect voor andersdenkenden)	5
14.	Maatschappelijk betrokken zijn als kerk (sociale en maatschappelijke functie van de kerk)	4
15.	Vrolijkheid en blijdschap in de kerk bij de mensen (enthousiasme / vrolijkheid / blijdschap)	4
16.	Zorg dat de samenkomst / preek niet te lang duurt	3
17.	Zorg dat een preek goed wordt gebracht en niet wordt voorgelezen (spontaan / niet de hele tijd hetzelfde zeggen)	3
18.	Mond houden tegen mensen die er niks van willen weten / met rust laten	3
19.	Uitleggen waarom je naar de kerk zou moeten gaan	3
20.	Bij Christengemeente DoorBrekers gaan kijken	2
21.	Eigentijdse liederen en muziek spelen	2
22.	Mensen en jeugd interviewen wat hun behoefte zijn (onderzoek houden)	2
23.	Zorgen dat je altijd terecht kunt in de kerk: ook doordeweeks	2
24.	Het geloof niet als het ware geloof presenteren	2
25.	Het geloof onderbouwen met feiten i.p.v. verzonnen argumenten	2
	Overige antwoorden die maar één keer genoemd zijn, zijn niet vermeld.	
	Weet niet / geen mening	133